

Aantekeningen uit de nalatenschap van

drs. J.F. van Os

31-12-1925 – 10-04-2021

© 2021 De erven van drs. J.F.van Os
gelicenseerd onder de
Creative-Commons CC BY-NC 4.0 licentie
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.nl>

U kunt

- het werk delen — kopiëren, verspreiden en doorgeven via elk medium of bestandsformaat
- het werk bewerken — herschikken, veranderen en afgeleide werken maken

onder de volgende voorwaarden:

- Naamsvermelding — De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, een verwijzing naar de licentie te plaatsen en aan te geven of het werk veranderd is. U mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met uw werk of uw gebruik van het werk.
- Niet-commercieel — U mag het werk niet gebruiken voor commerciële doeleinden.
- Geen aanvullende restricties — U mag geen juridische voorwaarden of technologische voorzieningen toepassen die anderen er juridisch in beperken om iets te doen wat de licentie toestaat.

Correspondentieadres: Adriaan van Os, email adriaan@adriaan.biz

Poederoijen, destijds over 't hoofd gezien: HO jg 71, p 236
Nederhemert, HO'82, p 340

Aalst (gem.Lienden). Hier is geen kerk.

Aalst, Gereformeerde Gemeente.

Voormalige orgels 1:

ca 1950 Wattel, Utrecht. Het had 9 st.¹

Het is bij de ingebruikneming van de nieuwe kerk vervangen (eerst een tijdje door een elektronisch apparaat). Alleen het front van dit orgel met zinken pijpen is naar de nieuwe kerk overgebracht en daar nog aanwezig. Daarnaast is er thans:

Voormalige orgels 2:

ca 1977 Pels/v.Leeuwen

I, C-g'''	II.	P e d a l, C-f	Koppelklavier
Roerfluit 8' (C-e van Holpijp op II)	Holpijp 8'	Subbas 16' a)	
Quintadeen 4'	Roerfluit 4'	Gedekt 8' a)	2 treden (ped.koppels)
Octaaf 2'	Woudfluit 2'	Fluit 4' a)	
	Nasard 1 1/3'		

a) Ik weet niet zeker of er mech. unit is, Was op 't gehoor moeilijk te bepalen.

Opstelling: Chromatische lade voor manuaalregisters, op grote pijpen na die aan weerszijden staan. Volgorde van voren gerekend:

Nas, Wf 2, Rf 4, Hp 8, Rf 8, Qd 4, O 2

Er is geen front, behalve aan de zijkanten, waar de grote pijpen staan. Hier enkele koperen pijpen van Holpijp 8' in front, vanaf D (C en Cs staan binnen), overige pijpen van dit register van orgelmetaal. De klaviatuur is aan de voorzijde.

De **klank** is niet zo slecht, op de Quintadeen na, die in de discant een ondefiniëerbaar klankkarakter heeft. Maar de dispositie met slechts één Prestantregister is aanvechtbaar.

Alle historische gegevens ter plaatse vernomen.

vO bez. 13/9'86

Huidige orgel (als het dezelfde kerk is)

1876	H. Willis. Oorspr. locatie Colchester, Baptist Church
1914	H. Willis orgel uitgebreid met Swell en overgeplaatst naar Frinton-on-Sea (Essex), Free Church
1978	Bishop: orgel uitgebreid Great + Claribel Flute 8 Swell + Gemshorn 4, + Mixture 2 st.

Dispositie vóór 1999 (* stemmen uit 1914, alle overige 1876)²

G r e a t O r g a n C-g'''	S w e l l O r g a n C-g'''	P e d a l C-f
Fifteenth 2 ft	Cornocean 8 ft	Bourdon 16 ft
Principal 4 ft	*Mixture II	
*Claribel Flute 8 ft	*Gemshorn 4 ft	Swell to Great
Open Diapason 8 ft	Viola da Gamba 8 ft (af c)	Swell to Pedal
	Lieblich Gedact 8 ft	Great to Pedal

1999	orgel verkocht aan Hans Kriek
2000	A. Nijssse & Zn, revisie en plaatsing te Kapelle, Hervormde Kerk
2003	A. Nijssse & Zn orgel geplaatst te Aalst, Gereformeerde Gemeente kas nieuw ontworpen met gebruikmaking oude delen handpompinstallatie hersteld Sesquialtera bijgeplaatst

Dispositie

G r e a t o r g a n (I) C-g'''	S w e l l o r g a n (II) C-g'''	P e d a l C-f ³
Open Diapason 8'	Lieblich Gedact 8'	Bourdon 16'
Claribel Flute 8'	Viola di Gamba D (af c' of c???) 8'	
Principal 4'	Gemshorn 4'	
Fifteenth 2'	Mixture 2 st.	
Sesquialtra B/D 3 st. (disc af c')	Cornocean 8'	

koppelingen Swell to Great Great to Pedal, Swell to Pedal, Tremulant

Samenstelling Sesquialtra

Samenstelling Mixture

Toonhoogte

Temperatuur evenredig zwevend

Windvoorziening magazijnbalg, winddruk 78 mm

Klaviatuur aan linkerkant

Literatuur W. Eradus, *Een Engels orgel in Aalst*. De Orgelvriend, 46/5 (2004), 14-16.

De Orgelkrant, 9/3 (2004), 12.

Voorlopige beschrijving Encyclopedie deel 10

¹ opg K

² uit de folder The Willis Organ

³ te zien op foto situatie in Frinton

Frinton Free Church, The Willis Organ(zie copie), folder 1978

Achtelo (gem. Wijchen).

In deze plaats bevindt zich geen orgel (mededeling pastoor Verheijen, Wijchen 19/8'87)

Alem Rooms Katholieke Kerk St. Hubertus en Oda. St Odastraat 7

Literatuur www.orgelsite.nl

Historische gegevens

1878 21/7 wordt besloten en orgel aan te schaffen.⁴

1880 Gebr. Gradussen⁵

? Salicionaal (nevenwerk) -> Quint 2 2/3' In 1986 schreef ik: opgeschoven

? Violine 4' tot 2' opgeschoven (aantakening uit 1986)

ca 1975 telescooping tussen sleep en pijpstock aangebracht

Dispositie in volgorde lade (alles op éénlade, II vóór I):

M a n II C-f'''

Salicionaal 8 vt onlangs opgeschoven tot 2 2/3 vt, gr.oct. spreekt niet

Fluit harmonique 4 vt plm 36 p. overblazend.

Bourdon 8 vt deel hout, niet goed te zien

Violine 4 vt onlangs opgeschoven tot 2 vt, deze spreekt wel over het hele klavier. Of dat niet is hersteld, weet ik niet meer

M a n I C-f'''

Prestant 8 vt C-gs' in front geteld ca 32 op lade, 31 in front. Dat zou betekenen dat er stomme frp. zijn of ook fr.p. van en ander register

Bourdon 16 vt C-h mooie eiken pijpen

Openfluit 8 vt vanaf C geheel open cilindrisch bijna prestantmnsuur, lage ronde opsmeden

Viola di Gamba 8 vt vanaf C, de grote pijpen hebben baarden

Prestant 4 vt

Fluit 4 vt metaal gedekt, fs"-f''' open cilindrisch conisch open eng

Piccolo 2 vt ca 12 metaal gedekt, verder open conisch

Trompette 8 vt metalen koppen en stevels

Ventil (buiten gebruik)

Koppeling

P e d a l C-c', aangehangen

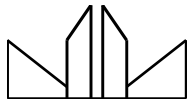
Ventiel

Koppeling

Klaviatuur aan rechterzijde. Alles lijkt origineel. Registernamen op registerknoppen, die zich boven de lessenaar bevinden, ronde reg.stangen

Kas voor en zijkanten eiken, achterwand en dak vuren. 31 frontpijpen met veel overlengte

Lade Alles op twee (C- en Cs) laden, vooraan pijpwerk van II, daarachter van I. Indeling in hele tonen, grote in midden, rest naar binnen aflopend:

Windvoorziening Magazijnbalg en schepbalgen met defecte handpompinstallatie en elektrische windmachine. In '86 schreef ik er bij: schokbreker op windkanaal

Winddruk 84 mm

Lade Cancellen gr. pijpen in het midden. Verder diatonisch aflopend, van buiten naar binnen.

Kerk Fraaie, goed klinkende neo-gothische kerk uit 1874, waarvan de toren in de oorlog zo ernstig was beschadigd, dat deze op last van het Bisdom werd afgebroken. (notitie '86). Maar nu is hij weer naar oude foto's of tekeningen hersteld.

Pijpwerk algemeen Grote pijpen prestantenfamilie met expressions. Houten pijpen zijn van eiken.

Toonhoogte a' = 441.4 Hz bij 24°, dus 437 bij 18°.

Algemeen Het orgel vertoont grote gelijkenis met dat in Breedenbroek, uit 1878.

vO 15/10'86 foto)12/7'05. Toen vooz. par. bestuur Merenstr. 7, Alem, 04182-1562, "pastoor woont in Kerkdriel".
Nu kerkbestuur: Van Boxtel 0418-661356 of 0621837905

⁴ notulen kerkbestuur: Op Verdere gegevens waren vooralsnog niet te vinden. Later kerkbestuur nog eens bellen!
⁵ lijst vdH

Alem, voormalige Hervormde Kerk

Oude kerk in oorlog verwoest, zeer fraai herbouwd. Wordt niet meer als kerk gebruikt. Geen orgel

Alphen (gem. West Maas en Waal) Hervormde Kerk

Voormalige orgel: 1837 J.Bätz plaatst het Strumphler kabinetorgel, dat zich thans in het koor van de Grote Kerk te Breda bevindt.⁶

1) 2) 3)

Thans is er een **loos front**, dat er sinds mensenheugenis staat, waar destijds een harmonium en thans een electronisch muziekkapparaat achter staat.⁷

Kerk: Waterstaatkerk ca 1816, inwendig gemoderniseerd. Na watersnood (dijkdoorbraak 31-12-1925) veel triplex wanden gemaakt. Nieuwe kansel opgebouwd uit oude delen (zeer oud snijwerk).

⁶

Boekzaal 1836 II p 254, Oost p 255, Broekhuizen I-68 (A 91)

⁷

vO 21/8'87

Alphen (gem West Maas en Waal) Rooms Kath. Sint Lambertuskerk

Voormalige orgels:

1840 F.C.Smits, Reek, dispositie Broekhuizen 1)

18.. Er zou hier een Gradussenorgel zijn geweest 2)

Mondelinge mededeling: "Vorige orgel was van Smits, staat nu in een protestantse kerk ergens in het Noorden des lands, waar het geweldig klinkt" 3)

- 1) I-68
- 2) B
- 3) 21/8'87

Huidige orgel:

ca 1970 L. Verschueren, Heythuyzen 1), unit-orgel met 5 stamregisters, genummerd (1) t/m (5)

M a n I		M a n II		P e d a a l	
Bourdon 16	(2)	Bourdon 8	(2)	Subbas 16	(2)
Prestant 8	(1)	Prestant 4	(1)	Octaaf 8	(1)
Roerfluit 8	(2)	Gedekte fluit 4	(2)	Bourdon 8	(2)
Octaaf 4	(1)	Gemshoorn 2	(3)	Koraal 4	(1)
Gemshoorn 4	(3)	Kwint 1 1/3	(4)	Gemshoorn 4	(3)
Kwint 2 2/3	(4)	Terts 1 3/5 (dc)	(5?)	Nachthoornfluit 2	(2)
Octaaf 2	(1)	Nachthoorn 1	(2)	Ruispijp 2 st (C 2 2/3, 2, geen rep.)	(1 en 4?)
Woudfluit 2	(2)				
Sesquialter 2 st (c' 2 2/3, 1 3/5)	(4 en 5?)				

Tractuur: Electrisch

Opmerking: Het Verschueren unit-orgel komt nauwelijks tot zijn recht, oorzaken o.m.:

1. Ontbreken Mixtuur
2. Wegneming bepleistering der (oude) kerk.
3. Plaatsing te veel naar achteren. Voorheen stond het meer naar voren. Men verkoos quantiteit van het koor boven geluidskwaliteit!

- 1) med.t.pl. "ca 15 jaar geleden of langer" naam op orgel

vO 21/8'87

Altforst (gem. West Maas en Waal) voormalige Nederlands Hervormde Kerk

Voorm. orgel: 24 jan 1869 nieuw orgel, geschenk van Ds Z.M. van Kuijk en echtgenote 1)

Verder is er nog een opgave uit HO, die ik niet kan terugvinden.

Het gebouw is ca 1970 voor kerkdiensten gesloten. Het is nog aanwezig, zij het in zeer vervallen staat. Er zijn plannen tot restauratie. Geen orgel 2). K beweert: 1967 1 man, vrij ped. 9 st.

1) STWV 1869 p 339

2) med.t.pl., o.a. pres. Kerkvoogd Loderus te Appeltern, vO 20/8'87

3) ontleend aan SION

Altforst, Rooms Katholieke Kerk Sint Donatus

ca 1925 "J. Winkels / Kerk-Orgelfabriek / Boxmeer"

M a n u a l C-f''	P e d a a l C-h
Bourdon 16'	Subbas 16' (tr.)
Principal 8' (C)	
Viola di Gamba 8' (C)	
Aeoline 8' (C)	
Vox Celeste 8' (c, neemt Aeoline mee vanaf C)	
Gedekt 8'	
Octaaf 4'	
Cornet 3 str. (2 2/3, 2, 1 3/5 af C!)	

Reg I (Handreg.), Reg II (VC), 3 vaste comb., Ped. Koppel

Tractuur: pneumatisch
Pijpwerk: alles uit bouwtijd (en slecht)
Klavatuur: links

vO 20/8'87

Alverna (gem. Wijchen), Rooms Katholieke Kerk.

vdH noemt een orgel van 26 stemmen. 1)

Het orgel is wegens nieuwbouw van een veel kleinere kerk verkocht aan de franciscanen te Oslo 2).

In de nieuwe kerk bevindt zich geen orgel 2)

1) lijst vdH

2) med. pastoor Verheijen, Wijchen, 19/8'87

Andelst (gem. Valburg), Hervormde Kerk.

Voormalige orgel:

In 1829 (18 okt) kwam er in "Zetten en Andelt" in de kerk te Andelst een orgel. 1) Broekhuysen 2): Kabinetorgel geplaatst XIXa, gerepareerd door Schwartse, Anholt, 7 st. disp. In Zetten noemt hij een ander kab.o., ook gepl. XIXa en gerep. door S.

- 1) Bz 1829 II p 796
- 2) Broekh I-78

Huidige orgel:

"J. van Gelder / Orgelmaker / Leiden"

M a n u a l C-f"		P e d a a l C-d'
Prestant 8 vt	zinken frontpijpen	Subbas 16 vt (vuren)
Fluit douce 8 vt		
Violoncel 8 vt		
Viola di Gamba 8 vt	C-H van Viol.cel)	
Prestant 4 vt		Trede (Ped.koppel)
Fluit 4 vt		Tremolo
Octaaf 2 vt		
Mixtuur		
Trompet	niet orig., op pneumatisch toevoegsel	

Front en kas: Front vervangen. Dit moet gebeurd zijn bij de restauratie van het kerkinterieur, die in 1928 plaats vond. 1) Het orgel staat ongeveer op de oorspronkelijke plaats, de kansel staat daar nu onder (vroeger aan de andere zijde). 2)

Lade: Diatonisch, grootste pijpen in het midden.

Pijpwerk: Homogeen uit bouwtijd (ca 1900), op uitzondering na, in dispositie genoemd. Omtrent zinken frontpijpen en Subbas geen zekerheid. Open pijpen hebben expressions.

Klaviatuur aan linkerzijde. Reg.plaatjes met gothische letters. Het afwijkende plaatje der Violoncel heeft ook gothische letters. De kennelijk veel nieuwere van Mixtuur en Trompet niet.

- 1) Bijschrift bij foto's in de consistorie.
  - 2) med.t.pl.
- vO bez.12/9'86

Electronisch muziekkapparaat "Johannes" in kas voorm.orgel. Dit was van Spiering 1)

- 1) Med. S.F.Blank 1975
- vO, waarn 14/10'86

Ammerzoden, Rooms Katholieke Kerk St Willibrordus

Kerk uit 1954, gebouwd ter vervanging van de in de oorlog vernietigde monumentale neo-gothische kerk van gebr. J.H.H. van Groenendael, waarvan tekening in kerk aanwezig is.⁸

Orgel

1953 "Gebr. Vermeulen Weert" geplaatst, tegelijk met het gebouw⁹ (is het gebouw dan ook uit '53?)
ca 1984 restauratie door Pels/v.Leeuwen¹⁰

I. C-g'''	II. (in zwelkast) C-g'''	P e d a a l, C-f'	
Prestant 8'	Salicionaal 8'	Subbas 16'	
Bourdon 8'	Holpijp 8'	Octaafbas 8'	niet van Manuaal
Octaaf 4'	Prestant 4'	Gedekt 8'	unit met Subbas
Roerfluit 4'	Dwarsfluit 4' b)	Koraalbas 4'	unit met Oct.bas
Quint 2 2/3'	Roerquint 2 2/3'		
Octaaf 2'	Piccolo 2' b)	P+I	
Mixtuur 2-5 st a)	Flageolet 1' b)	P+II	
Trompet 8'	Tertiaan 2 st (spr.niet)	I+II	
	Kromhoorn 8'	I+II 16'	

- a) 1 1/3 vt, repeteert elke c tot c" 4 vt.
b) te oordelen naar de klank open pijpen.

VC, AP, TA, 4 vaste combinaties.

Tractuur electropneumatisch.

Opstelling in 2 delen op galerij. Rechts (gezien uit kerk) het hoofdwerk, links zwelwerk, in nabijheid van deze laatste de vrijstaande speeltafel.

Pijpwerk In hoofdwerk duidelijk minstens 2 oude registers (XIX) waarneembaar. In zwelwerk kon ik niet kijken. Daarom niet zeker of pijpwerk Tertiaan aanwezig is.

vO bez. 13/9'86 en 14/10'86

⁸ Rosenberg (p 99) Ter plaarse zei men: gebr. Jeacques en Hubert van Groenendael en het jaar 1954
⁹ med.t.pl, naamplaatje aan orgel, B, lijst vdH.
¹⁰ lijst vdH

Ammerzoden, Hervormde kerk

Elektronisch. muziekapparaat "Johannes" in kas voormalig orgel¹¹

Appeltern (gem. West-Maas en Waal), Nederlands Hervormde Kerk.

De Kerk valt samen met die in Maasbommel, Alphen en de momenteel buiten gebruik zijnde Kerk te Altforst onder dezelfde Kerkvoogdij. Pres. Kerkvoogd: Loderus, Appeltern.

"A.Standaard / Rotterdam" (mooi naamplaatje, waarop bovendien nog adressen voorkomen).
Het moet één der oudere Standaardorgels zijn. Misschien ca 1915.

M a n u a l C-f" (volgorde lade)	P e d a l C-d'
Prestant 8'	Subbas 16 vt (tr.)
Bourdon 16'	
Octaaf 4'	
Aeoline 8' (vanaf c, zwevend gestemd)	
Roerfluit 8' (inw. roeren)	Tremolo (weigert)
Viola 8' (C-H van Roerfluit)	Calcant (buiten gebruik)
Flute dolce 4' (ged., 12 kl. con.open)	Super Octaaf Koppel (niet uitgebouwd)
Woudfluit 2' (conisch)	Ped. Koppel

Voix Celeste 8' (dit is niets anders dan en combinatie van Viola en Aeoline)

3 vaste comb.

Tractuur: Pneumatisch

Klavatuur: opzij links. Volgorde reg.wippers: B 16, P 8, Rf 8, V 8, Ae 8, Vc 8,
O 4, Wf 2, Fd 4, Calc, Supoctk, Pk, Sb 16, Trem

Pijpwerk: Alles uit bouwtijd. Alle grote pijpen, incl. frontpijpen en enkele van Fl 4 van zink
Windvoorziening: mag.balg onder lade, handpomp, windmachine.

Klassicistische Kerk. Mogelijk ca 1820. Romaanse toren.
vO 20/8'87

Appeltern (gem. West-Maas en Waal) Rooms Katholieke Kerk Sint Servatius

Uit kerkelijk archief:

"In het laatst van October en begin November is alhier afgeleverd door de Gebroeders Gradussen uit Winssen een nieuw orgel Praestant 8 vt Bourdon 8 vt Dulciano 8 vt Viola di Gamba 8 vt Praestant 4 vt Flute harmonique 4 vt Octaaf 2 vt voor de som van f 1775.00. Hiertoe droegen bij ..... terwijl het ontbrekende, onder goedkeuring van L.D.H. den Bischoep d.d. 31 October 1894 N: 2679 door onze Kerk is aangevuld. Er ontbreekt nog de Trompet 8 vt welke zoodra f 200 bij elkaar zullen zijn, zal geplaatst worden"

In nov 1894 heeft de Kerk ook nog een harmonium van de Gebr. Gradussen gekocht voor f 115.- 1)

Het orgel kwam in een Waterstaatk. Later overgeplaatst naar de nieuwe kerk, die uit 1909 stamt.

M a n u a l C-f"		P e d a l a a n g e h a n g e n C-f
Prestant 8'	af C	
Dolcina 8'	zachte strijkevr af C, zwevend gestemd	Ventiel: winduitlaat, indien register is ingeduwd!
Viola di Gamba 8'	af C, sterke strijker	Trede, waarmee Prestant 8' ook kan worden bediend
Bourdon 8'		
Octaaf 4'		
Flûte harmonique 4'	dc. overblazend	
Octaaf 2'		
(Trompet 8')	niet aanwezig, rooster zonder roostergaten, dus nooit geplaatst	

Tractuur: mechanisch, sleeplade.

Pijpwerk: Alle pijpwerk uit bouwtijd. Dunwandig materiaal. Ook de frontpijpen zijn dunwandig, met Al.verf of zoiets beschilderd, waardoor het op het eerste gezicht zink lijkt. De meeste pijpen hebben geperste labia; in Bourdon 8' en Fluit 4' ook een hoog spits bijgedrukt labium te zien. De klank is niet zo fraai.

Front en kas: Tegen zijwand rechts, zoals gebruikelijk bij Gradussen in die tijd. Front niet naar kerk maar naar koor gericht. Organist zit met rug naar kerkruimte. Het fraaie romantische karakter der vroegere G.orgels is hier afwezig. Eiken kas.

Kerk uit 1909 van architect Franssen 2). Fraai kerkinterieur, origineel op de kruiswegstaties na.

Asperen (gem. Lingewaal), Hervormde Kerk

Neo-gothisch wit geschilderde orgelkas van orgel van Martin Vermeulen, Woerden, dat vlg. inscriptie achterzijde 27/6 1912 is ingewijd.

Volgens med.t.pl. bevond de klaviatuur zich links, niet rechts. Dat is niet meer te zien, men heeft de panelen verplaatst. Merkwaardig is, dat men ook aan de voorzijde langs het orgel kan lopen.

Er zijn nog frontpijpen.

Verder is sinds ca 1970 de kas leeg (op luidspreker(s) voor Heyligers apparaat na).

med.t.pl.

HO dec 1911 (opdr.)

OB jan '68, art. Den Haag, Geref. Zuider

vO bez. 6/8'86 (foto)

Asperen (gem. Lingewaal), Gereformeerde Kerk

In jaren 20 hier geplaatst, afkomstig uit Ommen (med.t.pl.)

M a n u a l C-f'''

Prestant 8	fr.p zink, rest XIX B
Octaaf 4	XIX B
Holpijp 8	XIX B
Fluit 4	gedekt, ook kl. pijpjes, XIX B
Woudfluit 2	XIX B
Sesquialter	c' 2 2/3 1 3/5, recent pijpwerk
Mixtuur	C 1 1/3 1
	c' 2 1 1/3
	c'' 2 2/3 2 1 1/3
	c''' 4 2 2/3 2 recent pijpwerk)

Bas Schalmei 8

Disk Schalmei 8 recent

P e d a l aangehangen, bovendien:

Bourdon 16 (geschilderd hout, tijd onbekend)

Tremulant (knop tussen die van Mixtuur en Bas Schalmei)

Lade XIXB.

Grootste deel kas, incl. front en frontpijpen, klavier, ped.klavier, reg.trekkers alles kennelijk ca 1925.

Klaviatuur aan zijkant links.

vO bez. 6/8'86

Batenburg, Hervormde Kerk (Oude of St Victorkerk)

1770 Mattheus de Crane

Hess I: "Een Agt-voets werk met een Hand-Clavier, gemaakt door M. de Craane" 1)

Knock: "Het orgel alhier met 1 Hand-Clavier heeft navolgende stemmen:

Praestant 8 v.	Fluit 4 v.
Holpyp 8 v.	Super-Octaaf 2 v.
Octaaf 4 v.	Cornet 3 st.
Gemshoorn 4 v.	Mixtuur 4 st.

Het Clavier loopt van C tot drie gestreept d.

Dit werk is vervaardigd door M. de Crane, Mr. Orgelmaker in Kuilenburg, in 1770." 2)

Knock/Broekhuysen: "M = Mattheus de Crane. Mr. Orgelmaker geboren te Kuilenburg" 3)

Broekhuysen: Gelijk 4)

Boekzaal: Gelijk, bovendien: Reserve voor Trompet, Windafsl. en Ventiel. Ingebr.n. 4/3 1770. 5)

Later is de Mixtuur verdwenen en kwamen er twee strijkers op de plaats van deze en Trompet. H.v.d.Harst schrijft "zeer verminkt" 6). Dit is overdreven.

1987 9 mei, restauratie L.Verschuieren, Heythuysen, ingespeeld door A. van Beek 7). De voorbereide Trompet werd nu geplaatst.

De volgende beschrijving is, op dispositiewijziging na, ontleend aan aantekeningen van voor de restauratie. 8)

M a n u a l C-d", Volgorde slepen 9)

Praestant 8 voet	compleet af C, 12 op lade, rest in front
Octaaf 4 voet	geheel op lade
Holpijp 8 voet (y met pntjes)	geheel van metaal
Cornet 3 sterk	niet verhoogd opgesteld, 2 2/3, 2, 1 3/5
Gemshoorn 4 voet	compleet af C, geheel metaal open
Superoctaaf "4 voet"	in werkelijkheid 2 vt
Fluit 4 voet	gedekt, gr.pijpen eiken, 4 kleinste cilindrisch open
Mixtuur 4 sterk	1987, was Voix-Celeste 8 vt, hoewel naam destijds onleesbaar
Trompet 8 vt discant/bas	1987, was Viola di G. 8 vt, C-H grenen, knop Tr. bas nieuwer

P e d a l C-f aangehangen

Ventiel (Destijds buiten gebruik)

Lade	Pijpstokken en rooster waren destijds vernieuwd voor de twee strijkers. Dus nu weer aangepast. Indeling tenor in tertsen, disc. aflopend van binnen uit.
Tractuur	Lijkt niet origineel.
Klaviatuur	Achterin. Oud pedaal, rest niet-origineel, ook reg.knoppen niet; indeling destijds: P 8 O 4 Hp 8 Co Gh 4 Sup o "4" F 4 Cel VdG 8 Vent (namen op knoppen)
Frontpijpen	Destijds resten tinfolie. Nu nieuwe tinfolie. Boven tussenvelden sprekend, onder stom (hier wel kernen, geen oude conductgaten). C-kant aan Zuidzijde
Windvoorziening	Destijds mag.balg, hoog opgesteld boven plaats organist, handbediening. Nu electr.windmachine. b: Destijds schreven wij: Kas wit, donkergroen, goudkleur, achterzijde imitatie-eiken, daaronder prachtige verflaag in ossebloedkleur. De kleur is nu ook wit, het snijwerk is verguld. Het bord met psalm 150 in de handen van het middelste engeltje op het orgel hangt nu boven de kerkingang onder het orgel, naast snijwerk, dat ook van het orgel afkomstig schijnt te zijn. Niemand in Batenburg begrijpt, wat de reden van deze verplaatsing is geweest! De restaurateur van de beeldjes, Jacobs te Velp is hiervoor niet verantwoordelijk 10)
Pijpwerk	Op beide nieuwe stemmen na origineel.
Bijzonderheden:	In 1975 schreven wij: Algehele toestand tamelijk slecht. In aug'87 was het orgel onbespeelbaar door hangers door vocht.
Plaatsing	aan Westzijde (Torenzijde) op enkele pilasters

1) Hess I, p 14

2) Knock p 45

3) Knock/Broekhuysen

4) Broekhuysen I-127

5) Boekzaal 1770/I, p 300 (mrt)

6) Art. over orgel Waspik in NCRV-gids

- 7) programma ingebruikneming.
- 8) vO/dL 9/7'75, vO 20/8'87
- 9) klav.omvang vgl Oost p 248
- 10) med.t.pl.
- 11) BmlC

Batenburg, Rooms Katholieke Kerk Sint Victor

- 1853 orgel, voor f 520.- geleverd door Vollebregt, 's-Hertogenbosch, geschenk van de wed. Steeg-Smits. 1)
- 1879 F.C. Smits Jr, Reek, geplaatst in nieuwgebouwde Kerk en uitbreiding met 2de manuaal 2) 3). De kas is in 1878 gemaakt, vermoedelijk door J. Goossens te 's-Hertogenbosch. Een ontwerptekening uit 1878 van de hoekversiering bevindt zich in de Provinciale (?) Bibliotheek van het Bisschoppelijk museum te 's-Hertogenbosch. Het ontwerp is niet volgens deze tekening uitgevoerd. 3)
- 1914 ombouw door Winkels 4), vlgts plaatselijke gegevens: 1913 herstel voor f 2000.- wegens tinpest. 1)
- 1933 werkzaamheden Nöhren, Nijmegen 2)

Huidige situatie: 6)

M a n I C-f'''	M a n II C-f'''	P e d a a l C-c'
Prestant dc 16 vt (XIX?)	Voix Celeste D 8 vt (1914)	Subbas 16 vt (onbek.)
Bourdon 16 v (dc) (XIX?)	Salicionaal 8 vt (1914)	
Prestant 8 vt (werkt niet, 1914)	Holpijp B 8 vt (C-h) (XIX)	
Holpijp 8 vt (XIX)	Holpijp D 8 vt (af c') (XIX)	
Viola di Gamba 8 v (C, 1914)	Fugara 4 v (1914)	
Diapason 4 vt (Octaaf, XIX)	Fluit 4 vt (XIX)	
Octaaf 2 vt (XIX)	Violine 2 vt (XIX)	
Groot Cornet a) (XIX)	Basson Hoboë (8')	
Trompet 8 vt (1914?)		

Ventiel (werkt niet)
Pedaal Octaaf (doet niets)
4 treden, namen daarvan bij klavier aangegeven:
Expressief Manuaal, Expressief Positief
Combtie Ped: Man, Combtie Man: Pos. (Koppels)

a) C 2 2/3, c' 2 2/3, 2, 1 3/5, ongeveer prest.mensuur

Tractuur	mech. sleepplade.
Klaviatuur	In rechterkas (van Man I). Naamplaatjes met gothische letters op registerknoppen, behalve bij Bourdon 16, Viola di G, Salicionaal en Fugara (Subbas dus wel!).
Pijpwerk	Zie datering. Op II was het duidelijk te zien. Op I globale schatting.
Kassen	Manuaalkas rechts van koorgalerij, positief links. Frontpijpen alleen op de hoeken. Deze zijn van zink (kennelijk vervanging wegens bovengenoemde tinpest). Verder wand met jaloezieën aan beide zijden (boven en achter organist).

b: 1875 arch. v. Dijk, ook o.m. Maasbommel 3), zie ook 1). Het gehele interieur is in grijsachtige tinten recent overschilderd, ook de kruiswegstaties. De banken zijn vernieuwd. Gebouw op mon.lijst sinds 1976.

1) Batenburg St.Victor 1876-1976, uitg. comité "Eeuwfeest R.K. Kerk St.Victor", Batenburg 1976. (Overigens: De kerk werd in 1875 in gebruik genomen)

2) lijst vdH zie ook 5)

3) Brief 7/4'86 in stencilvorm van een verzekeringsmaatschappij naar gegevens van het bisdom 's-Hertogenbosch (inventarisatie gebouw) ter plaatse aanwezig. Hierin wordt ook nog verwezen naar Jespers/v.Sleuven, Tot Roem van Zijn makers (Vollebregt) en de uitgave van het prov. genootschap voor Kunsten en Wetenschappen N.Brabant 1978. Hierin ook 1853 Vollebregt, geen gegevens na 1878, jaartal 1879 ontleend aan 2)

4) HO 12de jg, p 42 (1915) (vdM): "Nieuw" orgel J.Winkels Boxmeer. 2) geeft jaar 1913 zonder naam.

5) B geeft slechts: Smits op grond van Smits-archief.

6) vO 21/8'87

Beesd (gem. Geldermalsen), Hervormde Kerk

- 1823 "Vrouwe Carolina Baronesse van Wassenaar, Douairiere van O.W.H. Graaf van Bijlandt van Marienweerd heeft onlangs een orgel aangekocht, teneinde hetzelfde, na de nodige reparatie daaraan te hebben laten doen, ten dienste dezer gemeente, in onze kerk te doen plaatsen." 1)
- 1825 23 okt, inwijding aangekochte orgel, dat geheel is vernieuwd en vergroot door J.W.F.Snethlage, zelf geen orgelbouwer. 2)

Broekhuysen geeft hetzelfde verhaal zonder dispositie 3)

Uit Oost: 4)

1756. J.H.H.Bätz levert een kabinetorgel voor de Waalse Kerk te Vianen, een der beide die hij, voor zover bekend, heeft gebouwd. Oost tracht een dispositie te reconstrueren, o.m. met gegevens van Hess: "gemaakt door Bätz, 6 stemmen" 5). Dit is het instrument dat in 1823 voor Beesd is aangekocht. Snethlage voegt het als bovenwerk toe aan een ander orgel en bouwt een nieuwe kas voor de kerk in Beesd. Verder gegevens over later onderhoud, o.m. een interessante brief van Witte.

- 1912 opdracht nieuw mech. orgel De Koff 6)
- 1913 25 mei, bericht 7): Nieuw orgel J. de Koff, front nog van oude orgel, aldaar geplaatst in 1825. Was combinatie van een oud kabinetorgel en een orgel uit de franse kerk te Vianen. Disp.:
I. P 8 B 16 Rf 8 Vlcel 8 O 4 O 2 M 2-3-4 st T 8 b/d
II. Ga 8 Hp 8 VxC 8 Rf 4 aangeh.p.
Zie ook 8)

Huidige situatie:

"J. de Koff Orgelmaker Utrecht 1913"

I. C-f''	II.	Ped. C-d'
Prestant 8'	Holpijp 8'	Aangehangen
Bourdon 16'	Roerfluit 4'	
Roerfluit 8'	Octaaf 2' (oorspr. Gamba)	
Violoncel 8' (C)	Sesquialter 2 st (af f 2 2/3, 1 3/5, oorspr. Voixc 8')	
Octaaf 4'		
Octaaf 2'		Koppel
Mixtuur 2-3-4 st (C 1 1/3, G 2, g 2 2/3, g' 4, g'' 5 1/3)		Ventiel (buiten gebruik)
Trompet 8' (bas)/disk		Calcant (idem)

Tractuur: mechanisch, sleepladen. Volgorde slepen niet gecontrôleerd.

Pijpwerk: alles minderwaardig pijpwerk uit 1913 (op de 2 nieuwe stemmen na). Geen zink, wel vurenhout, licht orgelmetaal.

Kas: 1913, front 1825.

- 1) Bz 1823 II, p 641/42
- 2) Bz 1825 II, p 806/08
- 3) Broekh I-179
- 4) Oost o.m. p 363
- 5) Hess II p 48
- 6) HO jg 10, nr 2, nov '12
- 7) HO jg 10, p 78
- 8) HO jg 11 p 28 (lijst orgels 1913).
- 9) vO bez. 7/8'86

Beesd (gem. Geldermalsen), Rooms K.Kerk van de H.Kruisverheffing

Voormalige orgel:

Broekhuizen: 18.. H.D.Lindsen. 1

Huidige orgel:

1892 30 juli, Gebr. Gradussen, Winssen, f 2075 2

M a n u a a l C-f''

P e d a a l aangehangen C-f

Prestant 8', ook met trede inschakelbaar

Bourdon 16'

Fluit 8 vt

Gamba 8'

Holpijp 8'

Prestant 4

Roerfluit 4'

Octaaf 2

Cornet 3 st (c' 2 2/3, 2, 1 3/5)

Tractuur: mech. sleeplade

Pijpwerk: lijkt homogeen, uit bouwtijd, licht van kleur.

Kas: neo-gothisch, Dwars in galerij in toren, rechts gezien uit kerk. Dientengevolge klaviatuur, waarboven klein front van prestantpijpen, naar kerkzijde gericht (foto).

Kerk: Van A. Tepe, eerste steen 30/5 1876. Voor die tijd schuilkerken.

1. Broekh B95.

2. L.J. van der Heyden en J.A. Vernooy, De parochie van Heilig Kruisverheffing te Beesd, Beesd 1948.

vO bez. 7/8'86

Bemmel, Hervormde Kerk.

- 1775 15 july.¹² Nieuw orgel. Geen bouwer genoemd.
G.H.Rierveld, organist, veronderstelt dat dit nog het huidige orgel is, althans de kas¹³.
- 1834 21 dec. 1834. Verbouwing kerk. Kerk en orgel "na anderhalf jaar" weer in gebruik genomen. Verbeteringen aan het orgel werden aangebracht door de Heeren Kuerten en Stocker van Huissen¹⁴.
Broekhuysen¹⁵: over 1775 en 1834 (waarsch. aan Boekzaal ontleend) gekeurd door De Vries Nijmegen
Man. P8 (eng.tin) B8 O4 Q3 Mxt4st Pos Hp8 (geheel eiken) F4 O2 D14 trem Vent kopp, afsl.
Later werkzaamheden R.J.Gabrie.
1944 door oorlogshandelingen ernstig beschadigd.
1949 12/8 Uit Erné-archief: G.Chr.Rierveld Bemmel schrijft: 2 heren (wo E ) der OC orgel onderzocht. Conclusie: herstel niet aan te raden, over herstel- of vervangingskosten, Bijgeschreven:
Bovenklavier
Tremblant Viola di Gamba Salicional Octaven Flute Bourdon Bourdon
8 vt 8 vt 2 vt Traver 8 vt 8 vt
4 vt
Onderklavier
Ventiel Manuaal Mixtuur Octaven Octaaf Holfluit Bourdon Prestant
koppel 3-5 2 vt 4 vt 8 vt 8 v 8 vt
- 1953 Mogelijk dus: I. P8 B8 Hf8 O4 O2 Mxt3-5st II. B8b/d VdG8 Sal8 Fltr4 O2 P. Sb16 Trm, Vnt, Mnk
26 nov. W.van Leeuwen, Leiderdorp "hersteld", in werkelijkheid nieuwbouw in oude kas. Toezicht OC.Erné en H lsman behandelden deze zaak. De laatste speelde het in. De disp. werd toen:
I. P8 Qd8 Spl4 Mxt4-5st II. Hp8 P4 Gh2 Ped Sb16' 3 koppels, Tremulant, plaats voor nog 2 stemmen.
Houten pijpen uit het voormalig orgel, rest verkregen door omsmelten van het oude materiaal.
Zeer lovend eindrapport (volgens Riervelds atikel). In werkelijkheid bleef het klachten regenen de eerste jarern, o.a. over het klavier, dat nog oud was.
- Onderhoudswerkzaamheden door Strubbe, Vinkeveen (m.t.pl.)
- Onlangs (v or '76) Flentrop: De weinige oude pijpen (holpijp, houten pijpen) die er nog waren meegenomen en vervangen door nieuwe pijpen.. Verder twee registers van plaats verwisseld en de Mixtuur verkleind door een deel met plakband stom te maken.
- 2000 Flentrop: nieuwe klavieren en koppelmechaniek. Uit de stukken van het E -arch. maak ik op, dat die nog oud waren.

Dispositie.

H o o f d w e r k.	P o s i t i e f (Bovenwerk)	P e d a a l
Praestant 8' (compleet af C)	Holpijp 8'	Subbas 16 vt (hout)
Quintadeen 8' m(gr.oct. hout)	Gemshoorn 2'	
Praestant 4'	Speelfluit 4'	3 norm.koppels, de ped.koppels
Mixtuur 4-5 st	Reserve voor Nasard 1 1/3'	als treden uitgevoerd.
Reserve voor Octaaf 2'		C-e''', C-d'

Mixtuur (toen nog geen koren waren dichtgeplakt)

C	2	1 1/3	1	2/3		
c'	2 2/3	2	1 1/3	1	2/3 ?	
c''	4	2 2/3		2	1 1/3	1

Opstelling.

Hw volgens front (discant aflopend naar buiten). Bovw. vergeten.

Klav. opzij links

Pedaalpijpen in de kas aan zijkant links.

Kas. Verdiept. Foto in boekje in de kerk verkrijgbaar (ca 1920): Orgel meer naar voren. Middenvelden ongedeeld, dus pijpen met veel overlengte. Bekroning op zijtorens nog aanwezig (midentoren niet). Voluten onder toren veel groter dan nu, Naber-achtig. (In 1875 zou dat op Meere kunnen wijzen.)

Windvoorziening: Magazijnbalg met dubbele vouwen en windmachine. In de toren bevindt zich de oude grote magazijnbalg met handpomp, buiten gebruik. Een stuk windkanaal zit nog in de muur achter het orgel. Winddruk 62 mm. Toonhoogte a' = 432.8 Hz (bij 8   10  C). (Dus 435 bij 18 )

Er schijnt nog een boek te zijn over de ~Over-Betuwe, Monumenten in de Betuwe of i.d. Staatsdrukkerij vO 16/4'76. Toen contact-adres v.d.Enden naast de kerk (oude pastorie) 7/2'01. Koster Bouw v.Bronkhorststraat 12, 0481-462105. predikant Mevr. Bosma 0481-462270

¹² . Boekzaal 1775 II, 257/58 aug. Volgens het boekje over de kerk, ter plaatse verkrijgbaar, staat is er verband tussen de aanschaf van het orgel en de juist ingevoerde psalmberijming.

¹³ . HO 50, p 11 (jan'54). Hierin ook nog genoemd: Josua van Iperen, "Kerkelijke historie van het Psalmgezang der Christenen", hierin: 1775 inwijding 15de Oogstmaand 1775.

¹⁴ . Boekzaal 1835 I, 87/88. Het orgel werd, evenals het kerkgebouw, na anderhalf jaar weer in gebruik genomen. Dit geschiedde op 21 Dec. 1834. De verbeteringen aan het orgel werden aangebracht door de Heeren Kuerten en Stocker van Huissen.

¹⁵ . B92

Beneden-Leeuwen (gem. West Maas en Waal), R. Kath. Kerk St. Alphonsus de Lig..

1950 (30 sept) L. Verschuieren, Heythuysen opus 226 1)

I. C-g'''	II. C-g'''	Ped. C-f (unit uit 2 st.)	
Prestant 8'	Tolkaan 8'	Prestantbas 16'	P + M I
Roerfluit 8'	Holpijp 8'	Subbas 16'	P + M II
Prestant 4'	Kwintadeen 8'	Octaaf 8'	P + M II 4'
Koppelfluit 4'	Octaaf 4'	Gedekt 8'	Man I + II
Blokfluit 4'	Blokfluit 4'	Prestant 4'	Man I + II 16'
Nasard 2 2/3'	Nachthoorn 2'		Man I + II 4'
Octaaf 2'	Sesquialter 2 st (C: 2 2/3, 1 3/5)	VC, 5 vaste C	AP (instelbaar)
Mixtuur 4-6 st	Mixtuur 3-4 st		3 pistons voor norm.koppels
Trompet 8'	Basson-Hobo 8'		

Electropneumatische tractuur met vrijstaande speeltafel

Geen kas, zie plaatje Verschuieren

- 1) fld Versch
- 2) vO 22/8'87

Bergharen, Nederlands Hervormde Kerk

Verschuieren unit-orgel

M a n u a a l C-g'''	P e d a a l C-f
Prestant 8' bas/disc	Subbas 16'
Bourdon 8' bas/disc	Gedekt 8'
Octaaf 4' bas/disc	Koraalbas 4'
Fluit 4' bas/disc	
Octaaf 2' bas / Doublette 2' disc	

Alles uit 2 stamregisters, C-H van Prestant van Gedekt

2 vaste combinaties

Electrische tractuur

Frontpijpen van spotted metal

vO 19/8'87

Bergharen, Rooms Katholieke Kerk St. Anna

V o o r m a l i g e o r g e l: Gradussen (lijst Bogaarts)

H u i d i g e o r g e l:

1938 (6 nov.) L. Verschuieren, Heythuysen, adv. Prof. Dr W.Kersemakers 1)

1973 wijziging door dezelfde firma. 2) Vlgs mededeling ter plaatse zou het orgel toen in twee delen zijn verdeeld 3). Dit kan niet: zie foto 1938. De dispositie is bijna gelijk aan die van 1938. De naam Verschuieren staat op het orgel.

M a n I C-g''' (rechterkas)	M a n II (linkerkas)	P e d a a l C-f
Prestant 8'	Roerfluit 8'	Subbas 16' (zelfstandig)
Holpijp 8'	Spitsgamba 8' (C)	
Zingend Prestant 4'	Roerfluit 4' (1938 Blokfluit)	Ped + Man I
Mixtuur 3-4 st	Zwitserschepijp 2'	Ped + Man II
Trompet 8'		

Man I + Man II

Man I + Man II 16'

Man I + Man II 4' (in 1938 Man I + Man I 4', als het geen drukfout is)

Man II + Man II 16'

Electropneumatisch, koude nare klank

- 1) folder Verschuieren
- 2) lijst vdH
- 3) vO 19/8'87

Beuningen, Hervormde Kerk (Evang. streekgemeente)

Het orgel heeft gelijkenis met het positief in Leur. Het zal dus van Leichel, ca 1890 kunnen zijn.

M a n u a a l C-f''

Bourdon 8 vt bas / Roerfluit 8 vt (disc)

Octaaf 4 vt (bas) / Prestant 4 vt (disc)

Prestant 8 vt (disc)

Open fluit 4 vt (verm. alle in disc open)

Doublette 2 vt

Quint 3' (bas, in werkelijkheid 1 1/3 vt, afwijkend reg.plaatje)

Quint 3 vt (disc, prest.mensuur)

Knop zonder naam, indrukken: Windlozer

Aangehangen pedaal C-d'

Klaviatuur: Aan achterzijde (beter voorzijde: het orgel zal wel achterstevoren zijn opgesteld en aan de verkeerde zijde van een front voorzien), naamplaatjes op reg.knoppen met gotische letters. Indeling knoppen:

B 8 bs	Rf 8
O 4	P 8
Db 2	P 4
"Q 3"	Opf 4
	Q 3

Lade: Chromatisch.

Pijpwerk: ouder dan bouwjaar, maar niet zo oud als in Leur.

"Front": doorgezaagde dennestammetjes.

Het gebouw is uit 1821.

vO 18/8'87 Snelbezoek. Ik ben niet 100% zeker van alles.

Beuningen bij Nijmegen was Gradussen 1 kl, Ze hebben een 2 kl. v.Dam orgel gekocht van Steendam.
(med. Kriek 10/2'00)

Beuningen, Rooms Katholieke Parochiekerk St. Cornelius

Het oudste pijpwerk is van dikwandig gehamerd lood en moet derhalve op z'n laatst 1680 gedateerd worden. 1)

1904 (31 jan) "nieuw orgel", Gebr. Franssen, Roermond,
Man. B 16 P 8 VdG 8 Fh 8 Hp 8 P 4 O 2 T 8 M 3 st
Pos. Vnp 8 B 8 Aeol 8 Voixc 8 F 4 Pic 2 Clar 8
Ped. Sb 16 Vl 8, 3 kopp., totaalkoppel, Tutti

(Er staat Predant ipv Prestant. Op II is kennelijk P 4 vergeten) 2)

Uit de aanwezigheid van de Tuttiknop volgt, dat het orgel pneumatisch was.

1929 Valckx en vK 11 aug., "nieuw orgel", ondanks in principe gelijke disp.:
I. B 16 P 8 Hp 8 Fh 8 VdG 8 O 4 O 2 M 3 st T 8
II. Vp 8 B 8 Aeol 8 Voixc 8 P 4 F 4 Pic 2 Bass/H 8 Trem
Ped. Sb 16 Fb 8, Vaste c. en kopp. 3)

De voormalige koster weet te vertellen:

Het orgel had oorspronkelijk één kas of - zo men wil - twee delen tegen elkaar geplaatst. Later (dat moet dan wel in 1929 zijn geweest) zijn beide delen (om een groot "zangkoor" te kunnen bergen) zo ver mogelijk uit elkaar geplaatst, elk 90° gedraaid:

oorspr.: Na wijziging:

.tekening

De dispositie is gelijk aan die van 1929 op de Celeste na

Ma n I, C-g", rechterkas, vanuit kerk gezien.

Lade chromatisch; volgorde van binnen naar buiten:

Prestant 8	1904, deel in front
Bourdon 16	gr.p.hout, rest zeer oud, dikwandig gehamerd lood
Flûte harmonique 8	1904, fabr.stempels, zwaar materiaal
Holpijp 8	als Bourdon 16
Viola di Gamba 8	1904
Octaaf 4	ca 1700 of ouder, parallellabia
Octaaf 2	idem
Mixtuur 3 st	1904, C 2 ..., c' 2 2/3 ..., c" 4 ...
Trompet 8	1904

Ma n II, C-g"	linkerkas, in zwelkast, indeling en volgorde idem
Vioolprestant 8	1904, niet in front, zie pedaal
Aeoline 8	1904, compleet af C
Prestant 4	1904, hoewel ik een XVIII eeuwse pijpantrof
Nasard 2 2/3	1904, af c, afgesneden celeste blijkens inscriptie
Fluit 4 (Roerfluit)	oud, minder oud dan in Man I? geen echte lab.vorm, rond opgesneden
Bourdon 8	idem
Piccolo 2	idem, doch geschaafd
Basson-hobo 8	1904

P e d a l, C-f

Subbas 16	transm. Bourdon 16
Fluitbas 8	Prestant, in front linkerkas

Tremolo

3 normaalkoppel

5 vaste combinaties, geen vrije combinatie

Autom.ped (niet instelbaar), Tongw. uit

Pijpwerk: Het oude pijpwerk: Zie dispositie. Pijpwerk uit 1904 is voor een deel, gezien de ontstaanstijd, mooi gemaakt (bv. de Fl. harm.). Frontpijpen zijn van zink, alsmede grote pijpen van enkele strijkers en Trompet.

Klavatuur: Vrijstaande speeltafel, vermoedelijk geheel of gr.deels uit 1929, aan achterzijde koorgalerij.

Front en kas: Neo-gothisch, in hoofdzaak kennelijk uit 1904. Zie verder het historisch overzicht.

Tractuur: Pneumatisch. Gezien de luiheid van het systeem moet deze gr.deels uit 1904 stammen.

1. vdH schrijft:

XIX, onbekende bouwer.

- 1904 renovatie oude orgel door Gebr. Franssen
1925 rest. Valckx & Van Kouteren, R'dam, thans 2 man, 19 reg.
2. HO jg 15 (1ste serie), p 6 (febr'04)
  3. HO jg 26, p 46 en jg 47, p 4
  4. vO 19/8'87

Boven-Leeuwen (gem. Maas en Waal), Hervormde Kerk

1930 1) 2) "J. de Koff en Zoon / Utrecht"

1966 restauratie door dezelfde firma 3)

M a n u a a l C-f"

Prestant 8

Gamba 8 (C-H van Roerfluit, zeer eng doch zonder ingewikkelde baardconstructies)

Roerfluit 8

Vox Célèste 8 (c, factuur als Gamba)

Octaaf 4

Octaaf 2

Fluit 4 (gedekt, 12 kleinste conisch open)

P e d a a l, aangehangen, C-d'

Tractuur: mechanische sleeplade

Klaviatuur: rechts

Windvoorziening: voetpomp en windmachine

Pijpwerk: Alles uit bouwtijd, relatief goed: Geen geperste labia, wel gr.pijpen, waaronder frontpijpen, van zink.

Kerk: achtkantige kerk, achter Waaldijk, door restauratie overaccoustisch geworden.

1) opdr. tot bouw nieuw mech. orgel HO jg 27, p 12, nov '29

2) K gaf 1930

3) med.t.pl.

4) vO 22/8'87

Boven-Leeuwen (gem. Maas en Waal), Rooms Katholieke Kerk St Willibrordus

Voormalige orgel:

F.C.Smits, 30 reg., waarvan drie 16' (Grégoire/vdM)

Huidige orgel:

Bouman beweert, dat het orgel uit 1770/1936 stamt 1)

H.Kriek schrijft: 1860 uit Luik, 1920 gepneumatiseerd, 1936 gewijzigd, 2 kl., vrij P., 14 st. 2)

H.vd Harst: 1935 L. Verschuere met gebruik van onderdelen uit oud orgel Catherinakerk Eindhoven, herkomst België

1) in B III, in BmlC schrijft hij: 1777, front modern

2) aant. K

3) lijst vdH

Brakel, Nederlands Hervormde Kerk

Voormalige orgel:

9 juli 1837 inwijding "nieuw" orgel, "geschenk van een hoogbejaarde Dame, vervaardigd door de beroemde Strumfelaars 8 1/2 register (8 stemmen, half register), 611 sprekende pijpen, ondert welke de Vox humana en Fl. travers uitmunten", C-f", in orde gebracht door Schmidt Gouda, Bespeeld door C.Buys Zaltbommel. Of staat er 8 st. half register? 1)

Dit lijkt een kabinetorgel van Strumphler te zijn. Echter bij dit pijpentaal kan dat niet; voorts zijn bij Str. tot nu toe geen tongwerken in kab.orgels bekend, volgens Gierveld, die overigens dit orgel niet vermeldt.

1) Bz 1837 II, p 98

Huidige orgel:

1898, 16 apr. P. van Dam. In HO 1899: Van Dam en Zn, Leeuwarden, "hun 324ste werk, schoon en degelijk uitgevoerd frontwerk". Dispositie:

P 8, B 16, Vn 8, Hp 8, O 4, Rf 4, O 2, M bs 2-3 st, Co dc 4st, res(tongw.),

Trem, Vent. 1)

1976 (opdracht 1974) toevoeging bovenwerk en vrij pedaal door K.B.Blank & Zn, Herwijnen, adviseur G.v.Tuyl, Zaltbommel. 2) 3) 5)

Model voor de uitbreiding stond een orgel in Schagen 4)

M a n u a a l, C-g'''	B o v e n m a n u a a l	P e d a a l, C-d'
Prestant 8 (compl. af C)	Salicionaal 8 vt	Subbas 16 vt
Bourdon 16	Roerfluit 8 vt	Gedekt 8 vt
Violon 8 (C-H van Holpijp)	Salicionaal 4 vt	Bazuin 16 vt
Holpijp 8 (y met puntjes)	Fl travers 4 vt b)	
Octaaf 4	Nazard 3 vt	
Roerfluit 4	Woudfluit 2 vt	Man.koppel
Cornet 4 st (norm. samenst.)	Klarinet 8 vt	Ped.koppel
Mixtuur (nieuw reg.pl. als van bovenwerkregisters) a)		Muette (Windlozer)
Octaaf 2		
Trompet 8		

a) C 2, c 2 (meer koren), c' 4, c" 5 1/3, c''' 8 (rep. op c' hinderlijk)

b) Vermoedelijk open fluit en deel bas gedekt.

Klaviatuur aan zijkant rechts. Klavieren gespijkerd, nieuwe niet 100% aangepast aan oude.

Pijpwerk: Kas bij mijn bezoek alleen bij bovenwerk te openen. Of de Mixtuur nieuw is, weet ik niet. In pedaal nieuwe dichtgesoldeerde gedekten waargenomen.

Lade: Manuaal: Indeling als in Haaften, Bovenwerk: diatonisch met grootste in 't midden.

Pedaalkas: Nieuw, naaldhout, achter orgel.

1) HO (1ste serie) jg 14, p 50 (1899)

2) HO jg 70, p 28

3) Ds E. van den Ham, Ned. Hervormde Kerk Brakel, Brakel 1986. Hierin reg.namen niet geheel juist.

4) med.t.pl.

5) ik heb het bij Blank in de werkplaats gezien in juli 1975

vO bez 13/9'86, foto's

.ep0 af2

Brakel, Gereformeerde Gemeente

1889 Firma van Dam, Leeuwarden, voor een kerk (Herv.?) te Kockengen (Utr). Dispositie:

P 8 Vln 8 B 16 H 8 O 4 Co 3 st F d'am 4 Gh 2 T 8 Trem, aangeh.p. 1)

Krantenfoto (art. Besselaar Kockengense situatie aanwezig)

1977 overgeplaatst. Voorheen geen orgel in de G.G. te Brakel 2)

1983 naar nieuwe kerk overgeplaatst 3) door Blank 2)

De dispositie is op kleine nomenclatuurverschillen gelijk aan die genoemd in HO 1889:

M a n u a a l C-g'''

Prestant 8 vt (C-Ds gedekt, zelfstandig)

Viola di Gamba 8 vt (af Ds, rest zwijgt)

Bourdon 16 vt diskant
Holpijp 8 vt
Octaaf 4 vt
Cornet 3 st (2 2/3, 2, 1 3/5)
Fluit 4 vt
Gemshoorn 2 vt
Trompet 8 vt (nieuw metalen stevels, koperen bekens, althans de grootste)

P e d a l, C-d', aangehangen.

Pijpwerk: moeilijk te zien, op grote pijpen na.

Klavatuur: opzij rechts. Klavier oud, gespijkerd, registerknoppen oud, plaatje met inscripties, lessenaar, pedaalklavier nieuw.

Lade: vermoedelijk chromatisch op dezelfde manier als in Haften en Zoelen.

Front en kas: Kas nieuw van mahonie, mogelijk van Blank. Kennelijk is getracht dit aan het overwegend mahoniehouten kerkmeubilair aan te passen. Frontpijpen oud

1) O jg 4, nr 4 (dec'89) zonder opg. kerk

2) med.t.pl. Ook K had opgegeven: v.Dam 1889, afk. uit Kockengen.

3) indicatie in kerk. Deze is van dat jaar.

vO bez 13/9'86

Bruchem, Hervormde Kerk.

1981 "Louis J.Kramer Boskoop" 1)
adv. Simon C.Jansen 2)
Het verving een orgel "van oorlogsmateriaal" 2)

I., C-g ^m	II.	P e d a a l, C-f
Praestant 8' a)	Gemshoorn 8'	Bourdon 16'
Roerfluit 8'	Holpijp 8'	Gedekt 8' (verm. mech. unit)
Octaaf 4'	Gedekte fluit 4'	
Octaaf 2'	Spitsfluit 2' (ook Gr.oct open)	
Cornet (g: 2 2/3, 2?, 1 3/5)	Regaal 8'	Tremulant
Mixtuur (C 1 1/3, g 2, g' 2 2/3)	3 koppels	

a) gr. octaaf vergeten na te gaan. Het is een 4 vt orgel

Tractuur: Mechanisch.

Klaviatuur: Achterin hoofdorgelkas. Moderne mensuren man. en ped. klavieren.

Opstelling: Achter klaviatuur de pedaalkas, die naar achteren open is. In hoofdorgelkas lade van II iets hoger en meer naar achteren dan die van I.

Kas: Eiken, fraai gemaakt, doch krullen als zaagwerk ipv snijwerk.

De klank is nogal zacht.

1)B: Ref.Dagblad ...

2) m.t.pl.

vO bez. 12/9'86

Buren (gem. Buren) Hervormde Lambertuskerk

"J.Bätz & Co / Orgelmakers / van Z.M. den Koning der Nedrl / Utrecht 1852"

Daar Bätz in 1849 overleed, moet dit orgel als werk van C.G.F.Witte worden beschouwd.

Contract 15/4 1851, f 4535.-, ingebr.neming 11/6'52. 1) 2)

Orgel grotendeels door de koning bekostigd (als graaf van Buren) 2).

1885 dispositie vtK. Op pedaalregister na gelijk aan huidige dispositie. (Tacet noemt hij niet).

1888/89 restauratie 1) door dezelfde firma (dus door J.F.Witte) 3)

1951 electr. windmachine aangebracht 1)

Foto voor 1980 in 6)

ca 1980 restauratie S.F.Blank, Herwijnen en overplaatsing van koorzijde 1)

Blank deelde mij destijds mee: ongelukkig opgesteld, slecht klinkend mensenpakhuis, laden kapotgestookt.

Iemand deelde mij nog mee: Op wens van de organist heeft Blank een tremulant aangebracht, gelijk aan die in de Oude Kerk te Amsterdam.

Juiste nomenclatuur niet bekend:

M a n u a l C-f" B o v e n m a n u a l

Prestant 8 vt af C

Bourdon 16 vt

Roerfluit 8 vt

Cornet 5 st dc. normale samenst.

Octaaf 4 vt

Quint 3 vt

Fluit 4 vt

Octaaf 2 vt

Mixtuur 4 st

C	1 1/3	1		
c	2	1 1/3	1	
c'	2 2/3	2	1 1/3	1
c''	5 1/3	4	2 2/3	2

Prestant 8 vt

Holfluit 8 vt

Gamba 8 vt

Salicionaal 4 vt

Gemshoorn 2 vt

Roerfluit 4 vt

C-e van Holfl, deel in front)
gedekt)

C-H van Holfluit)

Trompet 8 vt disc/bas

P e d a l C-d', aangehangen, bovendien:

Subbas 16 vt (spreekt alleen in Gr. octaaf, afgeleid van Bourdon 16 vt)

Koppel

Tremblant

Ventiel

Tacet

1 reg.gat dichtgemaakt

Klaviatuur opzij rechts

Broekhuyzen geeft Mixtuur 3 st 4), vtK 3-4 st 5).

Het orgel steunt op 4 hardstenen kolommen, afkomstig uit de Herv. Kerk te Katwijk a/Zee 1).

1) N. Berghuijs, Herkegen schoonheid, Buren 1981 (ligt in de kerk)

2) Bz 1852 I, p 84

3) HO mrt'89, jg 4. nr 1

4) Broekh I-182

5) vtK 119

6) De Orgelmakers Witte

7) vO bez 16/8'86

Buurmalsen (gem.Geldermalsen), Hervormde Kerk

1858, 22 aug in bronnen geen vermelding bouwer) 1) 2). K.M. van Puffelen wordt algemeen als maker aangemerkt. Vermoedelijk is het zijn oudste werk.
ca 1979 restauratie door Pels & Van Leeuwen, Waardenburg 3)

M a n u a a l C-f''

Prestant 8 vt
Holpijp 8 vt   plm 1 oct hout)
Octaaf 4 vt
Fluit 4 vt   12 p. conisch open)
Octaaf 2 vt
Mixtuur 2-3 st   C   2   1 1/3
                              c   2 2/3   2
                              c'   4   2 2/3   2)

B o v e n m a n u a a l

Holpijp 8 vt Bas/Disc (gr.oct. hout)
Openfluit 4 vt   conisch)
Woudfluit 2 vt
Nasat 3 vt Bas/Disc (voor 1979 G.hoorn 2 vt b/d)
Muette
Tremulant
Koppeling

P e d a a l C-d' aangehangen

Front met gulden-snedes verhoudingen (med. bij orgeltocht)

Klaviatuur: opzij rechts, reg.namen op reg.knoppen, verm. niet origineel. Zeer korte wijd liggende pedaaltoetsen.

Pijpwerk: Zeer dunwandig. Op 5 grootste Nasatpijpen na verm. alle pijpwerk origineel. Dit register is kennelijk door opschuiving van de conische Gemshoorn ontstaan, die ik in 1976/77 hier aantrof.

Laden: Beide laden, zoals meestal bij vP klein en uit een stuk, dientengevolge veel pijpen afgevoerd, bv. gr.oct. Openfluit 4 vt. Indeling: Beide diatonisch met grootste pijp in midden. Voor de restauratie was de staat van onderhoud slecht. Vooral lekkage in de bovenlade. Ik vond het toen (1976) het beste vP-orgel. Nu is de onderlade niet perfect winddicht.

1) Bz 1858 II p 318

2) Broekh I-202

3) med.t.pl.

4) vO 15/4'76, 13/8'77 (bij orgeltocht) en 15/8'86

Culemborg (gem. Culemborg), Evangelisch Lutherse Kerk.

Voormalig orgel.

"Lutherse kerk, 10 stemmen" 1)

12 jan. 1840 door Lindsen overgepl. naar nieuw kerkgebouw 2)

Broekh komt met allerlei gegevens die in strijd zijn met bovenstaande en met hetgeen hij zelf schrijft. 3)

1. Hess II, p 7

2. Boekz. 1840 I p 62/63

3) Broekh II-280

Huidige orgel:

1897 G. van Druten, Hemmen 1

De dispositie is gelijkkluidend aan die in HO 1897, waar de Fluit 4 vt Speelfluit heet:

M a n u a a l	C-f''	Z i j w e r k,	C-f'', volgorde van binnen naar klaviatuur:
Prestant 8 vt	af C	Viola di Gamba 8 vt	C-H van B. 8)
Octaaf 4 vt		Bourdon 8 vt	
Bourdon 16 vt	af C	Salicionaal 4 vt	
Holfluit 8 vt		Fluit 4 vt	
Octaaf 2 vt			
Trompet 8 vt dis./bas		P e d a a l	C-d' aangehangen.

Ventiel

Manuaalkoppel

Laden: Manuaal diatonisch, naar buiten aflopend, Zijwerk chromatisch in nabijheid van de klaviatuur.

Windvoorziening: Mag.balg met schepbalg en handbediening (of resten daarvan?), electr.windmachine, met moderne flexibele buis als windkanaal.

Front fraai (moet waarschijnlijk nog worden gefotografeerd).

Pijpwerk: Geen bijzondere opmerkingen. Dat van het zijwerk was zeer slecht te zien.

Klaviatuur: links, reg.kn. Manuaal boven lessenaar, de rest links en rechts in deze volgorde:

VdG 8	F 4
Sal 4	B 8
Mank	Vent

1. HO 1ste serie jg 12, p 145/46 (1897)

2. vO bez 6/8'86 (tijdens kerkrestauratie) en 5/3'87

Culemborg (gem. Culemborg), Gereformeerd Kerkcentrum, Open Hof

In vroegere kerk was een pneumatisch orgel (12 st.) van A.S.J.Dekker uit 1927 (HO jg 24, p 25).

In sept '65 kwam er het nog bestaande Blank orgel.

Dit werd in dec '72 naar het huidige gebouw overgeplaatst, het oude gebouw is afgebroken (m.t.pl.)

Het orgel was bij bezoek 6 en 7 aug. '86 niet te bezichtigen (ingepakt wegens huwelijksfeest).

De koster (A.v.Driel, tel. 15930 thuis of 15250 in het kerkcentrum) zei zoiets als: 12 stemmen, 2 transmissies in pedaal (dit zou ook op het Dekkerorgel kunnen slaan)

Culemborg (gem. Culemborg), Hervormde Grote of Barbarakerk

Voormalige orgel(s):

1503 was er een organist
 1507 en 1563 werkzaamheden 1), Kiespenninck zou hier hebben gewerkt 2)
 1654 gehele gebouw verbrand 3)
 Ik had nog een aantekening "Morlet" 4) en er moeten veel meer gegevens zijn 5). Een kerkvoogd vertelde 6):
 1562 nieuw orgel Jan Rose, met beeldenstorm verloren gegaan.

- 1) V Bst catnr 25
- 2) B2, p 50
- 3) Broekh II-279
- 4) onbekende herkomst
- 5) o.m. aant. arch. Vente, niet in Brab.o., Vlam/Vente en Proeve nog nakijken.
- 6) orgeltocht 13/8'77

Grote orgel

1719 Matthijs Verhofstad, Gemert 1) 2) verm.3) 4) 5) 6), 23/7 voor 't eerst bespeeld door Johan Willem de Crane (inscr. boven klavier, zie foto). Er is bij het orgel nog een tweede bord met "De Heer Johan Willem de Crane / Liefhebber van Muzicq heeft dit / Orgel eerst bespeeld, Anno 1719 7/23"
 1720 Beeld en snijwerk vervaardigd door Jan Slob te Hoorn, schilderwerk Anthonie Klok, Leerdam 2). Over dit schilderwerk is ook nog een inscriptie (foto).

Disp. overzicht tot ca 1960:

Hess 1774	v't Kruys 1885	Bouman 1949 (haakjes: oorspr.)
Bovenwerk	Hoofdmanuaal Voet	I. Hoofdwerk
Praestant 8 v	Praestant 8	Bourdon 16'
Bourdon 16 v	Bourdon 16	Praestant 8'
Holpyp 8 v	Holpijp 8	Holpijp 8'
Octaav 4 v	Octaaf 4	Octaaf 4'
Holfluit 4 v	Holfluit 4	Roerfluit 4'
Super Oct. 2 v	Salicet 4	Salicet 4'(Cymb.1 1/3'3st)
Quint 3 v	Quint 3	Quint 3'
Nazat 1 1/2 v	Superoctaaf 2	Superoctaaf 2'
Mixtuur	Nasard 1 1/2	Nasard 2'(1 1/3')
Cimbel	Sexquialter 2 st.	Cornet 4'4st
Sexquialtra half	Mixtuur 4 st.	Mixtuur 1'4st
Cornet	Cornet 4 st.	Sesquialtera dc 2 2/3'3 st
Trompet 8 v	Trompet 8	Trompet 8
"Borstwerk"	Bovenmanuaal"	II."Borstwerk"
Praestant 4 v	Praestant (disc) 8	Praestant dc 8'(Voxh 8')
Holpyp 8 v	Viola di Gamba (disc) 8	Holpijp 8'
Holfluit 4 v	Holpijp 8	Viola di Gamba 8'(Mi 3 st)
Octaav 2	Praestant 4	Praestant 4'
Quint 1 1/2 v	Holfluit 4	Holfluit 4'
Sexquialtra	Fluit douce 4	Octaaf 2'
Mixtuur	Quint 3	Spitsfluit 2'(Qt 1 1/3')
Vox humana 8 v	Octaaf 2	Sesquialtera 2 2/3' 2 st
	Koppeling	
	Ventiel	
	Aangeh. Pedaal	

Naast disp.opgaaft Hess is er een van Chr.S.Buyer (of zo iets, uit 1826, als ik 't goed heb begrepen) in verband met een reparatie: Afwijkingen / aanvullingen:

Man.:Nazard 2' (ipv 1 1/2'), Mixtuur 4 st, Cimbel 3 st, Sesquialter 3 st (zonder half), Cornet 4 st, Trompet gehalveerd
 "Borstwerk": Sexquialter 2 st, Mixtuur 3 st, Vox humana gehalveerd

Verdere toevoegingen: 3 blaasbalgen, windkanaal, laden, regeerwerk, koppel gehalveerd, 2 klavieren C-c", aangehangen pedaal C-a, Tremblant, Ventiel 7)

Broekhuizen wijkt ook niet principieel af van Hess:

Man. Bourdon D.16' (wat m.i. fout is), Holfluit 8 vt ipv 4' (moet ook fout zijn),

Sesquialter D 2 st

"Bw" gelijk

Toevoegingen: Koppeling, Afsluiting, Tremulant, Ventil, 3 balgen

Aan het orgel werkten 7):

1760 M.de Crane f 40.-

1764 J.H.H.Batz f 325.-

1774 G.T.Batz

1780 C.Batz

1788 G.T.Batz

1804,1809,1817,1821,1826 rep. Meere, vgl 9) benedenzijde 1804 gewijzigd

1833 H.D.Lindsen

1879 Witte 8), die eigenlijk het orgel liever wilde afbreken 7).

Wijzigingen (in 1879?) 7):

Cimbel --> Salicet

Q11/3, Mi, Voxh --> P 8'D, VdG, Fdouce 4

Terts uit Sesquialter (pos.) verwijderd.

ca 1938 hersteld (?) 9) vgl JJ toen onderkas "vereenvoudigd"

plm 1960 Salicet weer vervangen door Cimbel 10)

Daarna grote restauratie. Dit is een slepende kwestie geworden:

1968 "ingebruikneming": De Koff had alleen de oude stemmen herplaatst. 11)

1971 mededeling: Ingebruikneming van beide instrumenten zal 1 juni plaats vinden. 12)

Daarna heeft, na faillissement De Koff, Flentrop de zaak echt afgemaakt. De Koff had een pedaalwerk aan het orgel toegevoegd, in een kas erachter, boven de balgenkas.

Toestand na restauratie, dispositie in volgorde slepen 13)

M a n u a l C-c" (met alle semi-toetsen)

Prestant 8 voet gr.deels in front, af C, 12 p. op lade

Bourdon 16 voet C-G eiken, rest metaal, hiervan 6 grootste buiten de lade.

Octaaf 4 voet

Cornet 4 sterk 4, 2 2/3, 2, 1 3/5 open, niet verhoogd opgesteld

Holpyp 8 voet geheel metaal

Quint 3 voet

Holfluyt 4 voet roeren, plm 1 oct. gedekt

Super Octaaf 2 voet

Sexquialter 3 sterk dc 2 2/3, 2, 1 3/5, relatief wijd

Nasaat 2 voet roeren, 19 p. open cil.

Mixtuur 4 sterk C 1 2/3 1/2 1/3 1/3 1/4 1/6

Cimbel 3 sterk c 1 1/3 1 2/3 1/2 2/3 1/2 1/3

c' 2 2/3 2 1 1/3 1 1 1/3 1 2/3

c" 4 2 2/3 2 1 1/3 | 2 2/3 2 1 1/3

(Mixtuur)

(Cimbel nieuw)

Trompet bas 8 voet eiken stevels, houten koppen. In gr. oct. op de houten koppen eerst een metalen

Trompet 8 voet discant kop (schijf), daarop direct de beker (zie foto), overige koppen mahonie. Geheel onbeleerd.

Of er orgelmetaalbeleg is, is onduidelijk. Grote bekers met stukken koper verstevigd.

O n d e r p o s i t i e f Idem

Prestant 4 voet frontp. middentoren en Noordzijde (baszijde), Zuidzijde houten imitatiepijpen-

Holpyp 8 voet C-G eiken, rest metaal

Holfluyt 4 voet geheel gedekt

Sexquialter 2 sterk nieuw c' 2 2/3, 1 3/5

Octaaf 2 voet

Quint 1 1/2 voet nieuw, prest.mensuur

Mixtuur 2 sterk C 2/3 1/2 nieuw

G 1 2/3

g 1 1/3 1

c" (!) 2 1 1/3

g" 2 2/3 2

Vox humana bas 8 voet   nieuw, beweegbare hoed. Daarop half open deksel,
Vox humana discant 8 voet   stemkruk erdoorheen, metalen stevels

P e d a l C-f' (toevoeging 1971)

Subbas 16 voet

Octaaf 8 voet

Octaaf 4 voet

Fluyt 2 voet

Van al deze labialen hebben grote pijpen koperen voeten.

Trompet 16 voet

Trompet 8 voet

Alle tongen onbeleerd (in navolging manuaaltrompet, med.t.pl.)

Schalmey 4 voet

Alle hebben metalen stevels en koppen

O v e r i g e   r e g i s t e r s

Tramblant

(man.) (de rechtse knop)

Tramblant

(pos.) (de linkse knop)

Manuaalcoppel

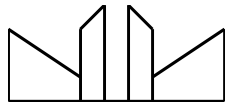
Pedaalcoppel

Mechaniek: In Manuaal normaal met wellenbord. In onderwerk, in samenhang met de chromatische lade: Er is geen wellenbord. Het klavier is een balansklavier, dan tweede balans (wippen).

Klavatuur: Plaatsing: in achterwand. Pedaalklavier nieuw. Rest ziet er oud uit. Pedaalregisterknoppen en inscripties van nieuwe stemmen in stijl bijgemaakt. De indeling is uit de foto's af te lezen. Inscripties boven lessenaar: Zie foto's.

Laden: Manuaal en positief nieuw origineel, doch verende ringen ingebouwd. Pedaallade nieuw, op dezelfde hoogte als de manuaallade. Indeling:

Manuaal:

Positief: chromatisch:

In Manuaal C-kant aan Zuidzijde, doch cancel c''' zit bij de Cs-kant gerangschikt.

Pijpwerk: Tenzij anders vermeld origineel. Zwaar dikwandig materiaal, zie foto's. Diverse labiumvormen. Hamerslagen bij gedekten goed te zien. Bij andere registers ook schaafstrepen en soms een merkwaardige gevlamde structuur, die ook bij Verhofstadpijpen in Zaltbommel is te zien. De klank is redelijk, maar niet zo goed als bij het verwante orgel in Hoogkeppel. Nieuwe stemmen hebben onduidelijke labiumvorm, soms parallellabia. De Trompet 16 vt is een mislukking.

Stemming: 1/2 toon boven "normaal" 7), naar ik meen gelijkzwevend. (Vergelijk koororgel)

Kas: Eiken, bovendien imitatie-eiken geschilderd, achterkant wit. Deuren in achterwand vuren (onder niet). Pedaalkas nieuw, grenen, lelijk rasterwerk.

Plaatsing van het orgel: op zeer diep orgelbalcon aan de Westwand (torenzijde)

1) Hess I p 46

2) Broekh II-279

3) Gregoire p 207

4) vtK p 80

5) B 2 p 76

6) BmlC

7) orgeltocht 13/8'77, mond. mededelingen

8) werkgroep orgeltochten in Gelderland. Beschrijving orgeltocht 13/8'77, Arnhem 1977

9) ANWB Kunstreisboek p 203

10) med. J.Jongepier

11) HO jg 64, p 347

12) HO jg 67, p 147 en 181

13) vO meerdere malen bezocht, o.m. 3/7'75, 15/8'86

Culemborg (gem. Culemborg), Hervormde Grote of Barbarakerk, Koororgel

4 voets balustradeorgel XVIIIA gebouwd vermoedelijk voor een RK Schuilkerk, gezien het monogram I.H.S. (Iesus Hominum Salvator). Er is sterke overeenkomst met het orgel in de Geref. Kerk te Krabbendam. 4)
Het instrument kwam XIXd in de Geref. Kerk te Naarden (in gewijzigde toestand), ging 1937 door N.A. van Dam (Utrecht) geplaatst in Baarn, gebouw Chr. Belangen. Bouman c.s. zette het op mon.lijst 1) 2). Het had deze dispositie 4):
P 8 (doorl.) Hp 8, P 4, O 4, F 4, Q 3, O 2, Co dc (niet orig), Fltr 8 (idem), VdG 8 (idem)
Aan de kas ontbrak de bekroning en enig snijwerk. 4)

1968 overplaatsing door J. de Koff, Utrecht klaargekomen.
Hersteld naar gegevens - vermoed ik - die aan het instrument zelf waren vast te stellen.
Snijwerk gecompleteerd en harpspelende engelenfiguur aangebracht. 4)
1971 "ingebruikneming zal op 1 juni plaats vinden" tegelijk met het grote orgel 5).

Dispositie (in volgorde slepen): 8)

M a n u a l C-c'''

Prestant 4'

Prestant 8' dis af c'

Holpijp 8'

Octaaf 4' dis C-b

Octaaf 4' bas h-c'''

Sexquialtera 1971, c' 2 2/3', 1 3/5'

Holfluit 4' gedekt, af c'' cilindrisch open

Kwint 2 2/3' open fluit (In mijn aantekeningen: 2 1/2')

Octaaf 2'

Cimbel 1971, zeer wijd, C 1 1/3', 1' zonder repetities. Vlg 4) bas/disc.

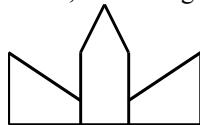
Mixtuur dis h-c''', 1971

Mixtuur bas C-b, 1971, C 1', c 2' samenstelling moet ik nog een keer nagaan, vlg 4) 2 sterk

Dulciaan 8' 1971 metalen stevels

P e d a l a a n g e h a n g e n C-f

Klaviatuur: Links. Geheel nieuw, ook de registerknoppen en pedaalklavier. Mooi gemaakte lessenaar.

Ladeindeling:

Pijpwerk: tenzij anders vermeld, origineel. Er zou nog veel pijpwerk zijn, ouder dan het eigenlijke instrument 6).

Kas: wit geschilderd en verguld 1971 4)

Stemming: "normale" toonhoogte, in tegenstelling tot het grote orgel 7)

Bijzonderheid: De de 4 vt verdubbeling komt bij meer schuilkerkorgels voor. Lijst hiervan 4).

Plaatsing: Balustradeorgel, op een speciaal voor dit doel gebouwd oxaal aan de Zuidwand van het koor.

Algemene toestand was bij bezoek '75 zeer slecht.

1) B 2 p 150

2) BmlC

3) HO jg 64, p 23

4) HO jg 64, p 168, uitvoerig bericht en foto. (In 3) alleen maar een aankondiging)

5) HO jg 67, p 181

6) Toelichting op hoes van een grammofoonplaat

7) med. tijdens orgeltocht 13/8'87

8) vO 3/7'75

Culemborg (gem. Culemborg), Hervormde Grote of Barbarakerk

Verplaatsbaar cantorij-orgel.

ca 1980, W.N. de Jongh, Lisse (indicatie op orgel)

M a n u a a l C-f''

(Holpijp) 8' (deel naaldhout)

(Fluit ged.) 4' (1 octaaf open)

(Prestant) 2'

G e e n p e d a a l

vO, bez. 6/8 en 15/8 '86

Culemborg, "Koningin Wilhelmina" Scholengemeenschap.
ca 1973 "K.B.Blank & Zn" (med.t.pl. 10 à 15 jaar oud)

M a n u a a l C - f'''

Prestant 4' (C)

Holpijp 8'

Roerfluit 4'

Octaaf 2'

Mixtuur 2 st (C 1 1/3, 1 c'' (!) 2, 1 1/3 c''' ?

Alle registers bas/disk

A a n g e h a n g e n p e d a a l C-d'

Frontpijpen met fabr.stempels voor notenwaarden.

vO bez 6/8'86

**Culemborg (gem. Culemborg), Nederlands Gereformeerde Kerk
(Gebouw voorm. synagoge)**

"Pels & van Leeuwen - Alkmaar"

ca 1970 of '72 geb. voor "Oudaan", een buitenplaats aan de Vecht. 1)

1982 of '83 in Culemborg geplaatst.

I. C-g'''

Holpijp 8

Prestant 4

Nachthoorn 2

Mixtuur 1 1/3 C 11/3, 1 c 2, 11/3, c' 22/3, 2

Regaal 8 bekers ongeveer als Roerfluitroeren, voorzien van blikken "stemschuiven"

Tremulant (II)

3 norm. koppels

Wind

II.

Holpijp 8 gemeensch. pijpwerk met die van Man I

Roerfluit 4 12 kl. conisch open

Octaaf 2

Larigot 1 1/3

P e d a a l C-f

Sordun 16 Houten bekers

Quintadena 4 zonder kastbaarden

Opstelling: Klaviatuur aan voorzijde. Grote pijpen der manuaalregisters in zijtorentjes. Hier is een front aanwezig. De rest is geheel open. Er is rijkelijk veel verguld snijwerk, voorstellende bijbelse motieven, w.o. de vergelijking van de zaaier.

Volgorde op lade zeer merkwaardig: Reg Mixt Lar Nh Rf O 2 P 4 Hp.

Achter in orgel de pedallade.

Pijpwerk: Alle open pijpen, op enkele zeer kleine na, hebben stemkrullen. Enkele steekproeven: pijpwerk geheel kernsteekloos.

Samenvatting: 11 st., waarvan 1 tr.

1) med.t.pl.

vO bez. 6/8'86

**Culemborg (gem.Culemborg). Oud-katholieke Kerk,
parochie van H.Barbara en Antonius.**

"J.Fr.Witte Firma J.Batz & Co Utrecht 1900" (bij klav.)
Ingebr.n. 24/6 1900, rest. vd Linden Leiden, 18/4 1981 1)

M a n u a a l I. C-f''

Prestant 8 vt

Roerfluit 8' afwijkend reg.pl.

Octaaf 4 vt

Nazard 3 vt

Flageolet 2 vt

Trompet 8 vt

M a n u a a l II. C-f''

Viola 8 vt C-c van Roerfl

Roerfluit 8 vt

Fluit 4 vt

Gemshoorn 2' nieuwer reg.pl., gr. octaaf voor lade en via conducten aangesloten, dus oorspr. reg. af c, 1981 gepl.,
voorheen niet-oorspr. Celeste) 2)

P e d a a l C-d'

Basse 16 vt

Koppel

(Trede) (naar boven: II-P, onder I-P)Opstelling: alles op een lade (of 2 achter elkaar), II voor I.

Werkl.W.

1) De Oud-katholieke parochie van Culemborg anon., z.j. (waarin o.m. uitvoerige geschiedenis Jansenisme)

2) m.t.pl. (org. hr Kievith, wonend in belendend gebouw, z'n vrouw is kosteres en lector, J. Spaans, Dordrecht is pastoor)
vO bez. 6/8 en 15/8 '86.

Culemborg, Rooms katholieke kerk Achter de Poort, Ridderstraat 298.
Geen orgel: electr. muz.apparaat (med.t.pl., 6/8'86)

Culemborg, Rooms katholieke Sint Barabarakerk. Zie folder Verschueren.

Culemborg, Rooms katholieke Sint Janskerk, Terweyde

Geen orgel: electr. muz.apparaat (med.t.pl., 6/8'86)

Interessant is, dat enige eeuwen geleden ook een St.Jan alhier heeft bestaan. Zie de geschriften van Vente.

Culemborg, Huisorgel Bert Lassing

1971 unit-orgel L. Verschueren, Heythuysen, 3 stamregisters, daaruit: 2 man., vrij pedaal, 18 stemmen.
mededeling Lassing aan vO 6/8'86

Dodewaard (gem. Dodewaard) Protestantse Kerk. Waalbandijk 58

1896¹⁶ G. van Druten, Hemmen¹⁷
 "18 sept 1896 orgel Dodewaard ingewijd, medewerking Chr. Zangvereniging.
 Toespraken Ds van Druten van Rijnsberg, Ds Koek alhier"¹⁸ vgl Hien.
 Onbekend moment Koch, Aledoorn maakt en nieuw electropneumatisch orgel in de Van Druten-kas
 Thans Onderhoud Pels / v. Leeuwen

Dispositie in volgorde lade

Manuaal C-g'''
 Prestant 8 vt begint bij Fs, C-F ontbreekt (geen combinatie met een andere 8'), Fs - b' in front mogelijk origineel, binnenpijpen spotted en met geperste labia.
 Roerfluit 8 vt C-cs gedekt, naaldhout, rest normaal
 Octaaf 4 vt
 Quint 2 2/3 vt bij mijn bezoek in het verleden ontbrak hiervan het pijpwerk en het rooster. Thans wel sprekend, iets wijdere Prestantmensuur
 Fluit 4 vt gedekt, gs"-g''' conisch open
 Octaaf 2 vt
 Mixtuur "2-3 st" 1 1/3'

Pedaal C-f' geen registers

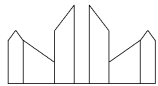
Pedaalkoppel
 Octaafkoppel
 Tremolo

Samenstelling

Mixtuur
 C 1 1/3 1
 c' 2 1 1/3 ... derde koor pijpen verwijderd en pijpगतen afgeplakt
 c'' 2 2/3 2 ... idem
 c''' 4 2 2/3 ... idem

Kas
 Vuren, compleet met dak en achterwand. Zijkanten an triplex. Aan de zijde van de klaviatuur aan de binnenzijde 10 registergaten. De vroegere registerknoppen moeten zich boven de lessenaar hebben bevonden.

Lade:
 aparte C- en Cs-laden. Klassieke indeling in torens, tussenvelden naar binnen aflopend. Achter de lade nog een aanbouwsel (met apparaten?)

Klaviatuur

Links in de kas aangebracht. Niet interessant. Naamplaatje. "Fa B. Koch Apeldoorn / Orgelmakers / sinds - 1800"

Winddruk

79 mm

Toonhoogte

438.0 Hz bij 16°, omgerekend 441 Hz bij 18°

Pijpwerk

Frontpijpen mogelijk oud. Rest recent van fabrieksmakelij. Frontpijpen:

gs e d fs b c' d' e' fs' gs' b' - c H - a' g' f' ds' cs' h g ds cs f a
 B Gs Fs G A

(De tussenvelden in het front zijn niet gedeeld)

vO 18/8'87
 vO / dL 18/10'07
 Koster Van Schaik (als in Hien) 0488-411297

¹⁶ . jaartal op orgel

¹⁷ . duidelijk een Van Drutenfront. Ook K en NIVO gaven op G. van Druten.

¹⁸ . Kerkeeraadarchief Hien / Dodewaard, geschreven kerkhistorie (met dank aan pres.kerkvoogd De Ruyter)

Dreumel (gemeente West Maas en Waal), Hervormde Kerk

1825, 8 mei, Gradussen, Oss geleverd voor f 1050.- aan de kerk te Wamel
1870 in Dreumel geplaatst. 1)

ca 1955 of '65 restauratie D.A.Flentrop

Ik had ook nog een aantekening van onbekende herkomst: restauraties 1917 en 1967

M a n u a a l C-f'''

P e d a a l C-H, aangehangen

Prestant 8 vt C-H als Quintadeen

Bourdon 8 vt

Prestant 4 vt

Viola di Gamba 8 V.T. C-H 4 vt, freinsbaarden, rest 8 vt, kastbaarden. Afwijkend reg.plaatje, doch pijpfactuur niet afwijkend van de rest.

Octaaf 2 vt

Fluit 4 t. (disc) weer ander type reg.pl., schuine letters, gedekte Fluit op plaats 3-sterke Cornet, waarvan 2 koren zijn afgeplakt in de pijpstok, rooster voor 3 koren

Ventil

induwen: wind komt vrij

Lade: Chromatisch, kleinste pijpen aan zijde klavier

Klavatuur: links

Pijpwerk: Alle pijpwerk midden XIX. Overall ingesneden (niet opgesoldeerde) expressions. Inscripties nauwelijks aanwezig; waar aanwezig, in overeenstemming met toets (steekproeven in Octaaf 2 vt). Toonhoogte onbekend. Dan moet het hele orgel omhoog zijn gestemd. De klank is ondanks de expressions zeer goed.

Windvoorziening: Magazijnbalg, handpomp, windmachine.

Front en kas: Het front is een façade met houten imitatiepijpen, die geen constructief verband houdt met de kas. Kas van vuren, aan voorzijde met doek afgesloten. Het dak van de kas volgt niet het front maar is recht.

Kerk: Toren romaans. De kerk is het overblijfsel (koor) van de oorspronkelijke gothische Kerk.

1. Ned. Herv. Kerk Dreumel, ongedateerd (brochure 1986 door de kerkeraad uitgegeven), hierin de prijs en de naam der bouwer en: "ca 150 jaar geleden". De juiste datum staat in 2)
2. Boekzaal 1825 I p 595 onder Wamel (alleen datum)
3. vO 22/8'87

Dreumel, Rooms Katholieke Kerk Sint Barbara.

Voormalige orgel: 1826 F.C.Smits, Reek, Dispositie bij Broekhuizen. 1) 2) 3)

- 1) Grégoire ...?
- 2) Broekhuizen I-327, D 68
- 3) lijst vdH, zie ook voetnoot voorm.orgel Wamel RK.

Thans geen orgel aanwezig, ook geen namaakfront, de kerk "is ca 102 jaar oud"

vO 22/8'87

Driel, Hervormde Kerk.

Voormalige orgels:

1871 14 mei nieuw orgel, "F. van Puffelen, Bommel"¹⁹

1889 Van Druten²⁰

1915 Orgel gaat verloren door kerkbrand

1916 "A. Standaard / Rotterdam"²¹. Dispositie daarvan²²: Man B16 P8 VdG8 VxC8 Rf8 F4 Wf2 Mxt4st Ped Sb16

Situatie 1987²³

Manuaal C-f"

Pedaal C-d'

Prestant 8'

Subbas 16' tr., C-h, d.i. het houten deel der Bourdon

16'

Bourdon 16' 2 octaaf naaldhout, opzij

Octaaf 4'

Quint 2 2/3' af f, nieuw naamplaatje. Zelfde pijpfactuur als Octaafkoppel (niet uitgebouwd)

Roerfluit 8' de rest, vermoedelijk afgesneden Celeste Tremulant

Viola di Gamba 8' geen roeren, norm. ged. Koppel Ped. - Manuaal (wel tot d')

Mixtuur "4 sterk" C-H van Roerfl. Vaste C (handregisters blijven ook spreken):

Woudfluit 2' conisch (Geen vrije comb.) T (waarin Oct.koppel), F, P, A

Onzinnige Mixtuursamenstelling; wie heeft dat gedaan?

C	2 2/3	2		
c	2 2/3	2	1 1/3	
c'	4	2 2/3	2	
c''	8	5 1/3	4	
c'''	8	5 1/3	4	2 2/3

Tractuur: pneumatisch.

Lade: Diatonisch, gr. in midden.

Klavatuur: opzij links, volgorde wippers anders dan boven, die van Quint 2 2/3' geheel apart.

Pijpwerk: Verhoudingsgewijs redelijk, geen geperste labia. Open pijpen (tot de kleinste toe) hebben expressions, behalve Quint en de kleinste p. van Woudfluit.

Huidige orgel²⁴

1902 Conacher voor de Jerusalem Chapel te Pont Rhyd-y-fen (Wales)

2003 door Feenstra geplaatst in Driel onder advies van Dave Lazou, Hilversum, Daarbij moest het deel van de kas achter het front worden bijgemaakt (oorspronkelijk stond het orgel in een nis die gr.deels als kas dienst deed)

Great organ (I)

C-g'''

Swell Organ (II)

C-

g''' volgorde van achteren

Open Diapason 8 frontp. zink, beschilderd

Violon Diapason 8

gr. oct. open hout, rest metaal

Gamba 8 geheel zelfstandig, gr. p front idem

Rohrflöte 8

ronde opseden, spotted

Dulciana 8 idem, zachte strijker, enger dan Gamba

Bell Gamba 8

C-H van Rf, spotted

Stopped Diapason 8 geheel naaldhout, voorslagen "hardhout"

Voix Celeste

vanaf c, spotted

Principel 4

Gemshorn 4

open cilindrisch

Suabe Flute 4 open, geheel van hout als Stpd Diapn

Harmonic Piccolo 2

overblazend vanaf c, spotted

Fifteenth 2

Cornoepen 8

metalen st. en k, bekera spotted

Tremulant

Pedaal C-f'

Couplers

Bourdon 16 hout

Swell octave

niet uitgebouwd

Flute bass 8 idem

Swell tot Pedals

Swell to Great

Great tot Pedals

Combinatietreden van links naar rechts:

1 schakelt in: V Diapn8, Rflöte8, Bell G 8. Andere registers op dat manuaal worden, indien open staand, uitgeschakeld

2 idem: alles op II, behalve Celeste en Tremulant

3 idem: Stoppd Diapn en S. Flute 4

4 idem: Open Diapn 8 Gmb 8 Princ 4

¹⁹ StWV 1871, p 588

²⁰ HO aug 1889 (4, 6)

²¹ Naamplaatje, HO 13. 65 (juni'16)

²² Mixtuur nr 20 p 428, ontleend aan HO 13 en De Harp 11 p 28, ook Harp 1916 p 28. Dat zal wel 'zelfde zijn als vorige.

²³ vO 17/8'87

²⁴ Historische gegevens: Brochure Het Conacher-orgel in de Hervormde Kerk te Driel. Ook deel gegevens over afzonderlijke registers.

5 schakelt Koppel Great tot Pedals in

6 Zweltrede, buiten gebruik, hoewel in de brochure staat, dat deze zo effectvol functioneert

Kas voorzijde origineel, zijwanden 2003, geen dak, geen achterwand

Windvoorziening één grote magazijnbalg, winddruk 85 mm

Pijpwerk. Origineel. Grote open metalen pijpen voorzien van stemringen, ook expressions, toonhoogte $a' = 451 \text{ Hz}$ (446.9 bij 10°)

Klaviatuur, aan voorzijde achter schuifdeurtjes met glazen panelen. Registerknoppen aan weerszijden van de lessenaar. Reg.namen op de knoppen. Naambordje "PETER CONACHER & CO / (THE OLD FIRM) / HUDDERSFIELD.

Driel (destijds gem. Meteren), Rooms Katholieke Kerk, Maria ten Hemelopneming²⁵

1951 J.Vermeulen, Alkmaar²⁶

I. C-g'''	II. C-g'''	P e d a a l C-f	
Prestant 8'	Baarpijp 8' (C)	Subbas 16'	I + II
Salicionaal 8' (C)	Roerfluit 8'	Octaafbas 8'	I + II 16'
Octaaf 4'	Prestant 4'	Gedekt 8' (gec. met Sb)	P + I
Nachthoorn 4'	Gemshoorn 4'	Superoctaaf 4' (gec. met Octb)	P + II
Kwint 2 2/3' (doet niets)	Nasard 2 2/3'	Mixtuur	Tremolo (II)
Superoctaaf 2'	Tertiaan 2 st	Fagot 16'	
Mixtuur 5-7 st	Sifflet 1'		AP (deels instelbaar)
	Schalmei 8'		4 vaste C

Man. Mxt: C 1 1/3', c 2, c' 2 2/3, c'' 4
Tertiaan: C: 4/5', 2/3', c: 1 3/5', 1 1/3', c''': 2 2/3', 1 3/5'
Ped.Mxt Ongeveer: C: 2', 1 1/3', c: 2 2/3', 2', 1 1/3'

Tractuur: electro-pneumatisch

Klavatuur: vrijstaand voor het onder "kassen" genoemde middendeel.

"Kassen": Die voor Man I links, voor II rechts van de organist. Verder is er een middendeel, dat alleen maar "frontpijpen" bevat, die tot de pedaalunit (8'/4') behoren. In beide kassen is het pijpwerk in twee lagen opgesteld, dwz. een deel der registers onder in het afgesloten deel, de rest in het open deel

vO 17/8'87

Driel, geen kerk genoemd.

Fronttekening in Witte-archief, met potlood bijgeschreven: Driel.

²⁵

In de oorspr. lijst stond H.Maria geboorte

²⁶

Opg. Kriek met toevoeging: 20 st. Dan heeft hij ook de Kwint niet meegerekend. Geen naambordje op het orgel

Drumpt, Hervormde Kerk.

"K.M. van Puffelen / Orgelmaker / Zalt-Bommel/ 1874"

Datum ingebr.n. niet genoemd in StWV

Manuaal C-f"

.....

Pedaal C-h

11 reg.gaten boven klavier, 11 slepen.

Veel meer was niet te zien.

Het orgel is in restauratie bij J.H. van der Veer, Dordrecht zonder adviseur en zonder subsidie.

Hij brengt Copex-Rohre aan en vult de Prestant 8', die kennelijk bij F begin aan met koperen pijpen.

Koororgel:

In het koor staat een tijdelijk hulporgel (kistorgel) van zijn hand:

8' (ged), 4' (Roerfl), 2' (deel gedekt, deel open), 1 1/2' (idem),

gehamerd pijpwerk, losse hoeden, inwendige roeren., transpositieklavier met 3 standen.

Klank veel te fluitiger.

StWV 1875 p 95

vO bez. 16/8'86

Druten, Hervormde Kerk (Evangelische streekgemeente Maas-Waal).

- 1876 Gebr. Gradussen, Winssen²⁷. Het orgel kostte f 1000.-, Mixtuur en Trompet werden niet geplaatst.
- 1911 "Schoongmaakt 9 sept 1811 door G.J. Rottemondt Batenburg²⁸ / geheel schoongemaakt. gintonerd en gestemd in Maart"
- ca 1915. Onderhoud door Eversdijk Goes, die een Tremulant aangbracht en hiervoor de reg.knop voor het voormalige Ventiel gebruikte. (Voornaam Eversdijk?)
- 1926 Watersnood, waardoor met ammoniak werd gewerkt, waardoor de frontpijpen zijn aangetast. Dit is pas ca 1995 hersteld.
- 1940 Opknopbeurt door firma (J.C.(Sanders, Utrecht
- ca 1970 Werkzaamheden door de heer H(erman) (Hemmie) Meyer, Druten, destijds hier organist met medewerking van M.K.Koppejan, Ederveen en W. van der Berg²⁹.: Mixtuur en Trompet aangebracht op daartoe voorbereide plaatsen en Subbas (alles tweedehands materiaal) en Ped.koppel Het pedklavier (dat tot f ging) uitgebreid met nieuw gemaakte toetsen in stijl tot c'. Nieuw ped.wellenbord, het oude is nog in bezit van Meyer.
- 1995 Werkzaamheden door Meyer, Hans Kriek en G(ert) van Buuren, die de intonatie (vooral van de Mixtuur) verzorgde. Wijziging Mixtuur. Vervanging van Trompet en Subbas. Subbas nu op rein elektrische lade, pedaal weer aangehangen gaakt (met één vrij in te schaklen steem) klavier vervangen naar model van het oude (het oude was kromgetrokken) Frontpijpen schoongemaakt, bediening tremulant normaal gemaakt. Nieuwe naamplaatjes op de reg.knoppen. Pedaalkas aangebracht. Lade geretaureerd (Kriek).
- Thans onderhoud René Nijssen

Genoteerd in 1987:

- M a n u a a l C-c"^{'''}
- Prestant 8 v C-F zelfstandig gedekt hout als Bourdon, Fs-c"^{'''} open, deel in front
- Fluit travers 8 vt Disc vanaf c'
- Bourdon 8 vt CH hout
- Prestant 4 vt
- Cornet c': 2 2/3, 2, 1 3/5, vrij eng
- Fluit 4 vt gr. pijpen geschilderd hout
- Octaaf 2 vt
- Mixtuur 2-3 st door Meyer geplaatst, gekocht in Lijnden bij Gouda, ca 1975, afkomstig van het orgel in de Hervormde Kerk aldaar. Samenstelling:
C ontbreekt
Cs 1 1/3 1
cs 2 1 1/3
c' 2 1 1/3 1
cs" 2 2/3 2 1 1/3.
Deze afwijkende samenstelling was het gevolg van:
* 1/2 toon opschuiving: Zie toonhoogte
* Het feit, dat Gradussen gaten in de pijpstok voor een toekomstige Mixtuur had voorgeboord, 2-3 sterk, 3 sterk vanaf c'. Meyer kon slechts een deel plaatsen: de Mixtuur uit Lijnden was groter.
- Trompet 8 vt disc/bas door Meyer geplaatst, gekocht bij een handelaar in Zaandam, deze is niet opgeschoven, maar verstemd.
- P e d a a l C-c' oorspr. C-f, door Meyer toetsen bijgemaakt (zie boven)
- Subbas 16 vt achter orgel op pneumatische lade, toevoeging Meyer, lade en pijpen (vuren) tweedehands. 1/2 toon verstemd (als Trompet)
- Tremolo In te schakelen door indrukken (gevolg van gebruik vroegere knop Ventiel), aangebracht door de orgelstemmer Eversdijk uit Goes.
- Pedaalkoppel door Meyer geplaatst, vgl uitbreiding pedaal)

Toonhoogte: 1/2 toon beneden "normaal"

Lade: Moet gezien omvang wel veel ouder zijn. Indeling als bij Verhofstad / Van Deventer (geen tweedeling)

Klaviatuur: Links

Kas: Wit geschilderd met goudverf. Oorspronkelijk eiken imitatie.

vO 22/8'87

²⁷

med.t.pl. (Meyer), archiefonderzoek. StWV 1876, 22 kt 1876 nieuw orgel

²⁸ vgl Leur. Daar staat Robbemondt

²⁹ later firmant vdBerg & Wendt

Genoteerd in 2004:

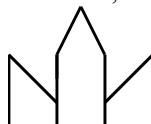
M a n u a a l C-c"
Prestant 8 v C-F (naar vroeger gegeven) zelfstandig hout, metalen deel, gedeeltelijk in front. 28 pijpen op lade, dus vanaf a
Fluit travers 8 vt Disc vanaf c'
Bourdon 8 vt C-H hout
Prestant 4 vt
Cornet c' 2 2/3 2 1 3/5 niet verhoogd opgesteld, Prestantmensusur
Fluit 4 vt 7 kleinste conisch open, dus vanaf fs".,zoals gebruikelijk bij klavier tot f" (!)
Octaaf 2 vt
Mixtuur 2-3 st door Meyer geplaatst, gekocht in Lijnden bij Haarlem, ca 1975, afkomstig van het orgel in de Hervormde Kerk aldaar. Samenstelling:
C 1 1/3 1 2/3
c 2 1 1/3 1
c' 2 2/3 2 1 1/3
c" 4 2 2/3 2.
Trompet 8 vt disc/bas metalen stevels en koppen, enkele gr. bekers zink. tweedehands materiaal, mogelijk afkomstig van Van der Hoef, Veenendaal.

P e d a a l a a n g e h a n g e n met één zelfstandig register C-c'
Subbas 16 vt achter orgel nu op elektropneumatische lade ped,kas toen geplaatst pijpwerk. pijpwerk tweedehans mogelijk geleverd door Van der Hoef Veenendaal
Tremulant Nu normaal te bedienen

Windvoorziening: Mag.balg met schepbalg, waarvan pompinstallatie is verwijderd, apart balgje voor de Subbas. Dit heeft men gedaan om een windkanaal te vermijden, waarover men zou struikelen bij de gang naar de klaviatuur.

Winddruk (Manuaal, Ped. vergeten) 62 mm

Lade van een ouder orgel (blijkt ok uit de omvang), uit één stuk, indeling als aangetroffen bij Verhofstad / Van Deventer:

Klaviatuur: Links, Klavier niet origineel. Reg.knoppen als gebruikelijk boven de lessenaar in volgorde slepen

Kassen: Hoofkas: thans (tegelijk met de kerk) opnieuw geschilderd (in hoogglans i.p.v. zijdemat). Aparte moderne kas voor de Subbas.

Toonhoogte: 410,2 Hz bij 11° (omgerekend naar 15°: 413 Hz, 18°: 415 Hz, 20°: 417 Hz, dus ca 1/2 toon beneden "normaal", ter vergelijking op b' gemeten 433.6 Hz bij 11°)

vO 22/8'87

24/11'04

Koster v.d. Weerd, Kloosterlaan 64 0487-514543

Meyer 0487-512538

Echteld (gem. Echteld), Hervormde Kerk

Boekzaalbericht 1806: 1) "26 okt .. Dit werk is aangenomen en begonnen door den kundigen Orgel- maker F.G.Heijne van Rotterdam, en na deszelfs overlijden voortgezet en voltooid, door den bekwamen A.Meere, Orgelmaker te Utrecht, en heeft de volgende Registers:

Praestant 8 vt. Engelsch Tin, in het gezig.

Holpijp 8 vt. De bovenste Octaaf van Hout, de overige, en alle de volgende Registers van Metaal

Fluit Travers 8 vt. Disc. Een Tremulant, en Een Ventiel"

Fluit 4 vt.

Octaaf 4 vt.

Super Octaaf 2 vt.

Sexquialter Bas 2 Sterk

Sexquialter Disc. 2 Sterk.

Mixtuur Bas 3 Sterk

Mixtuur Disc. 4 en 5 Sterk.

Ingespeeld door Luimes, Organist te Wageningen op 26 oct 1806. Verder de gebruikelijke lofuitingen.

Hess' opgave komt hiermee overeen, minder uitvoerig. Hij constateert "een zuiver doordringenden toon". 2)

Broekhuysen geeft geen bas/disc. scheiding bij Sesquialter en datum ingebrn. 6 okt. 3)

In 1975 stond bij ons bezoek de naam "Gabry en Zoonen, Gouda" te lezen. Wij noteerden de volgende situatie (in volgorde reg.knoppen): 4)

Praestant 8 voet (C en Cs gedekt, van Fl. traver? Dit moet fout zijn)

Bourdon 16 voet

Fl.trav. 8 voet (hout, dit moet onjuist zijn)

Holpijp 8 voet

Octav 4 voet

Viola di Gamba 8 voet

(Fluit 4 voet) (reg.knop ontbrak)

Octaaf 2 voet

(Trompet 8 voet) (2 slepen bas/disc, een reg.knop ontbrak, de andere had geen naam. De grote Trompetpijpen lagen onder in het orgel, kleine in kisten, rooster van oorspr. 3,4,5 sterke vulstem, deel roostergaten groter gemaakt voor de Trompet)

Man. C-f", aangehangen pedaal C-f, waarvan het klavier ergens achter het orgel lag.

Kas donkerbruin met goud. Rechter toorts op orgel ontbrak. In het windkanaal een knop, ouder dan de gewone reg.knoppen (windlosser?). Hoe op de lade die 9de stem erbij is geprutst, weet ik niet. Indeling lade: als thans (zie verderop). Er was een balansklavier.

Een bron met ten dele onjuiste en tegenstrijdige gegevens 5) geeft o.m.:

Orgel zou van Gabry zijn (De kas is heel duidelijk van Meere, ondanks de latere wijzigingen was het oorspronkelijke orgel heel goed te herkennen)

1879 restauratie windlade door Leichel Dusseldorf (inscriptie voorslag)

Schade in 2de wereldoorlog, daarna reparatie door ene Hameling, Geldermalsen.

1974 op mon.lijst geplaatst.

1975 opdracht restauratie aan S.F.Blank, Herwijnen.

1979 8 mei weer in gebruik genomen.

Huidige toestand: 6)

M a n u a l C-f" (volgorde slepen, tenzij anders vermeld 1806)

Praestant 8 vt 2 grootste pijpen eiken open, in 1979 met nieuwe stukken eiken opgelapt. Verder dit register bijna geheel in het front

Flute traver 8 vt af c', praestantmensuur, lage ronde opsmeden, 1979 met nieuwe opzetstukken pijpen op lengte gebracht

Holpijp 8 vt ca 14 p eiken

Octaaf 4 vt 1979 aan iets verlengd

Sexquialter 2 st disc/bas 1979, C 2 2/3, 1 3/5)

Fluit 4 vt geheel gedekt metaal

Octaaf 2 vt 1979 aan iets verlengd

Mixtuur 4-5 st disc C 2 1 1/3 1

" 3-4 st bas c 2 2/3 2 1 1/3 1

c' 4 2 2/3 2 1 1/3

c" 4 2 2/3 2 2/3 2 2

1979, oorspr. vlg. Boekzaal in bas 2 st. Zou het geen Tertsmixtuur zijn geweest?
werkt nauwelijks

Tremulant

P e d a a l C-f, aangehangen

Pijpwerk: Waar niet anders vermeld origineel: behoorlijk zwaar materiaal, geen behoorlijk ingekraste labiumvorm, zelfs nauwelijks bijgedrukt. De nieuwe pijpen zijn op dezelfde manier gemaakt. Er moet niets (of niet veel) van Heyneman aanwezig zijn. Het Heynemanpijpwerk in Waardenburg is geheel anders: lichter en met parallellabia. Fraaie klank, ook de nieuwe stemmen, de Sesquialter is prachtig als plenumstem.

Stemming: Ongelijkzwevend. Toonsoorten met weinig voortekens hebben betere tertsen dan de andere. Onduidelijk welke stemming precies is gelegd.

Front en kas: Moet van Meere (niet Heyneman) zijn. Frontpijpen met overlengte, vooral in zijtoeren en middenvelden. Bovenste deel middenvelden stom. Beeldhouwwerk op kas weer compleet. Het snijwerk zou uit latere tijd stammen 5). Is dit zo? Het komt goed overeen met dat van andere Meereorgels. De bruine kleur is in 1979 gehandhaafd.

Lade: Mechanische sleeplade. Origineel. (Indeling was hetzelfde als in 1975). Voorslagen met touwen als handgrepen. Rooster en verm. pijpstok Sesquialter en Mixtuur nieuw. Deel rooster middendeel ook nieuw.

Windvoorziening: Twee nieuwe spaanbalgen naast het orgel links. Daardoor moest men kennelijk de gordijntjes aan weerszijden van het orgel handhaven.

---> Klaviatuur: Aan zijkant rechts. Is het nog een balansklavier? Nog nagaan! Klavieromlijsting nieuw. Toetsbeleg nieuw (of toetsen nieuw?). Registertrekkers met metalen armen, die oud zijn.

1) Boekzaal 1806/II, p 577 vv

2) Hess II p 14

3) Broekh I-382

4) dL/vO bezoek 3/7'75

5) Ned. Herv. Kerk Echteld, orgelartikel hierin A.Bijvanck

6) vO waarn. 16/10'86 en 5/3'87.

Gregoire p 287 'un orgue de 8 jeux'

Eck en Wiel, Hervormde Annakerk (ter plaatse aangegeven: St. Annakerk)

Voormalige orgel

1872 25 aug. Van Puffelen³⁰, Volgens de website over de kerk heeft v.Puffelen toen een reeds aanwezig kabinetorgel geschikt gemaakt voor kerkelijk gebruik. Dat zou zijn gebouwd door firma Alexandre père et fils, Paris en geleverd door firma Th.J Jansen, 's-Hertogenbosch

Huidige orgel

Historische gegevens

1909 M. Vermeulen, bouw orgel .

1980 Restauratie M.C. Tiggelman³¹ (voormalige bedrijfsleider van Pels/v.Leeuwen, toen dat bedrijf nog in Waardenburg was gevestigd) restauratie, waarschijnlijk zonder dispositie-wijzigingen. (Eerste gegevens NIVO: Uitbreiding met vrijpedaal en verwijdering Celeste, Beide fout). Genoteerd 18/6 1986:

	M a n u a a l	C-f''
Prestant 8'	zeer boventoonarme klank, zeer lage kernfase	Vox Celeste 8' vanaf c
Bourdon 16'	(C) hoe kan dat?	Octaaf 4'
Holpyp 8'		Fluit 4'
Viool 8'	C-H van Holp	Octaaf 2'
A a n g e h a n g e n p e d a a l . C-d' Tremulant		

Het orgel werd toen (op gezag van Tiggelman) toegeschreven aan Van Puffelen. In de website van de kerk³² staat dat in 1979 het "voetpedaal" zelfstandig is gemaakt en dat de vervanging van Celeste door Mixtuur in 1993 plaats vond en dat toen de Subbas werd geplaatst, terwijl het pedaal al in 1979 zou zijn vrijgemaakt! Beide in stijl met disp. 1986.

In aug '69 schreef W. de Leeuw ook Ventiël en kerk gerestaureerd 1930 (m.t.pl.): Er was ook wat met het orgel gebeurd, maar niemand kon zeggen wat.

1993? pedaal vrijgemaakt met 1 stem, Celeste vervangen door Mixtuur. Toen moe ook de volgorde der stemmen op de lade zijn gewijzigd.

Dispositie

M a n u a a l	C-f''
Prestant 8 vt	C-G open houten pijpen met stemschuiven, vier direct achter het front, twee tegen elke zijwand. Vanaf Gs aantal pijpen in het front
Bourdon 16 vt	vanaf c', C-h ontbreken
Holpijp 8 vt	C-H hout
Viool 8 vt	expressions, C-H van Hp afgeleid
Octaaf 2 v	
Octaaf 4 vt	
Fluit 4 vt	fs''-f'' open conisch, rest gedekt
(Mixtuur 3st)	geen naamplaatje
P e d a a l	C-d'
Subbas 16 vt	hout, niet origineel

Tremulant
Pedaalkoppel

Samenstelling Mixtuur

C	1 1/3	1	2/3
c	2	1 1/3	1
c'	2 2/3	2	1 1/3
fs''	4	2 2/3	2

Tractuur mechanisch met sleeplade

Toonhoogte a'= 448.7 Hz bij 17°, omgerekend 449 Hz bij 18°

Temperatuur evenredig zwevend

Windvoorziening magazijnbalg

Winddruk 73 mm

Klaviatuur aan linkerzijde. Registerknoppen boven de lessenaar.

Lade niet gedeelde lade in hele tonen ingedeeld, naar buiten aflopend.

Kas lijkt ouder en is volgens de website misschien ouder dan het orgel. De kas is van naaldhout. Het dak is niet geheel compleet, er zijn onderbrekingen. Latere aanbouw met Subbas aan de achterzijde

Plaats orgel aan de Oostkant, de preekstoel staat aan de Westzijde.

Bijzonderheden In 1907 is een flinke bijdrage voor het orgel geleverd door Graaf G.J.G.C. Aldenburg-Bentink (website).

Lang deed het verhaal de ronde, dat het orgel van Van Puffelen zou zijn. Ook Tiggelman beweerde dat en moet dit hebben doorgegeven aan De Mixtuur (zie nr 35).

Dit orgel was een verademing na het bezoek aan dat in Drempt op dezelfde dag

Adressen

Kerkbener Mw R.H. van Amerongen, Spiraestra.28, 0344-691927

³⁰ . Stemmen voor Waarheid en Vrede 872, p 980, "nieuwe orgel" zonder vermelding van de maker

³¹ . Mixtuur nr 35 p. 191. Er staat slechts, dat Tiggelman het orgel restaureerde, klaar 30 mrt 1980; foute naam bouwer, geen nadere gegevens.

³² . www.kerkeckenwiel.nl/index.php

Organist Hr Spit, 0344-691150
Koster Mw M.H. van Amerongen, Spiraeastr.28, 0344-691927
Mw C.H.P.Vonk, Pr.Beatrrixstr.42, 0344-693016
Datum onderzoek 18/9'08, J.F. van Os en W.J. de Leeuw

Elst, algemeen:

Inlichtingen gemeentehuis 17/8'87: gem. Elst omvat Elst en Lent.

In Elst alleen Herv en RK en Molukse kerk. Geref. opgeheven. Gebouw bestaat nog, in gebruik bij Herv. diakonie Nijmegen. Niet denkbaar, dat er nog een orgel in is. Er is nog een Gasthuis. Gebeld naar stichting Gasthuis. Geen orgel. Wat precies die stichting doet, ben ik vergeten. Verder Bej.centrum "De Bongerd".

Elst (gem. Elst) Hervormde Kerk

Voormalige orgels:

- ? Oudste berichten³³.
1766 14 dec. nieuw orgel P. en L. van Eysdonk. Er staat classis Nijmegen, dus dit bericht slaat niet op Elst in prov. Utrecht³⁴
Grégoir: "Paul van Eysdonk, 1760 à 1770, un 8 pieds. Cet orgue a été placé en 1807 à Huisseling par L. van Eysdonk"³⁵
"C.F.A.Naber une orgue de petite dimension"³⁶ (als dit niet op Elst Utrecht slaat)
ca 1850 Broekhuysen geeft de dispositie³⁷
1869 23 mei, Witte vervangt een oud orgel door een nieuw, onderzocht door dhr Dijkhuizen, organist Gr. Kerk Nijmegen (dus het zal niet Elst/Utrecht zijn)³⁸
1904 Verhaal over proefspel voor de functie van organist 1904 en bevestiging dat het orgel uit 1869 stamt: Bätz, 2 kl. vrij p., 17 spr. st.³⁹
1944 Witte-orgel 1944 t.g.v. oorlogshandeligen verloren gegaan⁴⁰

Oppassen voor berichten over Elst, Utrecht (zoals Boekz. 1861 I, p 638 en vtK)

Huidige orgel:

1953 Willem van Leeuwen, Leiderdorp, orgelcommissie Herv.k. met disp.⁴¹ (* voorbereid):

Hw. Qd 16 P 8 Spg 8 Rf 8 O 4 Nh 4 *Q 3 O 2 M 6-8 st *T 16 T 8 *T 4

Rp. Hp 8 P 4 Spf 4 *O 2 Wf 2 Q 1 1/3 *Sexq 2 st Sch 4 st Du 8

P. P 16 O 8 O 4 M 4 st Baz 16 *T 8 *Co 4 *Zi 2

- 1968 Restauratie door Pels en Van Leeuwen, aan de gang, omdat balustrade en orgel verzakkingsverschijnselen vertoonden. Nog geen definitieve plannen tot afbouw van het orgel⁴² .
1969 Herstelwerkzaamheden voltooid. Opdracht tot gedeeltelijke afbouw van het orgel⁴³
.
1969/70 herstel en completering door P/vL⁴⁴ .
198. herstel door M.C.Tichelman, Zaltbommel. Het zou een grote restauratie zijn geweest. Hij heeft veel hardboard door hout vervangen. Het orgel is bij hem in onderhoud⁴⁵ .

Toch blijken nog 3 registers niet te zijn geplaatst.

H o o f d w e r k C-f''	R u g w e r k C-f''	P e d a l C-f
Quintadeen 16'	Holpijp 8'	Praestant 16' (lijkt geheel open)
Praestant 8'	Praestant 4'	Octaaf 8'
Spitsgamba 8' (gr.oct weet ik niet meer)	Speelfluit 4'	Octaaf 4'
Roerfluit 8'	Octaaf 2'	Mixtuur 4 st 2 2/3' (zonder rep.)
Octaaf 4'	Woudfluit 2'	Bazuin 16'
Nachthoorn 4'	Quint 1 1/3' (Pr)	(Trompet 8') voorbereid
Quint 2 2/3'	Sexquialter 2 st (gs 22/3, 13/5, rest zwijgt)	Cornet 4'
Octaaf 2'	Scherp 4 st (C 1, g 11/3', g' 2, g'' 22/3)	Cincq 2') voorbereid
Mixtuur 6-8 st (C11/3 c 2 c' 22/3 c''4)	Dulciaan 8'	
(Trompet 16') voorbereid		
Trompet 8'		
Trompet 4' (lijkt af e'' lab.)		

Opmerking: Het orgel klinkt veel muzikaler dan de latere vL orgels. v.d.Linde zal het nog hebben geïntoneerd.

³³ Vente Bwst cat.nr. 40. Er zijn ook nog aantekeningen in arch. Vente
³⁴ Boekz 1766, II, p 720/22. Dit bericht ook in HO febr 1890 Is het niet HO 1904??
³⁵ Grégoire ...
³⁶ Grégoire p 156
³⁷ Broekh 1-368
³⁸ StWV
³⁹ HO jg 1 febr 1904, p 6
⁴⁰ werkl. Witte
⁴¹ HO jg 49, p 89 (jun '53) en omslag (foto). Ook bij Kriek/Zandt disp. p 86
⁴² HO jg 49, p 89 (jun '53) en omslag (foto). Ook bij Kriek/Zandt disp. p 86
⁴³ HO jg 65, p 108
⁴⁴ aant. K. Ook het volgende over Tichelman
⁴⁵ med.t.pl. bij bezoek 17/8'87

Elst (gem. Elst) Hervormde Kerk, koororgel

1967 Walcker 1)

De pl. organist (de Heer Peters te Dodewaard) heeft er veel aan veranderd (verplaatsing Subbas, hij maakte het instrument verrijdbaar, hetgeen "voor uitvoeringen van de Johannes-Passion" nodig was. 2)

M a n u a a l C-f"	P e d a a l C-f
Gedeckt 8' B/D	Subbaß 16'
Prinzipal 4' B/D	
Rohrflöte 4' B/D	trede Man/Ped
Oktave 2' B/D	
Quinte 1 1/3' (Pr) B/D	
Mixtur 2-3 f B/D	

Het grootste deel zit in een zwelkast (die bijna niets doet), die de vorm van een lage doos heeft. Aan de voorkant wordt een front gesuggereerd.

Houten pijpen (van Holpijp 8' of Fl 4' ?) staan vóór de zweljaloezie. Houten pijpen van Subbas, van triplex mahonie staan aan de zijkanten. Oorspronkelijk stonden ze achter de klaviatuur.

De tractuur is onaangenaam. Er is een raar overhellend klavier (achterzijde orgel). Alles ziet er onbenullig uit. Klank dienovereenkomstig.

- 1) bron onbekend
- 2) med.t.pl.
- 3) vO 17/8'86

Elst (gem. Elst) Rooms Katholieke Kerk Sint Werenfriedus

Voormalige orgel:

1830 1 klaviers orgel

1842 positief toegevoegd door C.F.A.Naber, Deventer, 19 st. dispositie bekend 1)

Huidige orgel:

Toeschrijving J. Vermeulen, Alkmaar, ca 1950 2) 3)

I. C-g'''	II. Z w e l w e r k C-g'''	P e d a a l C-f'
Prestant 8'	Prestant 8'	Prestantbas 16'
Kwint 2 2/3'	Gamba 8' (C)	Subbas 16'
Bourdon 8'	(Vox Coelestis) niet aanw.	Octaafbas 8' (comb.met 16')
Octaaf 4'	Holpijp 8'	Gedektbas 8' (comb met 16')
Openfluit 4'	Prestant 4'	Koraalbas 4' (comb. met 8')
Octaaf 2'	Roerfluit 4'	Mixtuur 4 st c)
Mixtuur 3-5 st a)	Nasard 2 2/3'	
(Trompet 8')doet niets	Flageolet 2'	P + I
	Terts 1 3/5' (fl)	P + II
	Scherp 3 st b)	I + II
AP instelbaar	Hobo 8'	I + II 16'
6 vaste en 2 vrije c.		II + II 16'
H.A. (werkt niet)		Tremulant (of Tremolo)
Alle koppels ook als treden.		
Registercrescendo		

a) C 1 1/3, Gs 2, e 2 2/3, c' 4, c''' 5 1/3

b) C 1, F 1 1/3, f 2, f' 2 2/3, f'' 4

c) C 2, c 2 2/3, c' 4

"Kassen": Links voor I, rechts voor II, andersom als in Driel R.K. Frontje ertusen als in Driel.

Kerk: De voormalige kerk uit 1907 is in 1944 verwoest. Kerk en orgel zullen dus van kort na 1945 stammen.

1) Broekhuizen I-368

2) aant. mogelijk van K afkomstig: Vermeulen

3) Toeschrijving op grond van gelijke opbouw als in R.K. te Driel. Jaar: zie "Kerk"

4) vO 17/8'87

Enspijk, Hervormde Kerk

- 1858 H.Knipscheer, Amsterdam (schildje op orgel, zie foto). Ingebr.n. 27 okt volgens een oude aantekening Geen Boekzaalvermelding gevonden.
- 1975 (of '74) restauratie K.B.Blank & Zn, Herwijnen. Op de plaats die volgens contract met Knipscheer voor Gemshoorn 2' en Woudfluit 2' bestemd waren bevonden zich voor de restauratie Prestant 8' en Viool 8'. Thans weer beide 2 vts fluiten geplaatst.
Overigens wel vreemd! Viool was een standaardregister bij Knipscheer.

M a n u a a l	C-f'''
Prestant 8'	
Holpijp 8'	2 octaven hout
Octaaf 4'	
Fluit 4'	C-H hout gedekt, c-h' metaal gedekt, c''-f''' zeer (te) wijd cilindr. open
Octaaf 2'	
Mixtuur 2-3 st	C 1 1/3 1
	c 2 2/3 2
	c' 4 2 2/3 2

B o v e n m a n u a a l	C-f'''
Holpijp 8' b/d	
Openfluit 4'	C-H open hout met metalen stemdeksels, rest metaal
Gemshoorn 2' b/d	1974, conisch, geen gedekten in gr. octaaf
Woudfluit 2'	1974 cilindrisch, idem
(Open plaats)	

P e d a a l aangehangen C-d' 1)
Koppel b/d 2)

Klaviatuur: achterin kas. Zie foto. Alles origineel, ook reg. inscripties op de reg.knoppen (op die van beide nieuwe stemmen na)

Opstelling: Lade bovenmanuaal hoger, doch veel meer naar achteren dan manuaallade.

Front en kas: kas wit, goud, zwart, frontpijpen bovenzelden stom. Overige veel overlengte.

Windvoorziening: 3 spaanbalgen, één op windmachine aangesloten.

- 1) vlgs mijn aantekeningen. C-d vlgs beschrijving van werkgroep orgeltochten
- 2) werkgr. orgeltochten. Ontbrak in mijn aantekeningen.
- 3) vO 7/7'75

Erichem (gem. Buren), Hervormde Joriskerk

Voorm. orgel

27 juni 1926 H.W.Flentrop, Zaandam, pneumatisch. 1)

De plaatselijke predikant bezit een plank met registerknoppen, afkomstig van dit orgel. Daaruit blijkt, dat de dispositie was:

Prestant 8, Fl.harm 8, Fluit 4, Cornet, V.d.Gamba 8, Bourdon 16
(nr 2, 3 en 5 in rode letters)

1) HO jg 23, p 94 (sept'26)

Huidige orgel:

1982 (21 mrt) Flentrop orgelbouw met gebruikmaking van een oude kas en enkele oude registers, afkomstig uit de Chr. Geref. Kerk te Woerden, ca 1800 gedateerd en mogelijk van de hand van A. Meere. Het is in 1923 door Spiering daar geplaatst. Adviseur was Hans Erne#. 1)

M a n u a l C-f" (volgorde lade)

Prestant 8 vt (C-E van Holpijp)

Holpijp 8 vt bas/dc (oud)

Fluit travers 8 vt disc

Octaaf 4 vt

Fluit 4 vt (oud, Roerfluit, tot de kleinste pijpen toe)

Gemshoorn 2 vt (conisch)

Nasard 3 vt bas/disc (gedekt, kl.pijpen open cilindr.)

Mixtuur III-IV st bas/disc (C 2 1 1/3 1

c' 2 2/3 2 1 1/3 1?

c" 4 2 2/3 2 2,

enkele oude pijpen)

Sesquialter I- III st bas/disc (C 1 3/5

c 1 3/5 1

c' 2 2/3 2 1 3/5

P e d a l C-d', aangehangen

Klaviatuur achterin het orgel.

Men wil in Erichem graag beschikken over de drie beelden die in Woerden het orgel hebben gesierd. Men wil ze echter niet afstaan.

1) progr. ingebr.n. 1982

2) vO bez 8/8'86

Gameren, Hervormde Kerk

Voormalige orgel:

1893, 26 apr, half tien, J.F.Kruse, vh W.Hardorff, Leeuwarden⁴⁶

Huidige orgel:

"Willem van Leeuwen Gzn / Anno 1954"

I. C - g'''

Praestant 8' (af Fs in front, rest wel zelfstandig, mogelijk van hout)

Holpijp 8'

Roerfluit 4'

Mixtuur 3-5 st (C 2', c' 2 2/3', c'' 4')

II.

Holpijp 8'

Quintadeen 16'

Gamba 8' (C-H van Holpijp)

Octaaf 4'

Vlakfluit 2'

Sexquialter 1-3 st (C 2 2/3', gs 2 2/3', 1 3/5', verder niet te horen)

Schalmey 8'

P e d a a l, C - f

Subbas 16'

Octaaf 8'

Tremulant (hele orgel)

3 koppels

Mahonie kas. Achterwand later opengemaakt ("was beter voor de klank").

Mech. tractuur.

Alles op één lade, behalve pedaal, dat in open opstelling achter de kas staat, daarvan gescheiden door een stuk hardboard, waar men (om bovengenoemde reden) stukken van heeft afgebroken.

Het orgel is in vrijwel onbespeelbare staat.

Orgel boven kansel, klaviatuur ervoor. Later gordijn voor klaviatuur aangebracht.

Het orgel staat in een na-oorlogse achtkantige Delftse-schoolkerk, de oude kerk is in de 2de wereldoorlog opgeblazen.

vO bez.13/9'86 (fotokaart in mijn bezit)

Geldermalsen,, Hervormde Kerk "Centrumkerk" of Suibertuskerk.

Voormalig orgel:

1857 eerste maal een orgel, Naber & v.Puffelen⁴⁷

Dit ging naar Vinkeveen, vandaar naar Giessendam (ZH)⁴⁸

Huidige grote orgel:

"J. de Koff & Zn Utrecht 1968", 1969 geplaatst nadat hier een poosje een unit-orgel had gestaan. Adviseur was Dr M.A.Vente⁴⁹

H o o f d w e r k C-f'''	B o r s t w e r k	P e d a a l C-f
Prestant 8	Gedekt 8	Prestant 8 (C-e gecomb. met Man.prestant)
Roerfluit 8	Fluit 4	Bourdon 16
Octaaf 4	Prestant 2	Octaaf 4
Gemshoorn 2	Cimbel	Fagot 16
Mixtuur 3 en 4 st	Regaal 16	

(Volgorde lade niet nagegaan)

3 norm. koppels

Front en intonatie (hoewel slechter) lijken op die in Bennekom

In 1986 vond ik de intonatie vrij schraperig. In 2003 klonk het orgel zeer fraai.

Kabinetorgel in het koor:

1963 aangekocht via De Koff, die het heeft geplaatst⁵⁰

Afkomstig van een particulier in Utrecht - Tuindorp.⁵¹

1970 verplaatst in het gebouw (vroeger stonden kansel en orgel anders)⁵²

1976 restauratie Gebr. Van Vulpen.⁵³

M a n u a a l C-f'''	Volgorde lade:
Fluit 4 vt (b/d)	C-h eiken, c'-fs' gedekt metaal, rest conisch open
Holpijp 8 vt (b/d)	geheel eiken, zelfde factuur als houten deel vorige, gr.deels op de lade, grote pijpen afgevoerd. Die staan achter de lade tegen de achterwand
Prestant 8 vt (dc)	C-e van Holpijp, f-h nieuw
	c'-f''' nieuwe opzetstukken meer dan de helft van de totale corpuslengte beslaand
Octaaf 2 vt	Discant alleen c'-f'''

Geen pedaal.

Kas (eerder kast te noemen) XIX. Mahonie, aan voorzijde boven het klavier en daaronder het paneel dat toegang tot de balg geeft: fineer (van vruchtboomhout?). Het orgel heeft geen front.

Windvoorziening magazijnbalg onderin het orgel. Resten van schepbalg niet goed te onderscheiden, winddruk 58 mm.

Lade chromatisch (er zal wel een stekermechaniek zijn). Wat opvalt is, dat de Octaaf 2' op een bijzonder onpraktische plaats staat.

Klavatuur. Reg.knoppen iets hoger dan het klavier aan weerskanten, naar links/rechts bewegend, a.v. ingedeeld:

P 8	O 2
Hp 8	Hp 8
F 4	F 4

Pijpwerk lijkt XVIII, in ieder geval veel ouder dan de kas..

Stemming: een paar zwevingen lager dan het grote orgel. In 2003 gemeten 437.2 Hz bij 20° (dus 433 bij 15°).

Beide orgels: vO bezocht 9/8'86, 16/8 '86 en 25/2'03
Koster Van Os 0345-574666

⁴⁷ Boekz 1857 II, p 694/95

⁴⁸ Zie ook HO jg 68, p 95 onder Doesburg

⁴⁹ HO jg 65, p 25 en 70

⁵⁰ mededeling in 1986: Heer De Klerk 03455-71715

⁵¹ medede;ing toenmalige organiste Corrie Boudewijn (muziekschool) H.Kuitstr 25, 03455-1538

⁵² mededeling C.Boudewijn

⁵³ mededeling De Klerk

Geldermalsen, Gereformeerde Kerk.

1955 E.Leeflang (Bordje L. aanw., jaar in O&E)

Later uitgebreid (med.t.pl.), vermoedelijk in 1976 (st. met x gemerkt)

Electropneumatisch, bediening van korte afstand.

I. Holqd 16 P 8 Rf 8 O 4 M 1 1/3 3-4-5 st C-g'''

II. x Hp 8 Sal 8 (C) Nhged 4 Sesq 2 st (C-h 1 st) P 2 x Schalm 8

Ped. Sb 16 Ged 8 (un) Ob 8 Korb 4 (un) Fag 16 C-f

I+II II+I P+I P+II P+II 4' vaste comb.

Zinken front

Op 2 units na geen verdere transmissies geconstateerd.

Sal. is wijd vlgs O&E

vO bez 9/8'86

O&E jg 21, p 1476 (okt'55)

Geldermalsen, Gereformeerde Gemeente "Tricht-Geldermalsen".

Zie Uitgave Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten, dec'81

Aanvullingen:

Herintonatie 1986 en vervanging Fagot 16' door een nieuwe

Man. C-g", Ped C-f

De Fluit in het pedaal is een gedekte Fluit

Samenst. Sesquialter a $2 \frac{2}{3}$, $1 \frac{3}{5}$

Koppels uitgevoerd als treden.

Zie ook HO jul/aug'74 (jg 70 p 264)

vO bez en med.t.pl. 9/8'86

Geldermalsen, Oud-Gereformeerde Gemeente in Nederland.

"Bern.Pels & Zoon / Kerkorgels Alkmaar / Opus 125 1938"
el.pneumatisch

I. P 8 B 8 O 4 M 2-3 st C-g^{'''}
II. Sal 8 Rf 8 F 4 N 2 2/3 Blf 2 Tr harm 8
Ped. Sb 16 C-f[']
I+II P+I P+II I+II 16' I+II 4' II+II 16' II+II 4' Trem.

Geen transmissies

Lade van II tot g^{'''} uitgebouwd (voor 4' koppels)

Zweltrede, gen.cresc., koppels ook als treden te bedienen, vrije comb.

Pijpwerk moet geheel uit bouwtijd zijn. Het is homogeen en iets beter dan men bij zo'n orgel zou verwachten (geen geperste labia)

vO bez 9/8'86

Geldermalsen, Oud Gereformeerde Kerk
Geen orgel (Med.t.pl.)

Geldermalsen, Hervormde Oostkerk
Geen orgel (Med.t.pl.)

Geldermalsen, Rooms katholieke St. Suibertuskerk.
Geen orgel (Med.t.pl.)

Gellicum, Hervormde Kerk.

2-klav. ped.harmonium, geplaatst in 1925. (med.t.pl.).

Het staat achter een armoedig orgelfront (met pijpen), dat vermoedelijk uit dezelfde tijd stamt.

vO bez. 7/8'86

Gellicum. R.K. Parochiekerk, Maria geboorte

XIX d, doch ouder pijpwerk

1982 restauratie door Elbertse, 1 jaar na kerkrestauratie.

Manuaal C-f"   Geen pedaal
Prestant 8 vt
Bourdon 8 vt
Octaaf 4 vt
Roorfluit 4 vt
Gemshoorn 2 vt
Mixtuur 3 st (bas)
Mixtuur 4 st (dc) (1982, C 1 1/3, c 2, c' 2 2/3, c" 4)

Pijpwerk: De Mixtuur is de enige stem uit 1982. Overig pijpwerk ouder, deels zeer veel ouder dan de kas. De kernen zijn door E. op slechte wijze getracht kernsteekvrij te maken.

Klaviatuur: Geheel nieuw op een wijze, die een veel oudere bouwstijl suggereert (klavier, reg.trekkers, naamplaat, etc).

Kas: Mengstijl met gotische en renaissance-elementen. Was donkerbruin, thans rood geschilderd.

Historische gegevens 1):

Uit een inventarisatie van het kerkgebouw uit 1898 blijkt, dat het orgel toen aanwezig was. Sindsdien is sprake van stembeurten en kleine reparaties.

In de vergadering van het kerkbestuur op 5/11'81 wordt een schrijven van mon.zorg (Wiersma) besproken: Geen subsidie toegekend; het is een assemblageorgel.

Iemand beweerde: Bätz 1750. (Oost noemt deze plaats niet)

Fraaie middeleeuwse kerk.

Koster Mevr. De Keyzer, Lingedijk 18, 03458-1539

1) Schaarse archiefgegevens verzameld door de heer Van Mook:

vO bez. 6/8'86

Haaften, Nederlands Hervormde Kerk.

ca 1895 L. van Dam & Zonen, Leeuwarden 1). Het orgel is een verkleinde versie van het Van Dam-orgel uit 1897 te Zoelen (Vergelijk front, indeling lade, plaats Roerfluit 4, spelling Holpyp, klav.omvang).
Evenals in Zoelen is een naamplaatje "B.F.Bergmeyer v.h. P. van Dam, Orgelfabrikant Woerden" aanwezig.

M a n u a l C-g'''

Prestant 8 (af C, veel binnenpijpen)

Bourdon 16

Violon 8 (C-E van Hp, fabr.pijpwerk)

Holpyp 8 (lab.vorm spits, maar niet geperst)

Octaaf 4 (fabr.pijpwerk)

Quint 3 (prest.mensuur)

Octaaf 2

Cornet 3 st (c' 2 2/3, 2, 1 3/5, geperste labia)

Roerfluit 4 (13 p conisch)

Trompet 8 bas/disc (fabr.p., metalen stevels, disc. start bij c')

P e d a l a a n g e h a n g e n C-d'

Windlozer

Tremblant (die in '86 niet werkte)

Trede voor uitschakelen sterke stemmen (Q 3 t/m Tr 8, dus ook Rf 4)

Pijpwerk: Origineel (ook de als fabr.pijpwerk aangegeven registers??). De grote pijpen der prestantfamilie hebben expressions, ook de meer ambachtelijk gemaakte.

Lade: Indeling chromatisch volgens tekening.

Front en kas: Situatie na '77 gewijzigd. Zie foto's

1) Toeschrijving vO

2) vO 13/8'77 en 14/10'86

In 1907 kwam hier vlgs HO nov 1907 een orgeltje, gemaakt door een knaap van 19 jaar, dispositie: Rf 4, O 2, Hp 2 (?), Q 3, Co 5 st

Dit bericht kan niet op dit orgel en verm. ook niet op deze kerk slaan.

Er is geen andere kerk in Haaften.

Hedel, Hervormde Kerk

In 1909 kwam hier een orgel van Van Dam 1)

Oude orgel, nog aanwezig en nog enigszins functionerend (vermoedelijk niet het Van Dam instrument) :

M a n u a l, C - ?	P e d a a l, C - ?
Bourdon 16	Subbas 16 (transm. v. Bourdon)
Prestant 8	
Gamba 8 (C-H van .....)	Octaafkoppel
Hier moet ik een register zijn vergeten	Tremulant
Octaaf 4	Pedaalkoppel
Roerfluit 4	
Octaaf 2	Zinken front
Mixtuur 3-4 st	Pneumatisch
Trompet 8	

Nieuwe orgel

ca 1985 opgeleverd. Begonnen door Vierdag, afgebouwd door BAG. Door het faillissement van V. liep de kerk een financiële strop van f 60000 op. Daardoor werd alleen het hoofdwerk afgebouwd 2).
2de manueel en koppels zijn wel alle reeds aanwezig.

I. C-g'''	II. Borstwerk (voorbereid)	Pedaal (Idem) C-f
Prestant 8	Holpyp 8	Subbas 16
Roerfluit 8	Roerfluit 4	Octaaf 8
Octaaf 4	Nasard 3	Fagot 16
Gemshoorn 4	Woudfluit 2	
Octaaf 2	Terts 1 3/5	Tremulant
Mixtuur a)	Kromhoorn 8	3 koppels

a) C 1 1/3, G 2, c 2 2/3, c' 4

- 1) HO jaarg 6, p 96
  - 2) med.t.pl.
- vO bez 13/9'86

Hedel, Rooms Katholieke Parochiekerk St. Willibrordus

"Verschuieren Heythuysen", unit-orgel, elektrische tractuur

I. C-g'''	II.	Pedaal C-f	Geen koppels
Prestant 8'	Holpijp 8'	Subbas 16'	Geen speelhulpen
Roerfluit 8'	Octaaf 4'	Prestantbas 8'	Alles uit 4 grondstemmen:
Octaaf 4'	Fluit 4'	Gedektbas 8'	Prestant, Gedekt, Kwint, Trompet
Fluit 4'	Kwint 2 2/3'	Koraalbas 4'	(Larigot uit Kwint)
Kwint 2 2/3'	Doublette 2'	Kwintbas 2 2/3'	
Superoctaaf 2'	Piccolo 2'	Trompetbas 8'	
Trompet 8' a)	Larigot 1 1/3'		
	Klaroen 4'		

a) werkte niet (kennelijk storing)

De frontpijpen, die alle ongeveer gelijke lengte hebben, zijn grotendeels stom.
De achterwand bestaat uit gaas (omdat de plaats van het kerkkoor achter het orgel is).

Er zijn archiefgegevens over het orgel: Rekeningen 1958, f 14250.-

vO 14/10'86

Hedel, Gereformeerde Gemeente in Nederland.

"Vermoedelijk een harmonium" (med.t.pl. 13/9'86, aldus ook tel. GM)

Heerewaarden, Hervormde Kerk

Literatuur: Zie voetnoten

Kerk: Waterstaatskerk. Ca 1985 is het 150-jarig bestaan gevierd.⁵⁴

Voormalige orgel:

In 1868 (26 juni) leverde de fa Van Puffelen, Zaltbommel een nieuw orgel voor de kerk van Heerewaarden en Sint Andries⁵⁵

Huidige orgel:

1899 Bericht uit 1899: (19 okt.) nieuw orgel Herv.k. te Heerewaarden, Leichel & Co, Arnhem, onderzocht en bespeeld door W. de Vries, org.Gr.k. Nijmegen:

I. P 8, B 16, Hp 8, VdG 8, O 4, F 4, Q 2²/₃, O 2, T 8

II Liefgedakt 8, Sal 8, P 4, F 4, Gh 2

"Wenselijk zou zijn de Bourdon 16 v ook vrij sprekend in het pedaal te maken, alsmede een koppeling van het pedaal aan het bovenklavier. Pijpwerk gedeeltelijk van hout." Systeem niet genoemd⁵⁶

ca 1977 Pels/Van Leeuwen, restauratie.⁵⁷

onbekende momenten, mogelijk 1977

Tremulant aangebracht

Wijzigingen : -VdGamba, + Mixtuur, waartoe wellicht een aantal registers van plaats zijn veranderd.

één vrije ped.stem aangebracht, waartoe de bas van Bourdon 16' is gebruikt.

ca 2000 door vrijwilligers dak gerepareerd.

Onbekend moment

door de organist een wijziging aangebracht aan de tremulant

M a n u a l (I)

C-f''

Prestant 8 voet

C-E achter front (metaal), ook open met opgeworpen labia, F-c' in front. 20 p in front, cs'-f'' op de lade.

Bourdon 16 voet

spreekt alleen in de discant de oorspronkelijke bas is nu Subbas

Hohlpyp 8 voet

Gr. oct naaldhout (*denk aan de spelling **Hohl en pyp***)

Flute 4 voet

gedekt, 12 p. conisch open

Octaaf 4 voet

Quint 2 2/3 voet

prestantquint

Octaaf 2 voet

vanaf fs'' 4 voet

Mixtuur

door P/vL ingezet, tweedehands uit ongeveer dezelfde tijd

Trompette 8 voet

hoogste octaaf met dubbele bekerlengte.

Z i j w e r k (I)

C-f''

Quint 2 2/3 voet

Prest.quint

Lieflyk gedackt 8 voet

relatief eng, C-H naaldhout naast de lade (*spelling*)

Salicionaal 8 voet

C-H afgeleid van Lief. gedackt

Flute à Travers 4 voet disc.

disc. moet een vergissing zijn. C-h naaldhout, open, relatief eng, metalen stemdeksels, rest metaal open conisch

Gemshoorn 2'

open conisch

Octaaf 4 voet

dunne klank

P e d a a l

C-d'

(Violoncelle 8 voet)

loze knop. Geen pijpwerk aanwezig.

Subbass 16 voet

C-h naaldhout, afkomstig van de oorspr. Bourdon 16 vt, manuaal, c', cs', d' toegevoegd, metaal.

Tremulant

inliggend in het windkanaal naar het zijwerk. werkt echter ook op het hoofdwerk.

Manuaal Koppel

Pedaal Koppel

Samenstelling Mixtuur

C	1 1/3	1	2/3	1/2
cs	2	1 1/3	1	2/3
cs'	2 2/3	2	1 1/3	1
cs''	4	2 2/3	2	1 1/3
h''	5 1/3	4	2 2/3	2

Front en kas

Kas van naaldhout, frontzijde groen geschilderd, delen van het dak vernieuwd. Achterwand

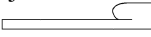
⁵⁴ med.t.pl. in 1987, "onlangs" werd toen gezegd.

⁵⁵ StWV 1868, p 899

⁵⁶ HO (1ste serie) jaargang 14, 1899, p 120 (vlgs vdm). Geen toevoeging St.Andries zoals in 1868.

⁵⁷ med.t.pl. in 1987. Het zou tijdens kerkrestauratie zijn gebeurd. Deze vond in 1977 plaats, blijkens inscriptie in een bank in het bijgebouw. Dit komt overeen met de opgave van NIVO

Windvoorziening	achter looppad. Alle pijpen in de drie torens sprekend, tussenvelden stom, maar wel met stemkrullen!
Winddruk	magazijnbalg, schepbalgen met handpomp nog werkend en electr. windmachine.
Laden	84 mm. Hw. (aan één stuk), zijwerkklade dwars bovenin aan klaviatuurzijde, chromatisch, naar het front toe aflopend. De pedaallade voor één stem zonder sleep bevindt zich (in de kas) tegen de zijwand rechts.
Klaviatuur	aan linkerzijde. Korte toetsen. Reg.knoppen Manuaal boven lessenaar, van positief rechts, verticaal, pedaal links. Registerinscripties oud, behalve een aantal nieuw: van Tremulant, Violoncello, Subbas, Ped.koppeling, Gemshoorn, Mixtuur. Inscripties op reg.knoppen, ronde registerstangen. Naamplaatje "E. LEICHEL & ZONEN", links en rechts daarvan een medaillon. Pedaaltoetsen: (zouden origineel kunnen zijn). Manuaaltoetsen: mogelijk origineel met beleg uit later tijd.
Pijpwerk	Geen geperste labia. Wel veel expressions. Klank fris en kernachtig voor een orgel van dit type, fel klinkende Trompette.
Toonhoogte	$a' = 431.8 \text{ Hz}$ bij 10° , omgerekend 438° bij 18° .
Deling bas/discant	De Bourdon 16 vt begint bij c'.
Vroegere wijzigingen?	Mogelijk zijn op het manuaal een aantal stemmen naar voren geschoven om de Viola di Gamba door Mixtuur te kunnen vervangen. De organist vertelde, dat er ooit een Voix Celeste is geweest en dat de Gemshoorn 2 vt Prestant 2 vt was geweest. Maar hoe het precies zat, wist hij niet.

Hees (bij Nijmegen).

HO jg 18, p 87 (jul'21): Hees bij Nijmegen Herv. 1921 Hammer (Hannover)
7 st. 1 kl., aangeh. ped. pneum. Disp. genoemd. Voorheen harmonium

HO jg 23, p 76 (jul'26): Hees (Gld of D?) opdracht Steinmann en Vierdag.

Ook deelde mij nog iemand mee (in 1982): Hees? 19de eeuw

Heesselt, Hervormde Kerk

1857 (29 nov.) Knipscheer⁵⁸

Manuaal C-f'''

Prestant 8' discant	op c' staat "Oct 2''")
Octaaf 4'	deel in front)
Holpijp 8'	1 octaaf hout)
Fluit 4'	C-h hout op pneum.lade, 1 1/2 oct. open)
Octaaf 2'	rode sold.verf)
Mixtuur	C 1 1/3 1
	c 2 1 1/3
	c' 4 2 2/3 2

Aangehangen pedaal C-d'

Manuaalklavier origineel, ped.klavier misschien ook.

Treden voor uitschakeling Oct 2 en Mixtuur

Kas gelijk aan die in Heemskerk, echter hier middendeel verhoogd voor gr.octaaf der Holpijp 8 (In Heemskerk is de bovenkant der kas vlak).

kerk: Eerste steen uit 1849

Opg. dL

Bolt archief: briefje in hand Bolt met aantekeningen over Heesselt (aangetroffen in de map van het tweelingorgel te Heemskerk:

Zonder tongw. en str.

Voetop. iets kleiner

fl. veel kernsteken (getand)

pneum 8' bijgebouwd

kerk uit 1887

(trouwens ook in rapport Heemskerk stond iets over veel kernsteken, getand maar niet diep)

Hellouw, Hervormde Kerk.

Geen orgel doch electronisch muziekapparaat in een soort accoustische kas.

Med. organist Geref. K. Herwijnen 14/9'86

Merk Johannes med. 14/10'86 in Haaften

Hernen, Rooms Katholieke Kerk Sint Jodocus.

1856 Firma W.Rütter, Kevelaar. Grégoire zegt: "un orgue de Rütter de 19 reg."⁵⁹

1956 L.Verschueren, Heythuysen, restauratie, uitbreiding en wijziging⁶⁰

Er moet nog een folder van Verschueren zijn.

Oorspr. dispositie volgens gegevens van Verschueren, waarsch. bovengenoemde folder, kennelijk uit Duits vertaalde reg.namen

G r o o t o r g e l		P o s i t i e f
Bourdon 16 vt b/d	Roerfluit 4 vt	Bourdon 8 vt
Prestant 8 vt	Octaaf 2 vt	Salicionaal 8 vt
Holpijp 8 vt	Mixtuur 3 st	Prestant 4 vt
Gamba 8 vt	Cornet dc	Fluit 4 vt
Octaaf 4 vt	Trompet 8 vt b/d	

Manuaalkoppel, ped.koppel, aangehangen pedaal C-f

Dispositie sinds 1956

M a n u a a l C-f" (II)

Principal 8 Fuss

Kwint 2 2/3' Bas (C-h)

Sesquialter 2 st Disk

Viola da Gamba 8 Fuss

Hohlpfeife 8 Fuss

Cornett 3 fach

Octav 4 Fuss

Rohrflöte 4 Fuss

Octav 2 Fuss

Mixtur 3 fach

Trompete Bass/Dis 8 Fuss

enkele grote van zink, geen pijpen in front

1956, deze en volgende oorspr. Bourdon 16 vt *)

1956, c' 2 2/3 1 3/5

C-F van zink

C-h hout, rest normaal gedekt metaal

c' 2 2/3 2 1 3/5

6 grootste open hout

C-H van hout, gedekt, rest metaal, normaal als Roerfluit uitgevoerd. Houtsoort onbekend wegens verflaag

C 2 1 1/3 1

c' 4 2 2/3 2

Bass: C-g, Dis: gs-f". C-H houten stevels, koppen en bekens, rest alles van metaal

O n d e r w e r k C-f" (I)

Kromhoorn 8 Fuss

Bourdon 8 Fuss

Flauto traverso "4 Fuss"

Principal 4 Fuss

Scherp 3-4 st

1956

C-h hout

(is 2') conisch

1956 (in 1987 noteerde ik rep. op cs', cs'', cs''', vermoedelijk onjuist)

C 1 2/3 1/2

c 1 1/3 1 2/3 1/2

c' 2 1 1/3 1 2/3

c'' 2 2/3 2 1 1/3 1

c''' 4 2 2/3 2 1 1/3

P e d a a l C-d'

Octaafbass 8'

Subbas 16'

Twee knoppen zonder naam bij klavieren: Man. koppel C-g en gs-f" (Drukkoppel)

Trede zonder naam: Ped.koppel (naar Manuaal)

1956, C-H hout

1956, hout

Front en kas: "Frontpijpen" zijn alle imitatie: hout met soort Aluminium- en goudfolie (dus imitatie orgelmetaal), aan de achterzijde enigszins afgeplat. Kas wit geschilderd. Panelen van de oorspronkelijke achterkant van de bovenkas verdwenen.

Laden:

manuaal

positief

Die van het onderwerk is laag in de onderkas opgesteld, chromatisch, kleinste pijpen aan zijde klaviatuur. De beide pedaalstemmen staan op een lade in open opstelling achter het orgel.

Windvoorziening: Magazijnbalg. Daarboven (destijds waargenomen) nog een tweede balg, die buiten gebruik is. Winddruk 60 mm.

Klaviatuur: links. Alleen al aan de afwijkende reg.knoppen kan men zien, welke registers uit 1956 stammen. Indeling reg.knoppen:

T D 8, T B 8, ...(volgorde lade) ..... Pr 8

Octb 8

Fltr "4"

⁵⁹

p 164.

⁶⁰

aldus in lijst vd Harst.

Sb 16

Pr 4

B 8

Kh 8

Sch

Pijpwerk: Opvallend veel hout. Doordat dit is geveerd is de houtsoort niet te bepalen.

vO 20/8'87, vO / LO 29/12'01

Herveld (Gem.Valburg) Hervormde Kerk

(Herveld-Zuid)

Voormalige orgel:

1848 L. Schwarze, Anholt

Princ 8 VdG 8 B 8 Hp 8 O 4 Q 3 F 4 O 2 Mi 3-4 st T B/D 8

Trem Vent Aang.p., 2 balgen "uitmuntend orgel" (naar Broekhuizen) 1)

1947 verbrandde dit instrument, nadat het juist hersteld was van oorlogsschade. 2)

Interview met de Heer Deys, Herveld, vroeger organist alhier 3): Hij vertelde dezelfde gebeurtenissen uit 1947 als boven en ook dat Schwarze de bouwer was. Bij de bouw moet hij enkele weken in Herveld hebben gewoond. Hij had het over 2 klavieren en vrij pedaal. (Dit zou op het hierna genoemde pedaalharmonium kunnen slaan). Een oude foto, in zijn bezit, toont een klassiek frontje met snijwerk opzij en eenvoudige versieringen op de drie torens. Deys' grootvader is hier 52 jaar organist geweest. Hij vierde in 1888 zijn 40-jarig jubileum als zodanig. Een brief, gedateerd 1888, die daarover handelt, wordt ter plaatse bewaard. Hij was hier de eerste organist. Hieruit volgt hetzelfde bouwjaar 1848 als Broekhuizen noemt. Na de brand in 1947 heeft men 30 jaar een groot 2-klaviers pedaalharmonium gebruikt achter een loos orgelfront.

Uit het gesprek bleek ook nog, dat de naam Van Druten veel in deze streek voorkomt.

Huidige orgel:

1977 Fa Blank & Zn, Herwijnen 2)

M a n u a a l C-f" P e d a a l C-d' aangehangen

Prestant 8 vt (C en Cs van Holpijp)

Bourdon 16 vt (C)

Holpijp 8 vt

Octaaf 4 vt

Fluit 4 vt (open pijpwerk, vette klank)

Quint 3 vt discant / bas

Octaaf 2 vt

Mixtuur 2-4 "vt" 1 1/3 vt, rep. op c's tot c" 4 vt

Tremulant, kennelijk inliggend: Houdt op bij meer dan minimaal windgebruik.

Klaviatuur: rechts

1) Broekhuizen II-195

2) Stencil Hervormde Kerk Herveld z.d.

3) 17/8'87

vO bez. 17/8'87

Herveld (gem. Valburg), Rooms Katholieke Kerk, Sint Willibrord (Herveld - Noord)

In het orgel alhier is het oude orgel verwerkt, dat afkomstig was van het Elisabeth-convent te Huissen (gesticht 1448).

Geschiedenis hiervan: 1)

1691 "nieuw orgel", vermoedelijk een klein positief

1712 weer nieuw orgel wegens voortdurende grote kosten aan het oude orgel. Gekeurd door Morlet, organist te Haarlem.

1812 Overgebracht naar de R.K. schuurkerk te Wageningen door. "Tussenpersoon" was Petrus Johannes Heeswijk.

1867 verkocht aan de parochie te Herveld voor f 3000.- (zou het niet f 300.- zijn?)

1961 Nieuwe kerk gebouwd te Herveld ter vervanging van de oude. Hierin kwam een nieuw orgel van Vermeulen, waarin het oude orgel is verwerkt.

1961 of iets later 3) "Vermeulen, Alkmaar"

Beschrijving instrument 2)

M a n u a a l

C-f"

P e d a a l aangehangen C-f

Prestant 8' frontpijpen 1961, binnenpijpen onbekend

Salicionaal 8' C-H van Holpijp, rest XIX, of XVIIIId?

Holpijp 8' gr. oct. hout, geen datering, rest oud

Prestant 4' oud

Roerfluit 4' oud

Quint 2 2/3' oud

Octaaf 2' oud

Sesquialtera II st. 1961 a)

Mixtuur III st. gr.deels oud b)

a) vermoedelijk:

C 4/5 2/3
c 1 1/3 4/5
c' 1 3/5 1 1/3
b) C 1 1/3 1 2/3
c' 2 1 1/3 1
c'' 2 2/3 2 1 1/3
c''' 4 2 2/3 2

Lade: verm. nieuw, diatonisch, kleinste in midden, uit een stuk.

Klaviatuur: voorin, ped.klavier zou ouder dan 1961 kunnen zijn, handklavier 1961, reg.knoppen misschien iets ouder.

Pijpwerk: Pijpwerk aangegeven met "oud" lijkt ouder dan 1712, eerder 1680 of ouder. Zwaar materiaal, zeer waardevol, lood, gehamerd, niet geschaafd. Alle open pijpen hebben expressions, behalve de kleine van Quint 2 2/3' en Octaaf 2'. De klank is in de huidige toestand zeer onbevredigend. Het gebouw werkt ook niet mee. Enige inscripties:

Kerk: 1961, oude afgebroken. Orgel achter op galerij.

1. M.H. de Vries, De kerk in het St.Elisabeth-consort in: Mededelingen omtrent de werkzaamheden van de Historische Kring Huissen, jaargang 4, 1978/79, nr 4/5
2. vO 17/8'87
3. med.t.pl.

Herwijnen, Hervormde Kerk

Voormalige orgel:

1837, 13 aug, "nieuw" orgel als geschenk van Jonkheer Gericke, Heer van Herwijnen. Ingespeeld door A. Gulden, Willemstad, "die bij de oprichting van hetzelfde eene bijzondere bekwaamheid heeft aan de dag gelegd, zowel in het stemmen, als in een nieuw voorfront, onder zijn opzicht te doen vervaardigen". Voorheen kennelijk geen orgel 1). Uit het verhaal en uit de spoedige vervanging van het orgel, valt op te maken, dat het vermoedelijk een tweedehands orgel is geweest.

1) Boekzaal 1837/II, p 399

Huidige orgel:

1858 31 oktober, oude orgel, te zwak geworden, door geheel nieuw vervangen van H.H. Naber & Co, Zaltbommel. "Sierlijk van buiten, munt uit door volheid en kracht van toon" 1) (die compagnon was K.M. van Puffelen)

Later gewijzigd, en op modern balkon in gemoderniseerde kerk geplaatst. Kas verdiept voor plaatsing pedaalstem. (Ik had nog een aantekening "De Koff")

M a n u a a l	C-f"	B o v e n m a n u a a l	C-f"
Prestant 8 vt		Holpijp 8 vt bas/disc	
Boardon 8 vt	gr. pijpen eiken	Gemshoorn 4 vt	
Octaaf 4 vt	C zink	Viola 8' bas/disc	fabr. pijp.
Fl. d'amour 4 vt	dc. open	Nasard 2 2/3 vt	geperste labia, kantsleep)
Octaaf 2 vt	C nieuw, orgelmetaal		
Mix-Cornet 2-3 st.	C 2 1 1/3		
	c 2 2/3 2		
	c' 4 2 2/3 1 3/5	P e d a a l	C-f
	(C-h origineel, vanaf c' febr.p. met geperste labia)	Subbas 16 vt	
		Bovendien is het pedaal altijd aangehangen	

Tremulant (die te snel slaat)

Klavierkoppeleing bas/disc.

Laden en tractuur: origineel (op pneumatische pedaaltoevoeging na). Mechanische sleepladen, beide diatonisch, gr.p. in 't midden. Dikke eikenhouten voorslagen. Zoals gebruikelijk bij Van Puffelen veel grote pijpen afgevoerd ook nog van Octaaf 4 vt.

Kas veel te diep door aanbouwsel voor Subbas, wit geschilderd.

Tractuur: origineel (op pedaal na natuurlijk)

Pijpwerk: tenzij anders vermeld origineel, licht van gewicht, orgelmetaal tamelijk donker van kleur, grote pijpen met 2 kleine stemkrullen.

Klaviatuur: Ped.klavier niet origineel.

Windvoorziening: Magazijnbalg, handpomp en elektrische windmachine.

1) Boekzaal 1858/II, p 572

2) Men vertelde mij, dat er nog een folder over kerk en orgel was.

vO 13/8'77 en 14/10'86

Herwijnen, Gereformeerde Kerk.

In 1912 kwam hier een orgel van A.S.J.Dekker, Goes. Het had 12 stemmen 1)
Het was mechanisch 2)

- 1) HO jg 9, p33
- 2) med.t.pl.

In de nieuwgebouwde kerk (ca 1970) bevindt zich een elektronisch muziekapparaat (Heyligers) in een namaak-orgelkas met echte frontpijpen, die niet zijn geïntoneerd en waarvan alle proporties fout zijn.

vO bez. 14/9'86

Heteren, Nederlands Hervormde Kerk

Voormalige orgels:

1777 Heyneman (Gierveld, ontleend aan Broekhuizen)

S.F. Blank beweerde, dat hier een v.Puffelenorgel heeft gestaan.

Ook moet Van Druten hier nog hebben gewerkt:

Interview 19 aug'77 met een 95 jaar oude man, Van Welg, die hier 50 jaar organist is geweest:

Orgel te Heteren was van Van Druten uit Hemmen, het had in totaal 9 registers.

Daarvan wist hij zich te herinneren:

Diskant prestant 8'

Viola 4', later zei hij: Viola di Gamba 8'

Cello 2'

Bourdon 16'

Trompet 8'

Fluit 8'

Huidige orgel:

1956 "Gebr. Van Vulpen, Utrecht" (jaar van K zonder bronverm.)

Later gewijzigd (door wie? Ik kon het vervangen pijpwerk niet zien)

M a n u a a l C-f''   P e d a a l C-d' aangehangen

Prestant 4

Holpijp 8

Octaaf 2

Ged. fluit 4

Quint 3 basc./dis. (oorspr. Scherp bas/disc vlgs dL)

Tremolo (niet orig. reg.inscr., als vorige)

Kas bruin gelakt (gebeitst?)

Windmachine onderin orgelkas, daarboven piepklein balgje, daarboven lade.

vO bez 13/8'86

dL bez. ca 1955

K

Ned. Orgelkunst

H

eteren, R.K. Kerk Maria Onbevleete Ontvangenis.

1933 L.Verschueren, Heythuysen (K, geen bronverm.)
Geen naam bouwer of bouwjaar aan het orgel.
Onderhoud berust nog bij Verschueren.
Electropneumatisch

M a n u a a l C-g'''	P e d a a l C-f'
Bourdon 16	Subbas 16 (transm.)
Prestant 8 (fr.p. zink)	
Holpijp 8	Ped + I
Salicionaal 8 (C)	I + I 4' (niet uitgebouwd)
Salicet 4	
Woudfluit 2	3 vaste comb.
Mixtuur 3 st	

Open opstelling.
Pijpwerk homogeen, alles uit bouwtijd.

vO bez 13/8'86
K

Heteren, Gereformeerde Kerk, noodgebouw "De Ark".

Afkomstig uit Hoogvliet Geref. Kerk. 1)

Assemblageorgel. Binnenkort wordt het gebouw buiten gebruik gesteld. Kerkdiensten zullen dan worden gehouden in nieuw te bouwen dorps huis van de burgerlijke gemeente.

M a n u a l C-f"

Prestant 8' (Gr. octaaf gedekt, zelfstandig)

Bourdon 8' (pijpwerk lijkt XVII)

Octaaf 4'

Openfluit 4' (verm. gr. oct ged.)

Prestant Quint $2\frac{2}{3}'$ (geheel doorlopend af C.

Vulstem 3 sterk, hiervan 2 koren stom gemaakt met strookjes papier)

Tremolo

P e d a l a a n g e h a n g e n C-d'

Tractuur: mechanisch

Front en kas: Kas nieuw, met schroten. Deel rond klavier wat ouder. De achterwand is van spaanderplaat. Wel dak.

Rasterwerk boven de pijpen.

Klavatuur: Aan zijkant links.

Pijpwerk: Veel fabr. pijpwerk XXa met geperste labia, deel XIX, gemengd in verschillende registers. Bourdon 8' veel ouder. Enkele losse pijpen op magazijnbalg onder in orgel. Het orgel klinkt beroerd. De ruimte werkt ook niet mee.

Conducten: Tuinslangen en benzineleidingen.

1) med. t.pl. (beheerder, hr Hoencamp, Renonkelstraat 140)

vO 13/10'86

Heumen, Rooms Katholieke kerk Sint Gregorius. (ten Z. van Nijmegen)

Literatuur Orgels gebouwd door de Fa. L. Verschueren C. V Heythuysen in het tijdvak 1951-1956. Heythuysen, z.j.37. A.G. Schulte, Het Rijk van Nijmegen. Westelijk gedeelte. 's-Gravenhage, 1982, 164-165. Nederlandse Monumenten van Geschiedenis en Kunst. Archief Verschueren Orgelbouw.

Historische gegevens

- ca 1880 Merklin?, oorspr. locatie onbekend (opgave NIVO). Een hierop gelijkende orgelkas staat in een oude catalogus van Laukhuf⁶¹.
- 1954 L. Verschueren orgel geplaatst te Sluiskil, RK. rectoraatskerk St-Antonius
Dispositie 1954:
Bourdon 16' *Kwint 2 2/3' Subbas 16'(tr)
Prestant 8' Superoctaf 2'
Bourdon 8' *Sesquialter D 2 st.
Gamba 8' Trompet B/D 8' * bij plaatsing in Sluiskil nieuw ingebracht
Octaaf 4'
- 1963 L. Verschueren, orgel geplaatst te Heumen, R.K. St-Gregoriuskerk
delen rechterzijwand en dak orgelkas vernieuwd
klaviatuur en registerknoppen vernieuwd
dispositiewijzigingen:
Man - Bourdon 16', - Trompet B/D 8', + Fluit 4', + Mixtuur 3-4 st.
- ca 1970 L. Verschueren, orgel binnen kerkgebouw verplaatst. "tel. mededeling firma V. "het stond eerst boven". Lijst vdH "1977 ongewijzigd in absis der kerk geplaatst".
- 2004 Verschueren Orgelbouw, schoonmaak en. herstel

Dispositie.

Manuaal	C-f''		
Prestant 8'	C-Fs zink, direct achter het front buiten de lade, G-ds' in front (tin), e'-f'' op lade, expressions		
Fluit 4'	cs''-f'' open cilindrisch, prestantmensusur, dit deel geperste labia, uit een oude strijker gemaakt? NIVO: uit meerdere oude registers samengesteld, w.o. deel oude Bourdon 16'		
Roerfluit 8'	oud, C-H gedekt, hout		
Gamba 8'	C-H van Rf, oud, geperste labia, kastbaarden		
Octaaf 4'	C van hout, Cs-Gs in het front, rest op de lade		
Kwint 2 2/3'	nieuw, 1954 geleverd (NIVO)		
Octaaf 2'	oud, geperste labia	P e d a a l	C- d'
Sesquialter	vanaf c', nieuw, 1954 geleverd (NIVO)	Subbas 16'	hout
Mixtuur bas	C-h, idem		
Mixtuur de	vanaf c', nieuw	Ped. + Man I (!)	
Mixtuur		Sesquialter	
C	1 1/3 1 2/3	c'	2 2/3 1 3/5
c	2 1 1/3 1 2/3		
c'	2 2/3 2 1 1/3 1		
c''	4 2 2/3 2 1 1/3		

Kas grenen, panelen zijwand boven de klaviatuur hardboard, andere zijwand grenen, dak: platen van geperst hout.

Windvoorziening mag.balg onder in het orgel

Winddruk 73 mm

Lade uit één stuk, gr. p (ca 7) in midden, rest diatonisch van buiten naar binnen aflopend.

Klaviatuur rechts, nieuw de reg.knoppen waarschijnlijk niet.

Frontpijpen: v.l.n.r. (tenzij anders aangegeven van P 8'):

Fs4', E4', D4', d, e fs, Gs4', gs, b, c', d' c, B, Gs, G, A, H, cs ds', cs', h, a, g, G4' f, ds, Cs4', Ds4', F4'

Overig pijpwerk Het oorspr. pijpwerk heeft expressions en geperste labia, het nieuwe niet, de houten pijpen zijn van geperfd hout.

Toonhoogte 433.5 Hz bij 13.5° (435 bij 15°, 437 bij 18°)

29/1'03 vO dO

Hien (gem. Dodewaard) Protestantse Kerk, Waalbandijk 95

(Zelfde kerkgemeenschap als in Dodewaard)

Literatuur: folders over de Hervormde Gemeente Hien en Dodewaard

1895 (jaartal op front). Uit alle bronnen blijkt dat dit een werkstuk van Van Druten is, ondanks het in zijn oeuvre afwijkende aan neogotiek herinnerende front.
"12 dec. 1895 ingewijd orgel Hien. Toespraken Ds J.M.Jalink van Druten en Ds J.Koek, alhier", zie verder Dodewaard⁶²

De historie tot 1945 volgt grotendeels uit potloodaantekeningen, destijds waargenomen aan de binnenzijde van panelen in de achterwand (genoteerd in 1987):

1910 (dec.) J. Reynders orgelstemmer, Utrecht

1913 (5 dec) gestemd door J.A. Brink, Hemmen

1920 gerestaureerd door M.K.Koppejan, Veenendaal, daarna door hem elk jaar gestemd t/m 1944

1945 (sept.) restauratie Koppejan wegens oorlogsschade.

1998 (12 dec) Pels/vL grote onderhoudsbeurt⁶³

Dispositie

M a n u a l C-f'''

Prestant 8 vt(bas) / (disc.) C en Cs afgeleid van Holfluit, D-fs' in front (Ik heb 20 p op de lade geteld. Ik mis er 3)

Octaaf 4 vt

Octaaf 2 vt

Bourdon 16 vt

C-g hout, voeten en voorslagen nieuw, mahonie

Holfluit 8 vt

C-Gs hout, rest metaal zonder roeren

Viola di Gamba 8 vt

C-H van Holfluit

Fluit 4 vt

1987 schreef ik: Gr. oct. gedekt, rest open cilindrisch

2007: geheel open cilindrisch, aan de enge kant

Quint 3 vt

alleen in discant. Geperste labia

Doublette 2 vt

in werkelijkheid 1 1/3 vt vanaf G, geperste labia (C-Fs zwijgen)

Trompet 8 vt bas/dc

metalen stevels, 19 gr.p. met Al verf of i.d. besmeurd. Of zijn ze van zink? De twee grootste steken door het dak.

Ventiel

In werkelijkheid Tremulant

P e d a l C-h, aangehangen

Windvoorziening

mag.balg met schepbalgen, handpomp en windwijzer, **Winddruk** 76 mm

Klaviatuur

Gesitueerd links ? Alles lijkt origineel behalve het ped.klavier. Bij klaviatuur geschilderd: "M.K.Koppejan / Piano's - Orgels & Muziekhandel / Veenendaal". Registerknoppen boven lessenaar, "om en om":

T8dc Q3 VdG8 B16 O4 P8bs

T8bs D2 F4 Hf8 O2 P8dc

Kas

Laden

Vuren, compleet met dak en achterwand

Gescheiden C-en Cs-laden. In hele tonen naar buiten aflopend

Deling B/D

tussen h en c' (alle)

Tractuur

mechanische sleeplade.

Pijpwerk

In 1987 schreef ik: alles uit bouwtijd, minstens 2 registers met geperste labia. Prestant en de beide registers Octaaf zijn relatief fraai gemaakt met expressions. De fluiten zijn zeer smal gelabieerd en extreem rond opgesneden, ook de Openfluit. Onderin het orgel lagen toen 10 pijpjes, méér dan door opschuiving van de Doublette kunnen zijn ontstaan (ik heb er nu niet op gelet of ze er nog liggen). Deze pijpjes waren alle van expressions ontdaan, maar hadden gelijke factuur als de rest.

In 2007 genoteerd. Indeling frontpijpen:

loos fs d B c e gs fs' d' b c' e' Gs Fs E D Ds F G ds' h a cs' f' f ds H A cs loos g

Toonhoogte

a' =431.1 Hz bij 15°. Omgerekend 433 Hz bij 18°

Overige bijzonderheden

De plank ter ondersteuning van de Trompetbekers is nieuw

Totaal ca 25 houten pijpen waargenomen, dus vier niet goed te zien. De meeste staan tussen de beide ladedelen.

vO 18/8'87

vo / dL 18/10 en 8/11'07

Koster Van Schaik (als in Hien) 0488-411297

⁶² . Kerkeradarchief Hien / Dodewaard, (geschreven plaatselijke kerkhistorie)

⁶³ . pl. folder

Horssen, Nederlands Hervormde Kerk

18.. M.Maarschalkerweerd

In mei 1934 voor 700.- aangekocht via H.W.Flentrop, Zaandam, die 20 jaar garantie gaf. Het was toen afkomstig uit een kerk in de stad Utrecht. 1)

M a n u a l C-f" (volgorde slepen van achter naar de klaviatuur toe:)

Holpijp 8 Bas (C-h) (y met puntjes)

Prestant 4 vt

Gamba 8 vt (c-f")

Holpijp 8 Disc (c-f") (idem)

Roerfluit 4

P e d a l, aangehangen C-H.

Lade: Slepen evenwijdig aan klaviatuur. Chromatische indeling de kleinste rechts van de bespeler.

Pijpwerk: Duidelijk veel ouder dan 1934, mogelijk door M. al 2de hands gebruikt.

Tractuur: mechanisch. (Er zou heel goed een stekermechaniek kunnen zijn).

Front en Kas: De kas is niets anders dan een omhulsel zonder dak, wel van eiken gemaakt. Rechts van de bespeler het front, loodrecht op de sleeprichting, vermoedelijk uit 1934 stammend met zinken frontpijpen.

Kerk: 1822, Waterstaat 1)

1) Nederlands Hervormde Gemeente Horssen en zijn kerkgeschiedenis, uitg. commissie Kerkepad '81

2) vO 21/8'87

Horssen, Rooms Katholieke Kerk Sint Antonius Abt

1922 1) "J.Winkels / Kerkorgelfabriek / Boxmeer"

M a n I C-g'''	M a n II C-g'''	P e d a l C-d'
Bourdon 16'	Aeoline 8' (af C)	Subbas 16' (tr.)
Principal 8'	Vox Celeste 8' (vanaf c, trekt Aeoline mee vanaf C)	Pedaalkoppel I
Viola di Gamba 8'	Gedekt 8'	Pedaalkoppel II
Holfluit 8'	Fluit octaviante 4'	Manuaalkoppel II-I
Octaaf 4'	Violine 4'	Suboctaafkoppel II-I
Trompet 8'		Superoctaafkoppel II-I

4 vaste c., Trompet af

Kassen: Twee kassen aan weerszijden van de koorgalerij, eiken. Opvallend is de fraaie zware eiken deur, naar het koor.

Speeltafel: Eiken, vrijstaand.

Pijpwerk: Niet te zien. Vermoedelijk alles uit bouwtijd: De organist meende, dat het orgel destijds nieuw was gekocht.

Kerk: Neo-gothisch 1911 2). De middeleeuwse Kerk, die voorheen in gebruik was, is niet afgebroken, maar in 1931 gerestaureerd. Het gebouw is nu opslagplaats voor een antiekhandelaar in Batenburg.

1) lijst vdH

2) Publ. Kerkepad, zie Herv.k

Hurwenen, Hervormde Kerk

"Met dank aan Ds E.H.Cassutto / door wiens initiatief dit Orgel op / 26 Jan 1952 kon worden ingewijd / Namens de kerkvoogden / in Hurwenen" (koperen plaat achterzijde orgel).

"gerestaureerd 1980 Fa A. Nijssse & Zonen Wolphaertsdijk" (indicatie bij klavier)

Med. t.pl.:

Orgel (kas, lade e.d. afkomstig van een der Friese eilanden. Opgebouwd door Wattel, Utrecht, die nieuw pijpwerk voor dit doel bestelde. Er werd bij verteld, dat de pijpenmaker pas wilde leveren, nadat Wattel aan zijn financiële verplichtingen had voldaan.⁶⁴

I. C-f'''	II.
Praestant 4	Spitsgamba 8 (C-H ged.)
Holpijp 8	Roerfluit 4
	Mixtuur 4 st C 1 1/3, gs 2, c''' 2 2/3(?)

3 norm. koppels.

Pedaal C-d'   Geen eigen registers.

Pijpwerk   Kennelijk alles uit 1952.

Lade   volgens zeggen ouder

Tractuur   mechanisch

Kas   Eenvoudige vormgeving ca 1900. Zijwanden en achterwand vuren, gebeitst, voorzijde bruin geverfd.

Klaviatuur   opzij rechts.

Voorm.kerk in oorlog opgeblazen als in Gameren, Nieuwaal en Zuilichem.⁶⁵

vO bez 13/9'86

⁶⁴

med. Hr Schouten, Groenestraat 25, 2). Ned.Orgelkunst febr'57 geeft op 1956 W.van Leeuwen. Dit is onjuist

⁶⁵

med.t.pl (ook Schouten)

Indoornik Rooms Katholieke Kerk.

(Parochie van St.Johannes de Doper te Randwijk. Kerkgebouw in Indoornik)

"Door Oorlogsgeweld verwoest in het jaar 1945 / Herbouwd in het jaar 1950 door J.J.Elbertse & Zn / Orgelbouwers te Soesdijk" (plaatje op orgel)

M a n u a l	C-f''	P e d a a l C-f
Principal 8'	a)	geen eigen stemmen, (Ped.koppel zie onder)
Viola di Gamba 8'	a)	(tr)
Bourdon 8' a)	vrije comb.	
Dolce 8'	a)	3 vaste comb.
Fluit 4'	12 p. conisch open)	Pedaalkoppel ook als knopje uitgevoerd
Praestant 4'		(dus buiten de vrije comb. vallend)
Octaaf 2'		

a) Alle 8 voeten in gr. octaaf volledig uitgebouwd.

Opstelling in twee delen, bas links, disc. bij vrijstaande speeltafel rechts. Geen orgelkas, alleen wat zijwanden. Chromatische laden.

Pijpwerk: Homogeen uit bouwtijd. Geen geperste labia. Lage opsmeden, waaronder veel ronde, zaagtandkerns, zinken frontpijpen, raar mensuurverloop. Klank dienovereenkomstig.

Tractuur: pneumatisch.

vO bez. 12/9'86 en 13/10'86

IJzendoorn, Hervormde Kerk.

Voormalige orgel:

Onbekend. In het koor der kerk ligt een pedaal van een orgel begin XX.

Huidige orgel:

"D.A.Flentrop" (indicatie op orgel) 1978 1)

Manuaal C-g'''

Prestant 4 vt (bas/dc)

Holpijp 8 vt (bas/dc)

Fluit 4 vt

Octaaf 2 vt

Quint 2 2/3 vt

Terts 1 3/5 vt (bas/dc)

Mixtuur III

geheel metaal)

roerfluit met zeer enge roeren)

(dc)

C	1	2/3	1/2
c	2	1 1/3	1
c'	4	2 2/3	2

Pedaal C-d' aangehangen

Klaviatuur aan voorzijde. Mooi gedraaide reg.knoppen, zwarte ondertoetsen

Indeling reg.knoppen:

Hp 8	Hp 8
F 4	F 4
P 4	O 2
Terts	erts
Mixt	Quint

Front en kas: Fraai, met luiken, "snijwerk" is zaagwerk.

Windvoorziening: Balgje onderin kas.

Opstelling: Volgorde slepen als boven. Indeling cancellen overeenkomstig front.

1) Jaar: opg. Kriek

2) vO bezocht 16/10'86

Ingen, Hervormde Lambertuskerk.

Voormalige orgel:

1901 Walcker, Ludwigsburg, neo-gothische kas.

1951 nieuwe "kas", verm. alleen bestaande uit zijschotten, geleverd door J.de Koff "in overleg met mon.zorg"

I. P 8 Hp 8 G 8 O 4 M 2 2/3, 3st II. Ged 8 Sal 8 Voixc 8 gedf 4 P. Sb 16

Pneumatisch

Foto's van beide situaties aanwezig.

Na afbraak onderdelen ter plaatse verkocht.

vO, correspondentie 10/1'81 met de Heer Vogelaar te Ingen:
foto's.

Huidige orgel:

1983 "Bern Koch Apeldoorn", nieuw mechanisch orgel, opgebouwd met materiaal, afkomstig uit de kapel Eben Haezer te Tiel (Pels, ca 1946) 1) 2)

I C-g'''	II	Ped. C-d'
Prestant 8 vt	Baarpijp 8 vt (C-H ged.)	Subbas 16 vt
Roerfluit 8 vt	Salicionaal 8 vt (C-H van Bp)	Gedekt 8 vt
Octaaf 4 vt	Vox Celeste 8 vt (c)	
Octaaf 2 vt	Ged.fluit 4 vt	
Mixtuur 4 st a)	Woudfluit 2 vt	Tremulant
Trompet 8 vt	Nasard 2 2/3 vt	
	Cimbel 3 st (in werkelijkheid Terts 1 3/5 vt disc.)	

a) C 1 1/3, c 2, c' 2 2/3, c'' 4, zeer zacht gei#~ntoneerd

Dikke intonatie.

Zeer logge speelaard.

Kosten f 125000.

Kas neo-gothisch in trant van situatie 1901, klav. aan zijkant rechts.

Geen unit of transmissies geconstateerd.

1) HO jg 43 nr 8, p 4 (Tiel)

2) med.t.pl.

3) K: ook ander 2de hands materiaal

vO bez. 16/8'86

Nadere afspraak voor blik in orgel (evt. einde kerkdienst om 11 uur).

Kapel Avezaath, "Agatha- Capel".

Kerk Er is een Rococo-kansel
Kunstreisboek: Bescheiden gebouw, waarvan het schip met later torentje op de westgevel het oudst is. Vrij gaaf rijp-gotisch koor met kruisribgewelven.

Orgel

1917 P. van Dam
1994 5 febr 1994. Restauratie door Pels en Van Leeuwen. Geen principiële wijzigingen
2008 Flentrop. Pulpeten aangebracht in plaats van de lederen strip die daar voorheen aanwezig was.

Iets over het front.

Burgerlijk vroeg 20ste eeuws meubel. Opvallend is dat de indeling nog enigszins aan het klassieke schema uit de tweede helft der 18de eeuw doet denken: tussenvelden en spitse zijtorens, maar dat de middentoren geheel vlak is uitgevoerd. Ik denk dat de Van Dam specialist Jongepier over het front wel iets beters kan opschrijven. Er zijn geen versieringen meer op het orgel.

Dispositie M a n u a l C-f"
Prestant 8 front en enkele binnenpijpen zink
Cello 8 vanaf c, groot octaaf ontbreekt
Holpijp 8 gr. octaaf hout
Octaaf 4
Octaaf 2
Fluit 4 dc. cilindrisch open
Cornet discant (niet verhoogd)

P e d a l C-d. aangehangen

Samenstelling Cornet

c' 2 2/3 2
3/5

1

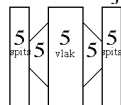
Windvoorziening

Magazijnbalg onderin orgel, ook handpomp nog te gebruiken , daarnaast elektrische windmachine.

Winddruk 80 mm

Kas Van vuren, compleet met dak en achterwand. Later is het dak der kerk verlaagd (of de orgelgalerij verhoogd?), waardoor versieringen op het orgel kwamen te vervallen. Deze lagen op de zolder boven de kerkruimte, waarschijnlijk onvolledig. Maar in 2009 konden wij die niet meer vinden. Onder de frontpijpen: "1517 31 oktober 1917 / Vierde Eeuwfeest Der Kerkhervorming / Geschonken door: / G.v.Wijk.C zn & C.M.v.Wijk v.Dijk"

Front

Indeling lade Volgens het front met deze uitzondering: de buitenvelden zijn in hele tonen opgesteld van binnen uit oplopend:

Hier en daar is er extra ruimte. Of die bedoeld is geweest voor plaatsing van latere registers is niet bekend. Er is wat ruimte tussen Holpijp 8' en Octaaf 4' en alleen in de discant tussen Octaaf 4' en Octaaf 2'

Tractuur Ik herinner mij nog, dat de tractuur onaangenaam was. Maar ook na aanbrengen der pulpeten is dat zo gebleven.

Klaviatuur Aan zijkant links. Registerknoppen direct boven het klavier. Het pedaalklavier ligt asymmetrisch (dus c onder c'). Naambordjes:

"NV orgelfabriek / P. van Dam / v/h Fa L. van Dam & Zn / opgericht 1779 / Leeuwarden" (op lessenaar)

"B.F.Bergmeyer v.h. P. van Dam, / Orgelfabrikant / Woerden" (onder lessenaar)

Pijpwerk Op Prestant 8 vt na redelijk ambachtelijk gemaakt, kennelijk ouder dan 1917, mogelijk zelfs voor een deel ca 1800. Van Dam moet genoeg oud pijpwerk in voorraad hebben gehad. Het orgel is in oorlogstijd geleverd!

Steekproeven (slechts enkele pijpen die binnen handbereik staan):

cs der Octaaf 4 vt. Inscriptie B (op voet) en D (op corpus).

C der Fluit 4 vt: Op C: "Quint 3 v" (doorgeschrapt) en "C" (op Witte-manier als soort L geschreven) en in andere hand: "Fluit 4 vt" en "C". Van deze pijp lijkt de hoed nieuwer.

Dat die verschuivingen na 1917 zouden hebben plaatsgevonden, is niet aan te nemen.

Alle open pijpwerk heeft expressions.

Toonhoogte 435 Hz bij 17°. Ik schreef ooit: ca 1/4 toon beneden "normaal".

Adres Henk de Dreu, De Schoorsteen 23b, Kerk Avezaath, 0344-681407 en 06-51071221

Data onderzoek

8/8'86, 20/3'93 en in '97 (na restauratie), 24/4'09 (vO/dL voor NIVO)

Kerk Avezaath, Hervormde Lambertuskerk.

1882 K.M. van Puffelen⁶⁶
1981 Restauratie Pels/van Leeuwen en overplaatsing naar de Westzijde der kerk (Het stond voorheen aan de koorzijde). Bij deze gelegenheid is een nieuwe kas gemaakt: de oude was - samen met veel andere voorwerpen uit het kerkinterieur - verbrand, toen deze stonden opgeslagen bij de kerkrestaurateur. Het gehele binnenwerk (dat bij P/vL stond) bleef gespaard.

Dispositie	M a n u a l	C-f"
	Prestant 8 vt	vanaf C
	Bourdon 16 vt	gr. pijpen tegen elkaar achter het front
	Viola di Gamba 8 vt	zeer eng, C-H van Wijdgedekt.
	Wijd Gedekt 8 vt	
	Octaaf 4 vt	
	Fluit 4 vt	gedekt, 12 p. conisch open
	Octaaf 2 vt	
	Cornet	c' 4 3 1/5 2 2/3
	Clarinet 8 vt	labiaal, strijker, vanaf c', niet origineel, expressions, geperste labia
	Trompet 8 vt disc/bas	houten stevels, desondanks wat meer Zuidelijk klankkarakter
	P e d a l	aangehangen C-d'

Klaviatuur alles origineel, ook registertrekkers en lessenaar. Toetsbeleg met nagels vastgezet. Lange manuaalboventoetsen. Reg. inscripties op de knoppen met gothische letters Naamplaatje "K.M. van Puffelen/ Orgelmaker / ZALT-BOMMEL 1882"

Lade: origineel, klassiek ingedeeld (tersenopstelling in bas, discant diatonisch).

Pijpwerk: Zeer licht materiaal, geen rode soldeerverf, geen expressions (afgezien van Clarinet). Kernsteken aanwezig, geen anti-kernsteekbehandeling geweest. Alle gedekte pijpen tot ongeveer 4 voets ligging van vuren.

Klank (zoals meestal bij vP) pitiger dan bij Naber. We vonden het (in '09) zeer inspirerend

Front en kas: geheel nieuw, vuren, blauw geschilderd. (Foto van voormalige neo-gothische kas ter plaatse aanwezig in '86, niet meer in '93).

Kas nieuw, Inscriptiesaan voorzijde in de nieuwe kas (kennelijk copie van de voormalige inscriptie):
"26 july 1581 afzwering van Spanje / 26 july 1881 gesticht ter nagedachtenis"
"Anno Dei MCMLXXXI Het instrument hersteld, de kas na brand vernieuwd"

Windvoorziening: Magazijnbalg achter orgel. De oude handpomp staat ergens los opgesteld (althans in '86)

Bijzonderheden De kerk is overaccoustisch geworden. De kansel is afkomstig uit de Broederenkerk te Zutphen. Ook meubilair uit Eben Haezerkerk te Tiel.

vO bezocht 8/8'86, 20/3'93, in '97 en 25/4'09 (Met dL).
Med.t.pl.

⁶⁶indicatie bij klaviatuur, geen bericht in StWV

Kekerdom, Rooms Katholieke Kerk. (Bij Millingen, O. van Nijmegen)

1864 Smits (vlgs mon.l.'82)

1865 F.C.Smits, "fraai gerestaureerd" (vlgs programma-folder Vrienden van het Lindsen-orgel, adres der "Vrienden ..": Rijksstraatweg 373, Beek-Ubbergen, tel 08895-2857)

Kerkdriel, Hervormde Kerk.

"Fa B.Pels & Zoon Kerkorgels Alkmaar Opus 322 Anno 1953"

Ik had nog de aantekening: Dispositie van D.Jzn Zwart onder protest van firma Pels

I. C-g'''	II. C-g'''	P e d a a l, C-f
Prestant 8'	Viola di Gamba 8' geheel zelfstandig	Subbas 16'
Holpijp 8'	Roerfluit 8'	Octaafbas 8' (niet van Man., geen unit)
Octaaf 4'	Prestant 4'	Koraalbas 4' (idem)
Spitsfluit 4'	Ged. fluit 4'	
Kwint 2 2/3'	Nasard 2 2/3'	
Octaaf 2'	Woudfluit 2'	3 norm.koppels
Mixtuur 3-5 st C 1 1/3, c 2, c' 2 2/3, c'' 4	Sesquialtera 2 st (C)	Tremulant (trede)
Trompet 8' "bask"		
Trompet 8' "disk"		

b)

c) beide zelfstandig en niet van man. afgeleid.

Tractuur: mechanisch, balansklavieren, metalen stekers, metalen wellen, echte abstracten.

Klaviatuur: Aan voorzijde.

Kas en front: Onesthetisch, grotendeels mahonie en wat eiken, zeer diep, (zie opstelling). Koperen frontpijpen.

Opstelling: Beide manuaalwerken achter elkaar op één lade. Aan de zijkanten de pedaalladen (dwars).

Windvoorziening: Magazijnbalg onderin orgel. Geen normale balg maar verende bodem in de lade.

Wat slap maar niet onmuzikaal klinkend orgel in redelijk klinkende nieuwe kerk met opvallend veel nagalm (te veel in de lage frequenties). De oude kerk zal wel in de oorlog zijn verwoest.

vO waarn. 15/10'86

Folder Pels

Kerkdriel, Rooms Katholieke Kerk St. Martinus

Hoofdorgel:

1963 L. Verschueren, Heythuysen 1) ("Verschueren" boven klavieren)

H o o f d w e r k, C-g'''	R u g w e r k, C-g'''	P e d a a l, C-f
Prestant 8'	Holpijp 8'	Prestant 16' f)
Roerfluit 8'	Prestant 4'	Subbas 16'
Wilgenpijp 8' (C-H van Roerf.)	Roerfluit 4'	Octaaf 8'
Octaaf 4'	Vlakfluit 2' d)	Octaaf 4'
Blokfluit 4'	Larigot 1 1/3' d)	Baarpijp 8' g)
Superoctaaf 2'	Scherp 3-4 st e)	Mixtuur 3-4 st h)
Mixtuur 3-4 sta)	Dulciaan 8'	Bazuin 16'
Sesquialter 2 st (af c') b)	Schalmei 4'	
Trompet 8'		
Klaroen 4' c)		

Calcant (motorschakelaar)

3 norm.koppels (treden)

Geen transmissies en/of combinaties geconstateerd.

- a) C 1 1/3', c 2', c' 2 2/3', c''4'
- b) 2 2/3, 1 3/5, fluitintonatie)
- c) geheel als tongwerk zonder repetitie
- d) deze beide gelijke klank, bijna prestant
- e) C 1', cs 1 1/3', cs' 2', cs'' 2 2/3', cs''' 4'
- f) Af Fs in front, rest kennelijk open, binnenpijpen
- g) klinkt bijna als een prestant
- h) lijkt 1 1/3' zonder rep.

Tractuur: mech. sleepladen.

Opstelling: Rugwerk zeer ver van hoofdorgel, pedaal aan zijkanten (met koperen frontpijpen) en wat lager dan hoofdwerk.

Pijpwerk: In pedaal en rugwerk pijpwerk uit bouwtijd. In hoofdwerk kon ik niet kijken. Tongwerken in pedaal en rugwerk met metalen stevels.

Kas: Mahonie, geen afsluiting boven frontpijpen.

koororgel

Valckx & Van Kouteren & Co, Rotterdam (bordje bij klavieren)

I. C-g'''	II. C-g'''	P e d a a l C-f	
Bourdon 16'	Prestant 8'	Violon 16'	P+I
Prestant 8'	Holpijp 8'	Subbas 16'	P+II
Roerfluit 8'	(Gamba 8') a)	Octaafbas 8'	P+II 4'
Salicionaal 8'	Prestant 4'	(Gemshoorn 8')I+II	
Octaaf 4'	Ged. fluit 4'	Ged.bas 8' (van Rf I)	I+II 16'
Fluit 4'	Sesquialtera 2 st	(Octaaf 4')	I+II 4'
Quint 2 2/3'	Prestant 2'	(Mixtuur 3 st 2 2/3')	zwel
Mixtuur 5 st 1 1/3'	(Scherp 3 st)		gen.cresc.
Octaaf 2'	Basson-Hobo 8'		VC
Trompet 8'			6 vaste c.
			Tremulant
			tongw. af (op div.manieren)
			AP (instelbaar)

a) of was het Gemshoorn?

Wat tussen haakjes staat spreekt niet.

De 3 norm.koppels ook nog eens als treden.

Electrische tractuur.

Ben ik pedaal tongwerken vergeten?

Slechts 1 transmissie waargenomen.

1) jaar naar K en B (uit folder Versch.) en vdH.

vO waarn. 15 okt'86

Kerkwijk-Delwijnen, Hervormde Kerk. (De kerk staat in Kerkwijk)

1966 J. de Koff, gebruik makend van pijpwerk en andere onderdelen van het voormalige Kruse-orgel in deze kerk.⁶⁷
Dit Kruse orgel stond in tegenstelling met het huidige orgel aan de Westzijde. Bij de reconstructie van het Romaanse schip wilde men het orgel daar niet handhaven.⁶⁸

M a n u a a l, C-f''

Prestant 8'

Holpijp 8'

Octaaf 4'

Fluit 4'

Octaaf 2'

Mixtuur 3-4 st nieuw

C	1 1/3	1	2/3		
c	2	1 1/3	1		
c'	2 2/3	2	1 1/3	1	
g'	4	2 2/3	2	2	1 1/3

P e d a a l, C-??

Aangehangen

Klaviatuur Achterin orgelkas, klavier met omlijsting oud, pedaalklavier nieuw. Registerknoppen alle links. Deze zijn nieuw, reg.plaatjes quasi-oud.

Pijpwerk Op Mixtuur na alles van Kruse, vermoedelijk ook de frontpijpen.

Front en kas Nieuw aan Zuidzijde van het koor ongunstig opgehangen, zodat de organist bijna van de kerkrimte is afgesloten.

Lade Deze heeft tertsenopstelling, overeenkomstig het nieuwe front. Daar het oude front aflopende tussenvelden had⁶⁹ moeten we aannemen, dat deze nieuw is, hoewel deze veel hoger is dan thans bij het orgelmaken gebruikelijk. De pijpstok en omgeving der slepen is zeker nieuw (soort meubelplaat).

Tractuur Hiervoor geldt hetzelfde. Het is niet in te denken dat bij het Kruseorgel de klaviatuur zich ook aan de achterzijde bevond. De tractuur moet dus ook nieuw zijn.

vO bez. 12/9'86

⁶⁷

HO 62 305. Hierin: Van Kruse alleen maar pijpwerk genoemd

⁶⁸

med.t.pl, HO, en foto t.pl.

⁶⁹

foto ter pl.

Kesteren. Front van orgel van Merklin, waarvan het binnenwerk zich nu in Veenendaal bevindt.

Lent Herv en RK Maria geboorte, past. Leekstraat (?) 44

**Leur (bij Wijchen), Hervormde Kerk. Later: Evangelische Streekgemeente,
daarna Stichting Oude Gelderse Kerken**

- ca 1875 op achterschot "E. Leichel te Duisburg" Het fictieve jaar jaar is gekozen, omdat omstreeks dat jaar Leichel in Duisburg woonde. Heeft Leichel het toen in een kerk geplaatst (tot 1903) of on eigen beheer gehouden⁷⁰ ?
- 1903 Orgel gekocht door W.E.. Baron van Balveren ter plaatsing in de kerk te Leur, hetgeen in dat jaar geschiedde. De inscriptie "E. Leichel & Zonen / Arnhem" (boven klavier), moet toen of in 1908 zijn aangebracht Het orgel kwam gelijkvloes te staan tegen d Noordmuur van het koor.
- 1908 Leichel, Reparatie. Plaatsing nieuwe reg.knoppen
- 1912 B.J. van Eldik overplaatsing naar Westmuur (die was geplaatst ter vervanging van een eerdere muur, meer naar het Oosten), achterstevoren, mahonie betimmering met gaas eromheen. Herstel B.J.v.Eldik Plaatsing nieuw orgelbalkon.(Eerst was er een meer naar het Oosten geplaatste tussenmuur)
- 1914 D(?)J. Robbemondt, Batenburg, herstel en stemming (vgl *Druten: Rottemondt*)
- Onbekend Viola 4' aangebracht
- 1947 J. Sanders, verandering voetbediening der balg door handbediening
- 1930,49,50 Fa Maarschalkerweerd, revisie en stemming
- 1954 J.Sanders, orgelbalkon verlaagd ("om warmtetechnische redenen")
- 1978 Vermeilen Weert, revisie en stemming

Beschrijving na bezoek 1977:

Het is een Kabinet-orgelachtig positief zonder frontpijpen. Veel pijpwerk veel ouder dan bouwjaar.

Situatie vóór 1987:

M a n u a a l

Hohlflöte 8 Fuss b/d	Holpijp, hout op 7 kleine matelane pijpen na, die, hoewel zwaar uitgevoerd, van ca 1880 lijken.
Flote 4 Fuss b/d	bas hout, grote grenen, kleinere eiken, disc. conisch, factuur als Bourdon 8'dc
Bourdon (Bordun?) D 8 Fuss	1880 of ouder, geen rode soldeerverf, lijkt jonger dan Q 1 ¹ / ₂
Viola 4 Fuss	Klinkt beetje als Prestant, wat enger, veel hoger tingehalte dan rest, rode soldeerverf. Was verm. doorlopend.
Octaaf (Oktav?)2 Fuss	alleen discant, zie Quint 1 1/2', doch lijkt minder oud
Quint 1 1/2 Fuss	Prestantmensuur, doch fluitachtige klank, zeer zwaar pijpwerk, lijkt XVIIIa

g e e n p e d a a l

Kas en Front: neo-romaans, naaldhout. Achter de achterkant, de naar de kerkruimte was gericht zat nog een wand met gaas (hoewel de "echte" achterwand ook toen geheel dicht was). Kas fraai met gietijzeren versieringen.

Opstelling. Het orgel met de achterwand naar de kerkzijde. Voor die achterwand (die echt dicht was) nog raamwerk met linnen. Er was toen geen elektrische windvoorziening, alleen een handpomp.

Windvoorziening. Er was geen elektrische windvoorziening, alleen een handpomp, rechts van de klaviatuur.

Klaviatuur aan zoorzijde (wat toen achterzijde leek), gespkerd klavierbeleg, gotische letters op reg.knoppen, indeling:

Vent	Cresc
Hf B 8	Hf D 4
F 4	F D 4
Q 1 1/2	Brd D 8
Viol 4	O 2 (dc)

- 1987 A.H. de Graaf, Leusden, restauratie onder advies van Klaas Bolt, die het orgel 12/'87 inspeelde "A.D. restauratum 1987" op onderkas.Nieuwe orgelgalerij. Kas hersteld. Nu weer klavierzijde naar kerkruimte gericht. Viola 4' (zeer ordinair ding volgens Bolt) -> Sesquialter, Bourdon 8' dc verlengd tot Prestant 8" (echter zonder naamsverandering) Nieuw orgelbalkon gemaakt. Elektr. windvoorziening aangebracht

70

Alle historische gegevens van H.J. van Capelleveen *De orgelbouwersfamilie Leichel* in Venster, Kwartaalblad van de Stichting Oud Gelderse Kerken, jaarg 2, febr '04 p 11-16, aangevuld met gegevens uit manuscripten van Capellveen (één met briefhoofd van architect D. Wijma). Overige literatuur: Archief kl. Bolt A.G.Schulte *Het Land van Maas en Waal, 's-Gravenhage* 1986 p 459 -461

Leur, Stichting Oude Gelderse Kerken - vervolg
Huidige situatie (genoteerd kort na 1987 en 2004):

M a n u a l, volgorde van achter naar voren:

B a s C-h	de toevoegingen D. en B. zijn bij 2 registers verwisseld; die zaten vóór 1987 wel goed!
Hohlflöte D. 8 Fuss	("D" i.p.v. "B") Holpijp, 12 van vuren, waarvan een met stempel Leichel, 6 daarvan staan buiten de lade, alle overige houten pijpen in het orgel staan op de lade) rest eiken verm. oud ik denk XVIII
Flöte D. 4 Fuss	("D" i.p.v.: "B") gedekt, 12 pijpen naaldhout pijpen naaldhout, mooie houtsoort met fijne nerven, rest eiken, Hess-achtig, resta aieken ik denk XVIII
D i s c a n t c'-f'''	
Hohlflöte B. 8 Fuss	("B" i.p.v.: "D") Holpijp, eiken, Hess-achtig. In 1977: 7 kl.p. metaal, ca 1880 ondanks zware uitvoering
Flöte B. 4 Fuss	("B" i.p.v.: "D") eng conisch open, factuur als Bourd.dc 8'
Bordun D. 8 Fuss	in 1987 tot Prestant verlengd 4', nu tot 8' verlengd
Sexquialter	2 ² / ₃ , 1 ³ / ₅ , naam over oude registernaam geplakt, nieuw pijpwerk

D o o r l o p e n d e r e g i s t e r s C - f'''

Quint 1 1/2 Fuss	doorlopend, oud, bovenranden vernieuwd, vooral in bas, voor 1987 zat hier Viola 4 vt, 12 kleinste pijpen nieuw, rest XIXa?
Octav 2 Fuss	doorlopend, nieuw, brede stemkrullen. Voor 1987 zat hier quint 11/2, 12 kleinste pijpen nieuw, rest XIXa?

G e e n p e d a a l

Ventil	alleen registerknop, nergens meer mee verbonden
Crescendo	Bij uittrekken wordt dak orgelkas aan één zijde ca 15 cm opgetild.
(Windwijzer)	alleen gat voor de windwijzer nog te zien.

Lade: uit één stuk, chromatisch.

Pijpwerk: Het metalen pijpwerk is redelijk oud, minstens 18de eeuws, mogelijk ouder. Het oude houten pijpwerk doet aan 18de eeuwse kab.orgels (zoals van Hess) denken.

Toonhoogte: gemeten a' = 436.0 Hz bij 14°. (omgerekend : 437 Hz bij 15°, 439 Hz bij 18°, 441 Hz bij 20°)

Bijzonderheden: Door de natte zomer (vochtigheid in de kerk 100%), was het orgel 20/8'87 onbespeelbaar. De registerknoppen gingen zeer zwaar. De constructie met zeer korte armen zal daar mede oorzaak van zijn.

Tractuur: stekermechaniek is.

Windvoorziening: Magazijnbalg met één vouw oneer de lade, er zijn geen sporen van schepbalgen, dus vermoedelijk Sanders 1947. Windmachine. Winddruk 71 mm

Klaviatuur: Aan voorzijde. Fraai klavier, toetsbeleg op antieke manier met pennetjes vastgezet. Ouder dan 1880?⁷¹. Naamplaatjes met gotische letters Indeling a.v. (*klopt niet met foto in "Venster" p 10*):

"Vent"	Cresc
Hf D 8	Hf B 8
F D 4	F B 4
O 2 (doorlopend)	Brd D
Q 1 1/2 (doorlopend)	Sexq 2 2/3 1 3/5, naam op etiket over oude reg.naam .... 4 Fuss geplakt (dat zou betekenen, dat de knop van Viola 4' is verplaatst)

Kerk: Romaans, koor veel hoger en gotisch. Zeer schilderachtige landelijke omgeving.

vO 1977, 20/8'87, 1987 of '88, vO / dL 30/11;04
v.Capelleveen 024-6416233

Maasbommel, voormalige Hervormde Kerk.

Voormalige orgel: 1844 14 aug. Verlaat bericht. 11/2 jaar geleden nieuw kerkgebouw, daarna op 12 mei 1844 plaatsing van een huisorgel van Strumphler, Amsterdam Ao 1780. Door Flaes en Comp, Amsterdam in orde gebracht en van een kerkfront voorzien. Het orgel was afkomstig van de "schoonouders van G.N. de Voogt, predikant te Wychen, die de plegtige toewijding verzorgde". Geefster Vrouwe D.E.Lodders van Maasbommel. Ingespeeld door ene Rink, theol. cand te Tiel⁷²

Gierveld noemt het niet. Broekhuizen geeft de dispositie (8 stemmen)⁷³

In 1977 was geen orgel aanwezig, wel - in zeer verwaarloosde toestand - een loos front met imitatiepijpen (doorgezaagde dennestammetjes), dat goed door Flaes zou kunnen zijn gemaakt. Er was een fraaie kansel met jaartal 1664. Eerste steen kerk 1842.⁷⁴

In 1987 bleek, de functie van het gebouw veranderd. Het is museum. Het loze front is verdwenen⁷⁵

⁷² Boekzaal 1844 II, p 377-379
⁷³ III-25 (M 32) (nw uitg. p 550)
⁷⁴ vO 21/8'77
⁷⁵ vO med.t.pl. 20 en 21/8'87

Maasbommel, Rooms Katholieke Kerk Sint Lambertus

voormalige orgel.

Broekhuysen: 1846 kabinetorgel aangekocht uit de Roomse Kerk te Leeuwen, geplaatst door "Van Nesselrode, Oss" 7 stemmen, disp. bij B.⁷⁶

Huidige orgel.

1907 jan. "Orgelkast volgens tekening is gegund aan W.Sleenhof Megen voor f 360."

1907 juli "Er wordt een begin gemaakt met den orgel, welke is gegund aan de firma Gebr. Smits te Reek voor f 3200"

1908 aug "Met het feest St Lambertus is de nieuwe Orgel ingewijd en bespeeld door Eerw Pater Caecilianus gediplomeerd te Aken"⁷⁷

M a n I C - ??	M a n II	P e d a a l C-??
Bourdon 16'	Salicionaal 8' (C)	Subbas 16' (tr)
Prestant 8'	Gedeckt 8'	
Gamba 8' (C)	Voix Celeste 8' (C)	
Bourdon 8'	Roerfluit 4'	Calcant (buiten gebruik)
Prestant 4'		II Man aan I Man
Octaaf 4'		I Man aan Ped
Cornet 2-3 st (prest.mensuur) a)		II Man aan Ped
Trompet 8'		Melodiekoppel (werkt niet)

a) C 2 2/3, 2, c' 2 2/3, 2, 1 3/5

Tractuur: pneumatisch

Klaviatuur: vrijstaand. De reg.wippers werken andersom als normaal.

Pijpwerk: Alles uit bouwtijd, geperste labia, ofgeheel geen lab.vorm, zelfs niet bijgedrukt.

Kas: Bijna alles staat in een zwelkast.⁷⁸

⁷⁶ III-25 (M 33), nw uitg. p 550

⁷⁷ Notulen der Kerkvergaderingen, Parochie Maasbommel 1907 - .

⁷⁸ Beschrijving vO 21/8'87

Malden, Rooms Katholieke Kerk Sint Antonius.

(Ligt ten Z. van Nijmegen)

1960 Kriek en Zandt: Voorbeeld geen echte orgelkas.

K: 11 registers, 1873 uitbr. tot 17 reg. disp.

Maurik, Hervormde Kerk.

1867 P. van Oeckelen & Zonen, Harenermolen⁷⁹

1960 restauratie S.F.Blank, adv. L.Erné

M a n u a l C-g'''

Prestant 8 voet

Bourdon 16 voet bas C-H

Bourdon 16 voet discant c-g'''

Holpijp 8 voet

Viola di Gamba 8 voet C-H van Holpijp)

Octaaf 4 voet ⁸⁰

Spitsfluit 4 voet geheel open

Quint 3 voet Prest. q

Octaaf 2 voet

Mixtuur 3-5 st door B. ingezet i.p.v. Trompet op last van Erné, op één sleep

C	1 1/3	1	2/3		
c	2	1 1/3	1	2/3	
c'	2 2/3	1 1/3	1	2/3	
c''	4	2 2/3	2	1 1/3	1
c'''	5 1/3	4	2 2/3	2	1 1/3)

Aangehangen pedaal C-a

Windlosser buiten gebruik

Een registergat dichtgestopt deling Trompet?

Kas in hoofdzaak grenen, ontbrekend snijwerk (van een zijkant) ter plaatse aanwezig, gebroken

Klavier, ook pedaalklavier origineel, klaviatuur aan zijkant rechts.

Lade in twee delen met tussenruimte, diatonisch met kleinste pijpen in het midden. Deze lade zou gr.deels zijn vernieuwd.

Pijpwerk met expressions, grote pijpen vuren.

De Trompet moest op advies van Erné plaats maken voor Mixtuur⁸¹

vO 8/7'75

⁷⁹ Werkgroep Orgeltochten

⁸⁰ Werkgroep Orgeltochten. Stond niet op m'n lijstje, moet ik zijn vergeten

⁸¹ Mededeling Blank

Maurik, R.K.Kerk.

Voorm. orgel: Maarschalkerweerd, genoemd in werkljsten van M. uit 1901 en 1911.
K: ca 1880.

Thans nieuwe kerk, waarin geen orgel,⁸²

Meteren, Hervormde Kerk

- 1873 Oorspr. contract 14/5 1873⁸³ Hierin deze disp.:
P8 Hp8 VdG8 O4 F4 O2 Mxt2,3 st Ventiel In plaats van de Mixtuur zou een Quintadeen 8' zijn gemaakt⁸⁴. Maar dat kan niet juist zijn. (Zie vervolg)
- 1875 "K.M.van Puffelen / Orgelmaker / Zalt-Bommel / 1875" Bericht 12 sept 1875 "met drie maanden verwacht men het nieuwe orgel"⁸⁵
- Later Mixtuur vervangen door Quintadeen 8', grote pijpen van zink. Het reg.plaatje van de Mixtuur bleef op zijn plaats (is dat zo?)⁸⁶. Van Puffelen gebruikte geen zink; de Q.deen moet uit later tijd stammen. de Mixturstok was vlg Hamren nog aanwezig.
- 1971 22/5 Restauratie Blank.⁸⁷ Herstel pijpwerk Qdn -> Mxt.⁸⁸
Mededeling Blank ca 1975: "het slechtste v.Puffelen orgel"

M a n u a a l C-f''

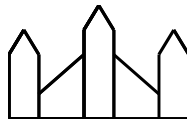
Prestant 8 vt	verm. C-Ds gedekte metalen pijpen achter het front, ca 32 pijpen op de lade
Viola di Gamba 8 vt	C-H van Holpijp
Holpijp 8 vt	1 octaaf eiken
Octaaf 4 vt	
Fluit 4 vt	fs"=f'' open conisch
Octaaf 2 vt	
Mixtuur	C 1 1/3 1
	c 2 1 1/3 1
	c' 4 2 2/3 2, (nieuw)

P e d a a l C-h, aangehangen

Kas: naaldhout, geveerd

Klaviatuur: rechts, gotische letters op reg.knoppen, alles origineel (behalve de naam Mixtuur), ook pedaal (het ziet er als nieuw uit, maar zal weinig zijn gebruikt), zelfde vorm ped.toetsen als bij andere vP-orgels, bv. in Kerk-Avezaath. In 2004 troffen we een plank aan over het pedaal. maar het pedaal functioneerde wel goed na het ding te hebben verwijderd.

Lade: ut één stuk, klassieke indeling:

Pijpwerk: Licht materiaal (van gewicht en van kleur). Er zou ouder pijpwerk aanwezig zijn, maar dat kon ik niet niet zo makkelijk vaststellen,; wel hebben volgens de inscripties enkele verschuivingen plaatsgevonden. a= 450.8 Hz bij 13° (dus 452 Hz bij 15°).

Windvoorziening: Magazijnbalg onder de lade, geen schepbalgen gezien, elektrische windmachine, Winddruk 76 mm vO bez. 9/8'86, foto 24/22'04 (voor Enc. 10 vO) / dL

⁸³ Zie volgende voetnoot (Hamren)

⁸⁴ Alle gegevens, voorzover niet aan het orgel te zien: G. Hamren. 350 jaar Meteren en Est, De Geschiedenis van de Hervormde Gemeenten Meteren en Est, Goudriaan 1874. Dit kan echter niet: De Quintadeen was gedeeltelijk van zink (zie volgende voetnoot): Dat deed Van Puffelen niet.

⁸⁵ StWV 1875, p 1083

⁸⁶ tel.gesprek 29/11'04 met v. Eeken: Volgens rapport OV van 27/8'70 (niet aanwezig in Eé-arch.).

⁸⁷ Hamren of plaatselijk stencil. v.Eeken: laatste termijn uitgetaald in juli '71.

⁸⁸ v.Eeken: Offerte Blank 1971: restauratie, Niet originele Q.deen te vervangen door Mixtuur waarvoor reg.plaatje nog aanwezig is.

Millingen, R.K. Kerk H. Antonius van Padua

1928 Pels Alkmaar (lijst vdH)
vO 18/8'64: Pijpengordijn, zink, board, baarden

Neder-Asselt, Hervormde Kerk(?) (ten Z. van Nijmegen)

1873 (30/11) Nieuw serafine-orgel, geleverd door J.H.Paling, Rotterdam, tegelijk met het nieuwe orgel te Over-Asselt,
zie aldaar (StWV 1874, p 131)

Nederhemert-Noord, Hervormde Kerk

Opg. Kriek:

Voormalig orgel De Koff ca 1914.

Huidige orgel S.F.Blank 1982, 2 man. ? ped. 12 st.

Kerk in "restauratie", in werkelijkheid afschuwelijke verbouwing "met medeweten van monumentenzorg", orgel hermetisch ingepakt. (vO bez. 14/10'86)

Nederhemert-Zuid, Hervormde Kerk

Geen orgel aanwezig, doch een harmonium (med.t.pl. 13/9'86)

(Het Blank-orgel moet dus in N.hemert-Noord staan)

Neerbosch Kerk, Kinderdorp Van't Lindenhoutstichtingen (oorspr. weeshuis).

Voormalige orgels

1881 of 1882 geschenk, 2 manualen, 17 registers. Het bleek te zwak te zijn (Zou het een harmonium zijn geweest?)

1883 vorige orgel vervangen door een ander. Dit bleef er tot 1936

Huidige orgel.

1936 Bakker en Timmenga, Leeuwarden, mechanisch (!)

1963 restauratie en kleine wijzigingen

I. C-g'''	II. C-g'''	P e d a a l C-d'	Tremulant II
Prestant 8	Salicional 8'	Subbas 16'	Ventiel
Bourdon 16'	Roerfluit 8'	Cello 8'	Ped.koppel (I, trede)
Viola di G 8'	Aeoline 8'	Roerbas 8'	Man.koppel
Holpijp 8'	Voix Celeste 8'	Bazuin 16'	
Octaaf 4'	Salicet 4'		
Quint 3'	Fl. harmonique 4'		
Fluit 4'	Nasard 3'		
Cornet 3 st de 1)	Gemshoorn 2'		
Mixtuur 3-5 st 2)	Hobo 8'		
Octaaf 2'			
Trompet 8'			

1) toevoeging 1963

2) 1963 hoger gemaakt van samenstelling. Deze is thans globaal:

C 1 1/3', c 2', c' 2 2/3', c'' 4'

Front: Pijpengordijn, dat echter wel de inwendige opbouw aangeeft.

Klaviatuur: aan zijkant, trechts

vO 20 aug. '77 (Orgeltocht werkgr. orgeltochten)

Neerijnen, Hervormde Kerk

Voormalige orgel:

1778 Door Houdappel en Binvignat, overgeplaatst uit de Jesuïetenkerk te Maastricht. Disp. Zie rapport Vente.

Later Onderhoud Heyneman, Meere, Stulting, Naber

1868 Verkocht. Ging naar Koudekerke. Op stilistische gronden is het orgel aan Thomas Weidtmann toegeschreven⁸⁹

Huidige orgel:

1868 "K.M. van Puffelen Fecit Zaltbommel 1868"⁹⁰. Samenvatting ongedateerd bestek van Van Puffelen:

M a n u a a l		P o s i t i e f
Prestant 8 voet	Banca tin, zoveel mogelijk in front,	Holpijp 8 voet Een octaaf wagenschot spitse labia om de Gothische orde te volgen rest metaal
Bourdon 16 voet	24 p wagenschot, rest metaal	Roerfluit 4 voet metaal
Holpijp 8 voet	1 octaaf rest metaal	V i o l a d i G a m b a 8 v o e t
	gr.oct. gecomb. met Hp 8	
Octaaf 4 voet	metaal	Woudfluit 2 voet metaal
Fluit 4 voet		
Octaaf 2 voet	metaal	
Trompet 8 voet	Bas metaal	
Trompet 8 voet	Discant metaal	
Windlozing		

Aangehangen pedaal

Metaal: 1/3 tin, 2/3 lood

2 windladen voor Manuaal, 1 voor positief, handklavieren met gehalveerde koppeling, C-f Pedaal C-f

3 blaasbalgen 8 voet lang, 4 voet en 5 duim breed. Beschrijving van laden, tractuur etc, kas voorzijde eikenhout in gothische stijl naar goedgekeurde tekening, gelijkzwevende stemming, 10 jaar garantie, orgel uiterlijk te leveren op 6 juli 1868 voor f 3830. Kwitantie overeenkomstig dit bedrag 1 oct 1868

1921 Maarschalkerweerd, frontpijpen vernieuwd⁹¹

ca 1937 7 grootste Trompetbekers vervangen (jaar volgens Vente)

1982 Restauratie Pels/Van Leeuwen onder advies van Dr M.A. Vente⁹²

1983 Schilderwerk door De Jongh, Waardenburg

M a n u a a l	C-f''	B o v e n m a n u a a l	C-f''
Prestant 8 voet	vanaf c' op de lade, rest in front	Gedekt, Fluit 8 voet	C-H hout
Bourdon 16 voet	C-h eiken	Viola di Gamba 8 voet	C-H van vorige
Holpyp 8 voet	C-H eiken	Fluit, douce 4 voet	gedekt, 12 p. conisch open
Octaaf 4 voet	grote pijpen afgevoerd	Woudfluit 2 voet	geheel cil. open
Fluit 4 voet	gedekt, fs"-f'' conisch open		
Octaaf 2 voet		P e d a a l aangehangen C-f	
Trompet 8 voet, Disc/Bas	metalen stevels, grote bekers nieuw orgelmetaal, ter vervanging van zinken bekers	Koppeling Bas, Koppeling Disc	Tremulant (die was er voor 1980 niet)

Front en kas: Neogotisch, evenals de kerk. (Orgel en kerk zijn uit dezelfde tijd, kansel met zelfde jaartal). Zie foto's '75 en '86. Thans: spreuk onder orgel "Alles wat adem..". Voorzijde kas eiken, rest naaldhout, geveerd aan zijkanen buitenzijde houtimitatie, zijwand binnenzijden en achterkant beide zijden onbestemde grijsachtige kleuren. Gordijn verwijderd. Spitsvormige vergulde opgeworpen labia. Aan de zijkant van de kas links, laag, vlak bij het front de volgende geveerde inscriptie:

Loyenga wijst op de grote gelijkenis met het Cavallé-Coll-orgel in St Denis.

"Fa Gebr. de Jongh / Waardenburg / hout en Marmer / imitatie / Ao 1983 28 Maart / Uitgev. door: / W. v.d. Berg DecR / en G.H.H. de Jongh / patroon"

Laden: Manuaal in 2 delen, in opstelling overeenkomstig het front. Veel grote pijpen, zelfs van Octaaf 4' afgevoerd.

Windvoorziening: 3 spaanbalgen, waarvan twee op de windmachine aangesloten. Winddruk 94 mm.

Scheiding bas/disc.: h / c'

Klaviatuur: aan rechterzijde, alles veel gelijkenis met Waardenburg, echter eenvoudiger (vergelijk foto's), opvallend zijn de boerse registerknoppen. Pedaalte met zeer korte toetsen, moeilijk bespeelbaar, omdat het "stomme" deel der boventoetsen bijna op dezelfde hoogte komt als de ondertoetsen.(1975, waarschijnlijk is dit verbeterd). Alles origineel behalve het toetsbeleg.

⁸⁹

Kluyver II p 38, vv. Ook ergens in De Mixtuur

⁹⁰ Geen bericht in StWV

⁹¹ rapport Vente

⁹² idem

Bijzonderheden: Ongunstige klankuitstraling door bijna dichte schutting van houten pijpen achter front. Sommige grote Trompetpijpen staan op klossen, die buiten de lade hangen. Reden: plaatsgebrek, het wellenraam van het bovenwerk zit in de weg voor de grote bekers.

Neerijnen, Hervormde Kerk - vervolg

Pijpwerk: Bij vP gebruikelijke lichte materiaal. Hier en daar pijpen op lengte gebracht met nieuw orgelmetaal: Prestant 8', Octaaf 4', Octaaf 2', Viola di Gamba en vooral in Trompet. In '75 schreef ik: Klank vrij waterig, zeer slechte Trompet, alles slechter dan Waardenburg. Dit alles is, gevolg van de restauratie, veel beter geworden. Blank zei mij ooit: "Het beste Van Puffelen-orgel"

Toonhoogte a'= 434.5 Hz bij 14 ° (dus 435 bij 15°).

vO 9/7'75 (met dL), 15/10'86, 5/3'87 (met vVrouwerf), 31/10'-03 (met dL)

Nieuwaal, Nederlands Hervormde Kerk

Voormalige orgel:

1875 (20 juni) K.M. van Puffelen 1)

Of dit orgel nog in ca 1944 bestond, toen de kerk werd opgeblazen, is onbekend.

1) StWV 1875 p 838, onder Zuilichem genoemd met toevoeging "Kerkje Nieuwaal"

Huidige orgel:

Kort na 1950 Wattel, Utrecht. 1), kennelijk met wat oud pijpwerk.

Naamplaatje: "H.B.Schuijerman & Zn Rotterdam", die het orgel onlangs restaureerden. 1)

I. C-f'' a)	II. C-f'' a)	P e d a a l C-d'	P+I
Prestant 8 (compl. af C)	Kwintadeen 8 (deel XIX?)	Subbas 16	P+II
Holpijp 8 (XIX)	Fluit 4 (XIX)	Gedekt 8 (geen unit)	I+II
Octaaf 4	Nasard 2 2/3 (gedekt)		I+II 16'
Mixtuur 3-4 st b)	Octaaf 2		
	Terts 1 3/5		
	Kromhoorn 8 (enge houten bekers, metalen stevels)		

a) toetsen lopen in beide manualen tot g''', in pedaal klopt het wel.

b) C 2, c 2 2/3, c' 4, g'' 5 1/3

Oorspronkelijk pneumatisch 1), thans el.pneum.

Zinken front, open opstelling. Orgel hoog geplaatst in nabijheid liturgisch centrum.

Het oude pijpwerk lijkt niet op het van Van Puffelen bekende pijpwerk.

1) med.t.pl. Kerkbouw was in dat jaar.

vO bez.13/9'86

Nieuwaal, Gereformeerde Gemeente

Geen orgel. Electronisch muziekkapparaat

(med.t.pl. 13/9'86 en tel.inlichtingen Gelderse Mon.comissie)

Ochten, Hervormde Kerk.

Voormalige orgels.

1817, 7 sept. Inwijding orgel van A.Meere & Zn, Utrecht. Gekeurd en bespeeld door J.Luimes, organist te Wageningen.

Men is vol lof 1)

Grégoir spreekt over een carillon 2) en over Meere 1817, 8 st. 3)

1884, 5 okt. Kerk en orgel ingewijd 4)

1) Boekz. 1817 II p 358

2) Grégoir p 282

3) Idem p 291

4) StWV 1884, p 1336

Huidige orgel.

Hoewel geen naam op het orgel staat, moeten we aannemen, dat het orgel ca 1950 is vervaardigd door J. de Koff & Zn, Utrecht in de toen nieuwgebouwde kerk (de oude is volledig verwoest in de oorlog. 1) 2)

H o o f d w e r k C-f''	B o v e n w e r k C-f''	P e d a l C-d'
Praestant 8'	Holpijp 8'	Subbas 16'
Roerfluit 8'	Quintadeen 8' comb b)	
Octaaf 4'	Salicionaal 4' 3 norm.koppels	
Mixtuur 2' 5 st basc./disc. b)	Nasard 2 2/3' Tremolo	
Trompet 8 vt basc./disc.	Nachthoorn 2'	
	Octaaf-Tertiaan 3 st c)	

a) repeteert op alle c's tot 8' op c''.

b) Bij inschakelen van dit register spreken Holpijp 8' en Nasard 2 2/3' tezamen.

c) C 2, 1 1/3 c 2, 1 3/5, 1 1/3

Geen transmissies op "Quintadeen" na.

Geen zwel.

Tractuur: Electropneumatische tractuur, geen sleepladen.

Klaviatuur: vrijstaande speeltafel. Geen wippers, maar reg.knoppen. Geheel geen speelhulpen.

Pijpwerk: Alles uit de bouwtijd.

1) K gaf ook deze bouwer zonder jaar en zonder bronvermelding

2) mededelingen ter pl.

3) vO bez. 16/10'86

Ochten, Gereformeerde Gemeente in Nederland.
Geen orgel, med.t.pl. (vO 16/10'86)

Ochten, Oud-Gereformeerde Gemeente in Nederland.

(Kerk achter dijk, dicht bij IJzendoorn)

Geen orgel, med.t.pl. 16/10'86.

Ommeren, Hervormde Kerk

Voormalige orgel(s):

Het positief, dat nu in de Noorderkapel van de Grote kerk te Nijmegen staat, moet hetzelfde zijn, als als hetgeen in 1868 als "nieuw orgel" is aangemerkt⁹³, want Gierveld beweert, dat dit positief sinds 1867 in Ommeren stond⁹⁴

Huidige orgel:

Na een tijd lang zich met alle mogelijke instrumenten / apparaten beholpen te hebben kocht men het afgedankte Leichel/Sanders orgel (1870 / ca 1950) uit de Herv. Kerk te Laren (Gld)

Van dit orgel is het materiaal van Man. II weer doorverkocht naar een plaats in Hongarije⁹⁵.

Historie.

1870 F. Leichel Düsseldorf⁹⁶. Dispositie volgens Van 't Kruys:

H o o f d m a n u a a l	B o v e n m a n u a a l
Prestant 8 vt	Prestant 4 vt
Bourdon 16 vt	Salicionaal 8 vt
Viola di Gamba 8 vt	Gedakt 8 vt
Octaaf 4 vt	Roerfluit 4 vt
Quint 3 vt	
Octaaf 2 vt	
Mixtuur 3 st	Aangehangen pedaal,
Trompet 8 vt	Koppeling, Ventiel

(Vermoedelijk was er ook een Fluit 4 vt in het hoofdmanuaal)

1936 De Koff Utrecht. Opdracht restauratie en vernieuwing Trompet⁹⁷

ca 1950 Sanders herbouw en ombouw na ernstige oorlogsschade. Disp. genoteerd in 1977:

M a n u a a l	C-f'''	O n d e r p o s i t i e f	C-f'''	P e d a a l	C-d'
Prestant 8'	1950	Prestant 4'	1950	Subbas 16'	1870 Brd16' ?
Bourdon 8'	1870	Quintadeen 8'	1950		
Ocraaf 4'	1950	Gedekt 4'	1870	Tremolo	
Quint 3'	1950	Gemshoorn 2'	1950	3 koppels	
Fluit 4'	1870	Nasard 1 1/3'	1950		
Sesquialter 2 st	1950				
Octaaf 2'	1950				
Mixtuur 3-4 st	1870				
Trompet 8' "basc"/disc	1936				

1984 geplaatst in Ommeren en omgebouwd door de firma Leeftang/Keizer. Boven het klavier heeft men met grote krulletters dezelfde inscriptie als in Laren: "Friedrich Leichel in Düsseldorf" aangebracht, hoewel van Leichel slechts ca 3 stemmen en een deel der kas (voorzijde) bewaard zijn gebleven. Huidige situatie:

M a n u a a l	C-f'''
Prestant 8 vt	1950, fr.p. onbekend, expressions, 15 pijpen op de lade (dus C-d'' in front)
Bourdon 8 vt	1870, C-H rood geschilderd hout
Octaaf 4 vt	1950
Quint 3 vt	1950, prest. quint
Fluit 4 vt	1870, 11 pijpen open conisch, deze laatste zeer breed, register door vtK niet genoemd)
Sexquialter 2 st	1950, af C 2 2/3, 1 3/5
Octaaf 2 vt	1950n

Mixtuur 3-4 st	C 2 1 1/3 1	gemengd 1870/1950
	f 2 2/3 2 1 1/3	
	b 5 1/3 2 2/3 2	
	f' 8 5 1/3 2 2/3 2	
	f'' 10 2/3 8 5 1/3 2	

Trompet 8 vt D/B 1936, metalen stevels en koppen, C-f met nieuwe bekens, deze waren oorspr. van zink)

P e d a a l	C-d'	Pedaalkoppel
Subbas 16 vt	nieuw, eiken	Tremulant

⁹³

StWV 1868, p 195

⁹⁴ cat.nr 370

⁹⁵ Mondelinge mededeling v. Vrouwerf

⁹⁶ 1. StWV 1869, p 837 en 1870, p 1322

2. vtK

3. J.F. van Os, Rapport betreffende het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Laren (Gld.), Aalten 1977

⁹⁷

HO 33, 39 (febr 1936)

Ommeren, Hervormde Kerk - vervolg

Lade in twee delen oud, voorgelagen nieuw. De Subbas staat vooraan op de lade (niet ervoor?), daarachter de man.registers in bovengenoemde volgorde. Indeling volgens standaard: tenor in tersten, tussen de torens naar buiten aflopend.

Kas: Voorzijde 1870 doch sterk verbeterd in vergelijking tot de laatste Larense toestand en geschilderd met rood en goud (door De Jong, Waardenburg), rest der kas nieuw.

Klavatuur: Aan linkerkant (Zuidzijde) en lijkt geheel nieuw, ook de gefineerde lessenaar, waarin een rand van donker fineer is aangebracht.

Tractuur nieuw (toetsen lijken oud). Staartklavier. Pedaal lijkt ook nieuw: rond, buitenste toetsen veel hoger, ook geringe fluctuatie in lengte van het beleg der boventoetsen. Dit was ook in Laren zo.

Stemming gelijkzwevend.

Windvoorziening: Klein balgje met verende bodem, dat aan de rechterzijde onder de lade hangt. Winddruk 64 mm

Pijpwerk: Het door Sanders geplaatste pijpwerk is van redelijk goede kwaliteit. Van de slappe klank, die het orgel in Laren had, is niets meer te bespeuren. Zelfs de vreemd samengestelde Mixtuur doet het (zonder 16'!) relatief goed.

$a' = 434 \text{ Hz}$ (gemeten 433.2 bij 14 ° C)

vO bez. (in Ommeren) 16/10'86 en 31/10'03 (met dL)

Ooij, Rooms Katholieke kerk. (bij Nijmegen)

1929 (mrt) opdracht Valckx en v.Kouteren, bouw pneumatisch orgel volgens kegelladesysteem. (HO jg 26, p 46)

Oosterhout (Gem. Valburg), H.Leonardus Oosterholt, Dorpsstr 16

Gierveld schrijft (nr. 129, R.K. kerk): Hier heeft een Heyneman-orgeltje uit 1788 gestaan, afkomstig uit de Broederenkerk te Nijmegen, geplaatst door Nolting en "van een kerkfront voorzien"

Aant. Kriek: Oud mechanisch instrument, dat met front naar de muur staat en thans "gesierd" wordt door een pijpenschutting aan de zijkant.

2 man., ped., 12 stemmen.

Ophemert, Hervormde Kerk.

"C.G.F.Witte Firma Bätz & Co / Orgelmakers / Utrecht 1859"

Ingebr.n. 23 okt 1859 (Bz)

1952 orgel naar andere zijde kerk verplaatst door Sanders en van nieuw front voorzien na herstel kerk van bombardement.

M a n u a a l (I)	C-f'''
O.K. Prestt 8 vt	C
O.K. Bourdon 16 vt	C-h ontbreken
O.K. Octaaf 4 vt	
O.K. Nazard 3 vt	conisch
O.K. Woudfluit 2 vt	cil. vrij eng
O.K. Sexquialter 2 st	C 2 2/3 2
	c 2 2/3 1 3/5)
O.K. Mixtuur 2-4 st	in werkelijkheid 3-4 st:
	C 2 1 1/3 1
	d 2 2/3 2 1 1/3 1
	b' 4 2 2/3 2 1 1/3
	(beide laatste reg. nieuw en in plaats van oorspr. Trompet)

M a n u a a l II

B.K. Viola 8 vt (C-H van Holfl)

B.K. Holfluit 8 vt

B.K. Salicet 4 vt

B.K. Roerfluit 4 vt

P e d a a l C-c'

Subbas 16 vt (kennelijk deel oude Bourdon 16', c' komt bij beide registers voor!)

Trede (Ped.koppel aan I), geen 2de stand, zoals bij latere Witte orgels.

Front en kas: Nieuw front met o.m. houten pijpen in nogal ongebruikelijke stijl. Orgel hangt heel hoog boven een galerij. Originele achterwand.

Lade: Alles op 1 lade, pijpwerk II vooraan.

Pijpwerk: Tenzij anders aangegeven origineel, expressions alleen in grote pijpen. Sanders' Mixtuur en Sesquialter hebben veel stemkrullen.

Windvoorziening: Trapinrichting nog aanwezig.

med.t.pl. Koster W.v.Beest, Akkersestraat 24

Boekz 1859, II p 563

vO bez. 8/8'86, foto

Opheusden, Hervormde Kerk

1955 Gebr. Van Vulpen, Utrecht.

1966 Toevoeging rugwerk en pedaal door dezelfde firma.

Adviseur was L.Erné I.

H o o f d w e r k C-f'''	R u g w e r k	P e d a a l C-f'
Prestant 8 a)	Prestant 4	Prestant 8 (zelfst.)
Roerfluit 8	Holpijp 8	Bourdon 16 (koper)
Octaaf 4	Ged. fluit 4	Octaaf 4
Spitsfluit 4	Gemshoorn 2	Mixtuur 2-3 st
Spitsquint 3	Quint 1 1/3	Bazuin 16
Octaaf 2	Sexquialter 2 st (a: 2 2/3, 1 3/5)	Cornet 4
Mixtuur 4-5 st	Scherp 3-4 st	
Dulciaan 16	Kromhoorn 8	3 norm.koppels
Trompet 8		

a) aan front te zien: vanaf (ongeveer) F in front.

Volgorde op lade onbekend.

Kerk in oorlog verwoest, in oude stijl opgebouwd.

1) HO jg 65, p 105 (apr'69, bij de foto's. Afw.disp.: F4 ipv Gedf 4, Ped.mixt 2-5 st)
vO bez 13/8'86.

Opheusden (gem. Kesteren), Gereformeerde Gemeente ("synodaal")

Over het orgelbericht in HO 1907 zie Geref.g. in Ned.

1971 Opdracht Blank: orgel van 12 stemmen 1)

"K.B.Blank & Zn 1973"

H o o f d w e r k C-g'''	B o v e n w e r k C-g'''	P e d a a l C-f'
Prestant 8 vt.	Holpijp 8 vt. (geheel metaal)	Bourdon 16 vt. (2 hout, rest metaal)
Gedekt 8 vt. (geheel metaal)	Fluit 4 vt.	Prestant 8 vt. (Pijpw. gemeen met Hoofdwerkprestant)
Octaaf 4 vt.	Woudfluit 2 vt.	
Octaaf 2 vt.	Cornet 3 st c' 2 2/3, 2, 1 3/5	Koppel B.W. - H.W.
Mixtuur 4 st. (C 1 1/3, c 2 2/3, c' 4)		Koppel H.W. - Ped.
Trompet 8 vt. disk/bas		Koppel B.W. - Ped.
		Tremulant (doet weinig, verm. opliggend)

Laden: volgorde slepen Hoofdclade: P 8, P 8 (tr.P), B 16 (P), Gd 8, 4, 2, Mi, Tr. Volgorde bovenwerk mogelijk omgekeerd. Dat weet ik niet meer. Geen andere transmissies dan genoemde (bv. 8 voeten).

Pijpwerk: Gedekt 8' wat dik van klank (Fluit 4' niet), Prestant en Mixtuur wat strijkend, niet krassend.

Front en kas: Niet gehamerd, gedekten dichtgesoldeerd. Hoog loodgehalte, ook frontpijpen, hiervan twee geciseleerd.

Bijzonderheden, Kerkgebouw: Na de Kerkscheuring in 1954, waarbij het oude gebouw in handen van de Geref.

Gemeente in N. kwam, kerkte men in een klein houten gebouwtje. Daarna kwam een nieuwe kerk met het Blankorgel. De kerk was spoedig te klein. Er is een groot deel aangebouwd. Blank wil daarom een groter orgel leveren voor f 300000 met terugbetaling van f 150000 voor het huidige.

1) HO 67/209 (jun'71)

2) vO 18/8'87

Opheusden (gem. Kesteren), Gereformeerde Gemeente in Nederland.

Voorm. orgel:

In 1897 (23 juni) kwam er een pneumatisch orgel van E.Leichel in de Nederlands Christelijke Vrije Gemeente alhier.

Dispositie: B 16 P 8 Hf 8 VdG 8 O 4 aangeh.ped., 1 reserve, Forte-trede 1)

Bij navraag in Opheusden 2) vernamen wij, dat dit een groepering was, geleid door Ds Mindersma (?), die was uitgetreden uit de Geref. Kerk te Zetten. Bovengenoemd bericht slaat dan op het (thans niet meer bestaande) "Kerkje aan de Dijk". Later is deze gemeente opgenomen in de Geref. Gemeente, die dit kerkje, voor zover ik begrepen heb, ook nog heeft gebruikt.

Voorts 3) werd verteld, dat de Geref. Gemeente in het begin dezer eeuw "Gereformeerde Kerk onder Het Kruis" heette. In 1953 kwam er een scheiding. Toen ontstond "Gereformeerde Gemeente in Nederland", die in Opheusden het bestaande kerkgebouw (uit 1951) behield. Het is een streekgemeente.

1) HO (1ste serie) jg 12 nr 5 (juli'97)

2) med. Predikant der (andere, "synodale") Gereformeerde Gemeente, 18/8'87

3) koster Geref. gem. in N.

Huidige orgel:

"G. van Leeuwen & zonen / Orgelmakers te Leiderdorp / 1951"

M a n u a a l C-g"	M a n u a a l II (voorbereid)	P e d a a l C-f
bas Quintadeen 16	Holpijp 8	Gedekt 16 (voorbereid)
disc. Quintadeen 16	Viola di Gamba 8	Quintadeen 16 (transm.)
Praestant 8	Quintadeen 8	Octaafbass 8 (zelfst.)
Roerfluit 8	Praestant 4	
Salicionaal 8 (C)	Fluit 4	
bas/disc. Octaaf 4	Nasard 2 2/3	Man II - Man I
Nachthoorn 4	Woudfluit 2	Man I - Man II
Quint 2 2/3	Octaaf Tertiaan 3 st (?)	Man I _ Ped
Octaaf 2 bas/disc.	Dulciaan 8	Man II - Ped
disc. Cornet 3 st		
bas Mixtuur 3-4 st		Tremulant
disc. Mixtuur 5 st		Vrije comb.
bas/disc. Trompet 8		FF

Electropneumatisch slecht klinkend instrument.

Er is een orgelkas aanwezig van slechte kwaliteit en met weinig effect (het orgel staat in een nis).

Het pijpwerk lijkt homogeen.

Groot doch slecht klinkend mensenpakhuis, onlangs nog vergroot.

vO bez 13/8'86

Opheusden (gem. Kesteren), Molukkenkerk

"Wij gebruiken geen orgel, wij gebruiken een fluit"

med.t.pl. aan vO 13/8'86

Opheusden. Navraag gemeentehuis: geen andere kerken dan hier en bij Kesteren vermeld.

Opijnen, Hervormde Kerk.

- 1858 4 juli. H.Knipscheer II. Inscriptie bij klaviatuur "H.Knipscheer, 1858, Amsterdam".
Boekzaal II p 87/88: Op-IJnen (Zaltbommel). 4 juli, orgel in sedert weinig jaren nieuw kerkgebouw.
Knipscheer van Amsterdam, Bespeeld door De Graaf, organist te Geldermalschen.
- 1902 H.van Dijk, herstel, herintonatie
- 1947 "J.C.Sanders 1947, Utrecht", uitbreiding met unitpedaal. Toevoeging Bourdon 16' (Man.), en Gemshoorn B 8'
(bovenw),. De klaviatuur stamt kennelijk uit die tijd.
- 1968 orgelkas opnieuw geschilderd.

M a n u a a l (I)

- Bourdon 16 vt afw. reg.knop. 27 p. op lade, dus vanaf ds', deze van metaal, de rest spreekt momenteel niet en is gecombineerd met de ped.transmissie achter het orgel.
- Prestant 8 vt 27 p. op lade, dus vanaf ds'
- Holpyp 8 vt C-H eiken (afgezien van één nieuwere, die van vuren is.
- Prestant 4 vt
- Fluit 4 vt gedekt, 18 p cil. open, dus vanaf c''
- Octaaf 2 vt
- Quint Fluit 3 vt bas/dc bas gedekt, discant open cilindrisch, prestantmensusur.
- Mixtuur 3 st.
C	1 1/3	1	2/3
c	2 2/3	2	1 1/3
c'	4	2 2/3	2

B o v e n m a n u a a l (II)

- Gemshoorn 8 vt bas kennelijk 1947, geheel conisch, grotere pijpen hiervan naast het orgel aan weerszijden, kleinere tussen front en lade, dus alles buiten de lade
- Viool 8 vt dc wel origineel pijpwerk.
- (Roerfluit 8 vt) naamplaatje weg, C-H eiken
- Prestant 4 vt
- Woudfluit 2 vt geheel open cilindrisch
- Flagiolet 1 vt idem
- P e d a a l stemmen thans uitgeschakeld
- Subbas 32 vt gemeenschappelijk met bas van Bourdon 16', in gr. octaaf 10 2/3 vt, houten pijpwerk.
- Subbas 16 vt ook van Bourdon 16' afgeleid
- Octaaf 8 vt kennelijk 1947, geen zink

Koppeling

- ped.koppel als trede (zonder naam)
- disc.registers vanaf c'

Opstelling Beide werken diatonisch, gr. in midden, beide uit één stuk. De Gemshoorn aan weerszijden naast het orgel, het pedaal (waarin de bas van Bourdon 16') erachter.

Klaviatuur aan achterzijde, geheel uit 1947 of omtrent die tijd, ook pedaal, lessenaar, etc. Zouden de reg.knoppen oud zijn? Naamplaatjes van Bourdon 16 en de drie ped.registers wijken af, bij de ped, registers naamplaatjes boven de knoppen, bij de overige op de knoppen.

Windvoorziening: Magazijnbalg. Druk 70 mm (meting in bovenwerk)

Pijpwerk. Klankbeeld behoorlijk aangetast. Toonhoogte 424.4 bij ca 8° (dus 430 bij 15°)

vO. ca 1970
vO / LO 29/12'01
vO 21/3'02

Over-Asselt, Hervormde Kerk?

1873 (30 nov.) Nieuw orgel met sprekend front. Scholgens & v.d.Haspel, Rotterdam, tegelijk met het serafine-orgel in Neder-Asselt, Zie aldaar. (StWV 1874, p 131)

Lege Lindsen-kas aanwezig. Mededeling, waarsch. van W.Diepenhorst of Peter van Dijk.

Poederoijen, Hervormde Kerk

1975 (14 mei) K.B.Blank & Zn, Herwijnen 1)

M a n u a a l, C-f''				P e d a a l, C-d' aangehangen
Prestant 8' (C-E van Holpijp)				
Bourdon 16'				Zwarte ondertoetsen
Gedekt 8'				Klaviatuur opzij rechts
Octaaf 4'				Dichtgesoldeerde gedekten
Fluit 4'				Gehamerd pijpwerk (deel af alles)
Quint dc				
Quint bas (2 2/3')				
Octaaf 2'				
Mixtuur	C	1 1/3	2	
	c	2	1 1/3	1
	c''	4	2 2/3	2

1) Programma ingebruikneming

Foto

vO bez 13/9'86

Poederrijen, Gereformeerde Gemeente.

ca 1973 "K.B.Blank & Zn"

1986 overgeplaats door Blank naar nieuwe kerk.

M a n u a a l	C-f''	P e d a a l, C-d' aangehangen		
Prestant 8 vt	C-Fs van Roerfluit			
Roerfluit 8 vt				
Octaaf 4 vt				
Gemshoorn 4 vt				
Octaaf 2 vt				
Cornet 4 st	normale samenstelling			
Mixtuur 2-3 st	C	1	2/3	
	c	1 1/3	1	
	c'	2	1 1/3	1
	c''	2 2/3	2	1 1/3
	b''	4	2 2/3	2

Alle pijpen van metaal, niet gehamerd, beweegbare hoeden.

Klavatuur aan zijkant rechts.

Front ongeveer als Aalten Chr.Geref. Kerk. Indeling lade dienovereenkomstig.

vO bz. 13/9'86

Poederloijen, Christelijke Gereformeerde Kerk.

Geen orgel aanwezig. (El. muz.apparaat, type Eminent), med.t.pl. 13/9'86

Puiflijk, Rooms Katholieke Kerk St. Johannes de Doper

1892 F.C.Smits Jr

1972 restauratie L.Verschueren Heythuysen

Dispositie normaal opgeschreven zie Versch. Org.Nws

Man.omv. C-f", Ped C-f, aangeh. aan II, geen koppel(s).

Volgorde reg.knoppen en slepen (die loodrecht op het pijploze front staan) van links naar rechts:

- I. Holpijp bas 8 vt
Salicet bas 8 vt
Muette 8 vt (zit vast)
- II. PrestT 8 vt
Holpijp 8 vt
Fluit bas 4 vt
Basson bas 8 vt
Basson disc: 8 vt
Octaaf 2 vt
DiapaN 4 vt
ClAbelA Disc: 4 vt (soort Openfluit)
TibA maR Disc. 16 vt (Bourdon)
- I. Holpijp disc: 8 vt
Salicet disc: 8 vt
Fiffaro Disc: 8 vt (sterke strijker, zwevend gestemd)

Betr. spelling: Hoofdletters eind of midden woord: staan hoger. Omtrent gebruik hoofd- / kl. letters geen zekerheid.

Reg.knoppen met namen erop op harmoniummanier.

Ik had nog een aantekening: Vroeger wel een front geweest.

Overzicht 2 man. aangeh. ped. 10 st., waarvan 3 alleen in de discant zelfstandig.

Verschueren Orgelnieuws Kerstmis 1972

HO jan'73

vO bez 2/8'77 (geen foto gemaakt, zie foto Versch.)

Randwijk, Hervormde Kerk

Kerk. Kunstreisboek:

Van de middeleeuwse kerk bleef het koor voortbestaan. De westzijde van het schip had bij het opblazen van de toren in 1944-'45 onherstelbare schade geleden, wat aanleiding was het gehele gebouw (de Westzijde?) te slopen en door een modern schip te vervangen.

Voormalige orgel.

7 sept 1884 ingebruikneming van een nieuw orgel, geen bouwer genoemd⁹⁸

Huidige orgel.

1956 De Koff (volgens aanduiding aan het orgel⁹⁹ Thans in onderhoud bij J.H. van der Veer, Dordrecht 078_6161220

Iets over het uiterlijk: Typerend voor de kassen van De Koff uit die tijd zijn de volgende elementen: De frontpijpen staan opgesteld in vlakke velden. De bovenlijsten staan schuin en volgen het verloop van de frontpijpen. Bij dit orgel bestaat het hoofdorgel uit vijf pijpvelden. de grootste (van het hoofdwerk) in het midden en aan weerszijden daarvan velden met pijpen die in gootte daarop aanpassen, naar buiten toe aflopend. Aan weerszijden van dit geheel zien we weer grote pijpen. Deze behoren tot het pedaal, zodat men hier van pedaaltorens kan spreken. Deze pijpen zijn (op twee na) naar buiten in grootte toenemend, waardoor een aardige afwisseling met het andere gedeelte ontstaat. Ook hier volgen de bovenlijsten de bovenranden van de pijpen. Tussen al deze velden zien we geen kleine pijpen maar enig rasterwerk. Het afsluitende rasterwerk boven de pijpen bevindt zich niet daarvoor doch er achter.

De onderkas met o.m. klaviatuur is ongeveer zo breed als het hoofdwerk en bevindt zich daaronder. Onder de pedaaltorens zijn eenvoudige consoles aangebracht.

Het rugwerkfront is een verkleinde en vereenvoudigde imitatie van het hoofdfront, waarbij nu drie pijpvelden zijn te zien, waarbij kleinere pijpen in het midden staan.

Op kleine afwijkingen na zijn de labiumlijnen horizontaal, recht

Dispositie	H o o f d w e r k (II)	C-f'''
	Prestant 8'	compleet vanaf C, 41 p. op de lade. 15 pijpen in het front. Als ik goed heb geteld zouden er twee frontpijpen stom moeten zijn.
	Roerfluit 8'	C-H gedekt, vasn mahonie
	Octaaf 4'	
	Quint 2 2/3'	
	Vlakfluit 2'	zeer licht conisch
	Mixtuur 1 1/3' 3-4 st	
	Trompet 8' bas/dis	metalen stev4ls en koppen, koperen bekervoeten?
	R u g w e r k (I)	C-f'''
	Prestant 4'	25 frontpijpen, 28 op de lade (dus ik mis er een)
	Holpijp 8'	deel hout?
	Baarpijp 4'	C-H gedekt
	Octaaf 2'	
	Scherp 1' 3-4 st	
	Dulciaan 8'	metalen stevels en koppen, intoneerdeksels aan op en neer beweegbare schuiven.
	P e d a a l	C-d'
	Octaaf 8'	geheel zelfstandig
	Subbas 16'	hout
	Koppeling HW + RW koppelingen als treden uitgevoerd	
	Koppeling Ped + HW	
	Koppeling Ped + RW	

Samenstelling Mixtuur

C	1 1/3	1	2/3	
c	2	1 1/3	1	
c'	2 2/3	2	1 1/3	1
gs''	4	2 2/3	2	1 1/3

Samenstelling Scherp

C	1	2/3	1/2	
c	1 1/3	1	2/3	
c'	2	1 1/3	1	2/3
g''	2 2/3	2	1 1/3	1

Kassen mahonie en eiken

⁹⁸ StWV 1884, 1127

⁹⁹ ook in HO 59, 178 en 180 (dispositie en foto)

Windvoorziening magazijnbalg onder in de hoofdorgelkas

Winddruk 74 mm

Klaviatuur gesitueerd aan voorzijde hoofdorgelkas. "J. de Koff en Zonen Orgelmakers Utrecht 1956"

Kassen houtsoort mahonie en eiken

Indeling HW lade uit één stuk, in hele tonen naar buiten aflopend, RW andersom, van buiten aflopend, Ped.laden aan weerszijden dwars geplaatst

Pijpwerk Waarschijnlijk fabriekspijpwerk: Er zijn slagletters

Toonhoogte 437 Hz bij 18°

Datum Onderzoek 13/8'86 (vO) en 24/4'09 (onderzoek voor NIVO vO/dL)

Randwijk, Rooms Katholieke Kerk. Zie Indoornik

Randwijk, Gereformeerde Kerk.

"A.S.J.Dekker, Goes", enig pijpwerk lijkt einde XIX

M a n u a l C-f"

Prestant 8' (frp zink, binnenp. XIXd)

Holpijp 8' (XIXd)

Viola di Gamba 8' (gr.oct zink, pijpwerk uit bouwtijd)

Octaaf 4' (XIXd)

Fluit 4' (XIXd)

Woudfluit 2' (spotted metal)

P e d a l C-d' aangehangen.(!)

Super Coppel (geen uitbouw lade daartoe)

Tremulant

Klaviatuur: aan linkerszijde.

Tractuur: pneumatisch.

Front en kas: Omhulsel zonder dak. Zinken pijpengordijn.

Pijpwerk: tenzij anders aangegeven uit bouwtijd. Expressions in open pijpen, front met flinke overlengte.

Lade: uit bouwtijd.

vO bez. 13/8'86 en 13/10'86

Rhenoy, Nederlands Hervormde Kerk.

"Anno 1884" (onderzijde orgel) 22 mei. Het bestek was van 23/6 1883.

"A.M.T. van Ingen / Amsterdam / Agent voor Nederland" (v.Ingen was agent voor Ibach, Barmen)

1950 restauratie De Koff, Utrecht (2 apr)

ca 1980 rapport Kl. Bolt.

M a n u a l I C-f"

Prestant 8 voet

Bourdon 16 voet

Roerfluit 8 voet dit en vorige register grote delen vuren

Gemshoorn 8 voet pijpwerk niet aanwezig, geen rooster, wel gaten in pijpstok, niet in oorspr. bestek, wel als reserve voor Baarpijp in kr.art.1884)

Octaaf 4 voet

Quint 2 2/3 voet eng conisch, klank beetje tussen Prestant en Openfluit, oorspr. Sesquialter 2 sterk, plaats tertskoor nog zichtbaar)

Flautino 2 voet prest.mensuur, disc. klinkt erg fluitiger, heette vlg's bestek Octaaf)

Mixtuur

C 2 1 1/3

c 2 2/3 2 1 1/3

c' 4 2 2/3 2 1 1/3

in krantenart. uit 1884 heette dit register Progressio)

Terts 1 3/5 voet kennelijk Tertskoor Sesquialter, zelfde factuur en karakter als Quint, nieuwe reg. inscriptie

Open plaats verm. oorspr. op deze en vorige sleep de in bestek genoemde Trompet)

M a n u a l II (dwars in zijkant in orgelkas, als bij Properorgels)

Gedekt 8 voet

Salicionaal 8 voet C-H van Gedekt)

Vox Celeste 8 Voet af c'

Fugara 4 voet

Ook hier open plaats volgens kr.art. 1884. Ik kon deze lade niet goed zien.

P e d a l C-d' aangehangen.

Schel (buiten gebruik)

Man.koppel

Ventiel

Pijpwerk: Alle pijpwerk uit bouwtijd. Kennelijk oorspr. combinatie 2 2/3, 1 3/5 op huidige plaats Quint.

Klavatuur: Zijkant links

Algehele opmerkingen: Slechte staat van onderhoud, grote frontpijpen hebben doorgezakte voeten, windvoorziening volkomen ontoereikend. Het orgel is abnormaal groot voor dit mini-kerkje. Ten overvloede is het ook nog zeer wijd opgebouwd.

C.Temminck "1884-1984 100 jaar orgel in de Herv.Kerk te Rhenoy", waarin historie en oorspr. bestek, verkregen bij de auteur, Rhenoyseweg 14
vO 7/8'86

Rhenoy, Rooms Katholieke Kerk, Maria ten Hemelopneming.

Maarschalkerweerd (vlg. werkljsten M. uit 1901 en 1911)

Overgeplaatst naar nieuwe kerk en daar voorin schuin achter het altaar gedeponerd.

M a n u a a l C-f"

Prestant 4 in werkelijkheid 8', gr.pijpen hout)

Gamba 8 af c

Openfluit 4 cilindrisch

Holpijp 8' af c

Holpijp 8 bas C-H

Fernfluit 8 af c, zeer eng, open

P e d a a l aangehangen C-H (!)

Pijpwerk alles (op loze frontpijpen) na uit bouwtijd.

Kas Grotendeels vernieuwd op zeer stijlloze wijze en van zinken niet sprekende frontpijpen (met kernsteken!) voorzien, geen dak.

Klaviatuur rechts.

vO bez. 7/8'86

Rijswijk, Ned. Hervormde Kerk. (Betuwe, gem. Maurik)

"J.F. Witte Firma J. Batz & Co Utrecht 1875". Ingebr.n. op 25 juli ¹⁰⁰

Dispositie

I. C-f'''

Prestant 8 vt	(C) Nogal strijkerige klank
Bourdon 16 vt	deel hout, opzij in orgel, tegenover klaviatuur
Octaaf 4 vt	
Doublet	C 2'
	c 4'
	gs 8' (ged.) 4'
	c' 8' (ged.) 4' 2' (overbl.)
	c'' 8' (ged.) 4' (overbl.) 2' (overbl.)
Cornet	C 2 2/3' (Roerfl.)
	fs 2 2/3 (open)
	c' 2 2/3 (open) 1 3/5 (overbl.)
	gs' 2 2/3 (overbl.) 1 3/5 (overbl.)
Trompet 8 Vt Bas/Disct	metalen stevels

II.

Viola 8 vt	C-H van Holft
Holft 8 vt	deel hout, alles normaal gedekt, dik van klank
Fluit 4 vt	bas Roerfluit, af c' conisch open

P e d a a l C-d'.

Bourdon 16 transmissie, spreekt altijd

Coppel

Ventiel

(Pedaalkoppel) als trede: Naar beneden, klavier aan Manuaal gekoppeld, boven: aan bovenmanuaal. Er is ook een tussenstand mogelijk. Dan doet hij niets. Een defect?

Pijpwerk alle open pijpen hebben expressions.

Opstelling alles op één lade. Vooraan II in bovengen. volgorde, daarachter I. Dientengevolge lange conducten naar frontpijpen. Pijpw. op lade diatonisch, gr.p. in midden.

Klaviatuur gespijkerd klavier. Opzij rechts.

Kas neo-gothisch (foto).

Windvoorziening: mag.balg met trapinstallatie en electr. windmachine.

bez. vO 5/8'86, foto.

¹⁰⁰

1. StWV, 1875, p 975, bouwer genoemd, abus. Rijswijk (NB)
2. Werkl.W. "front ongewijzigd"

Rossum, Protestantse Kerk.

Kerk midden XIX, toren Romaans.

Orgel

Literatuur

A.H. Boogert, *Kruse in Rossum*, plaatselijk uitgegeven, 2006

1899	Uit offerte 18 juli en bestek 7 aug van J.F. Kruse, Leeuwarden, v.h. W. Hardorff,: Prestant 8 vt eng. tin in front gepolijst Petit Bourdon 8 voet Viool di Gambe 8 voet Octaaf 4 voet Fluit d'amour 4 voet Octaaf 2 voet Quint 3 voet Trompet 8 voet Ventiel Aangehangen pedaal, kast en balg van vuren, ornamenten en windkanalen van grenen. Klavier van C-f'' en pedaal C-g van wagenschot. Houten pijpwerk vuren, voeten tongwerk van metaal. 17 sept ingebruikneming, volgens contract zou Kruse het daarbij zelf bespelen. Uit deze extreem snelle oplevering zou je kunnen concluderen, dat Kruse al een orgel klaar had staan!
tot 1907	onderhoud door Kruse
1909	Gebr. Lameris, Tiel, bedrijf in rijwielen, piano's, orgels, naaimachines en sportartikelen. Orgel hersteld, frontpijpen gepolijst.
1912	J.C. Sanders & Zn, Utrecht, reparatie, schoonmaak, intonatie
1918	Sanders, reparatie, stemkrukken Trompet vernieuwd
1931	Sanders, nieuwe registerknoppen
1943?	Sanders, herstel
1944 of 45	Schade door oorlogshandelingen
1948	Sanders, restauratie wegens oorlogsschade, plaatsing windmachine
Tot 1950	onderhoud Sanders
Tot 1964	onderhoud K.B. Blank & Zn
1965	Contact met Blank, Pels en Nijssse en Bonefaas (als adviseur). Men gaat (zonder Bonefaas) verder met Nijssse
1967	6 okt ingebruikneming na restauratie door Nijssse: Nieuw pedaal en draaipunten wellenraam nieuw ingevoerd, anti-houtwormbehandeling. telescoophulzen in de lade aangebracht, Trompet door Mixtuur vervangen (aanvankelijk wilde N alleen de grootste bekens van de Trompet, die van zink waren, vervangen). Adviseur W. van der Hoeven, Utrecht. In 1987 bezocht ik het orgel. Er was toen een Mixtuur die nog Trompet heette.
tot 1990	onderhoud Nijssse, grote schoonmaakbeurt. Nieuwe registerschildjes.

Dispositie

Manuaal

Prestant 8	C-f''	
Holpijp 8	C-gs' in front.	
Viola di Gamba 8	C-H naaldhout, rest metaal	
Octaaf 4	C-H van Holpijp	
Fluit 4	geen pijpen in front	
Quint 2 2/3	gedekt, vanaf fs'' open conisch	
Octaaf 2	prestantmensuur	

Mixtuur 4 st.

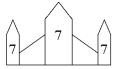
In 1987 heette dit register nog Trompet terwijl het in werkelijkheid een Mixtuur van recente makelij was, dezelfde als nu:

C	1 1/3	1	2/3	1/2	
c	2		1 1/3	1	2/3
c'	2 2/3	2	1 1/3	1	
c''	4		2 2/3	2	1 1/3

Pedaal C-g
aangehangen

Werktuiglijke registers geen, (ondanks de vermelding *Ventiel* in het oorspr. bestek)

Rossum, Protestantse Kerk - vervolg.

Kas en front	Kas compleet met achterwand en dak, vuren, paneel rechterzijwand aan binnenzijde met spaanderplaat of zo iets bekleed. Alle frontpijpen sprekend, uitgezonderd de boven tussenvelden. "1899" (op front).
Klaviatuur	Aan linkerkzijde. Reg.knoppen uit 1931 of later. Nieuwe registerinscripties. In 1987 stond er <i>Prestant 8 Vt.</i> , nu alleen <i>Prestant 8</i> etc. Grove pedaalboventoetsen uit 1967 met schuine voorkant. "Dit Kerkorgel / is den 17 sept: 1899 / door Ds J.H.Eijkman / Predikant alhier plechtig ingewijd / Naar aanleiding van .Ps. 117(onberijmd) / Kerkvoogden de H:H: W.P.de Vries Wzn Voorz. / A.W.C. v. Willigen. Secret: / H. de Vries .Pzn" (boven klaviatuur) "Fabriek v. Kerkorgels, / J.F. Kruse / Leeuwarden" (Klein bordje bij klavier)
Windvoorziening	Magazijnbalg onder de lade. Zowel nog werkende handpomp met schepbalgen als elektrische windmachine aanwezig.
Winddruk	72 mm
Lade	Ongedeelde lade klassiek ingedeeld:
	
Deling bas/discant	Verende hulzen boven de slepen (uit 1967). Daardoor dammen met nieuwe stukjes eiken (ca 2 mm) verhoogd. Rooster Trompet door nieuwe voor Mixtuur vervangen.
Tractuur	niet van toepassing.
Pijpwerk	Wellenraam, gebruikelijke 19de eeuwse constructie. Alle originele pijpen hebben geperste labia en kernsteken. De Gedekten hebben ronde opsnedes. Alle pijpen uit de prestantfamilie hebben expressions tot ongeveer 1 vt ligging. Pijpen Viola d.G. alle met expressions. De frontpijpen hebben opgeworpen labia. Alle pijpwerk heeft verder op de nieuwe Mixtuur na geperste labia. Pijpwerk Mixtuur qua factuur volkomen afwijkend (o.m. stemkrullen, kernsteekloos).
Toonhoogte	gemeten 428.7 Hz bij 10°, dus 435 bij 18°.

vO 13/9'86 (orgel in plastic ingepakt wegens kerkrestauratie) en 23/5'87

vO / dL 8/11'07

Adressen: Mevr. Hemels kerkrentmeester 0418-664242. nphemels@kpnplanet.nl

Dr J. van der Burgh

Rossum, Rooms Katholieke Kerk St Martinus.

Geen orgel, doch electronisch muziekapparaat (lijst vdH en bevestigd 13/9'86 door Herv.predikant, Ds Schaap)

Rossum, Gereformeerde Kerk.

Geen orgel, doch el. muziekapparaat, merk "Johannes" (med.t.pl. 13/9'86)

Rumpt, Hervormde Kerk.

1842 4 sept, C.F.A.Naber, Deventer. Gekeurd en ingespeeld door M.Broedelit, Utrecht. 1), volgens Oost gekeurd door J.W.F.Snethlage 2).

Aan het orgel moet zijn gewerkt door K.P. van Ingen blijktens inscriptie bij het klavier, voor 1986 aanwezig. 3)

1986 restauratie klaargekomen (Pels/van Leeuwen/Hülsmann/Van Straten). 4)

Zou in gebruik zijn genomen 19 sept '86 5) of "in oktober" 6)

In ieder geval voor 16/10'86 6)

M a n u a l C-f'''

Prestant 8.voet. af C in fr.
Bourdon 16.voet. ca 2 oct. eiken, een deel achterin de kas
Roerfluit 8.voet. geheel metaal af C
Octaaf 4.voet.
Quint 3.voet.
Fl.d'Amour 4.voet. 12 kl.p. conisch
Octaaf 2.voet.
Mixtuur 2.~3.Sterk b)
Trompet 8.voet. nieuw, eiken stevels

B o v e n m a n u a l C-f'''Pedaal aangehangen, C-d'

Prestant 4.voet.
Holpijp 8.voet. ca 1 oct. eiken
Roerfluit 4.voet.
Roerquint 3.voet. 1986, 12 p. conisch, was Viool a digamba 8 Voet
Woudfluit 2.voet. 1986, open, cilindrisch, was Vox Celeste 8.voet.Disc.

Koppeling Bas

Koppeling Discant

Afsluiting Positief

Afsluiting Manuaal

Koppeling Pedaal (knop zonder functie)

Ventiel

Tremulant (gehele orgel, nieuw: tremblant fort)

b) C 1 2/3 (let op '~' in nomenclatuur)

c 1 1/3 1
c' 2 1 1/3 1
c'' 4 2 2/3 2

Windvoorziening: Drie spaanbalgen, 1986 verplaatst, nieuwe geheel gesloten kast ervoor gemaakt. Daardoor is deel windkanaal nieuw. Twee balgen zijn aangesloten op windmachine. Voorheen was dit er één (dL).

Klavatuur: Toetsbeleg niet origineel (zal wel van Van Ingen zijn). Pedaal wijde ligging, eiken toetsen 3), gezien omvang verm. niet origineel. Reg.inscripties gerestaureerd. Nu alle in dezelfde stijl. Zie tekening schildjes dL. Volgorde reg.knoppen zie dL.

Lade: Beide laden klassiek ingedeeld (tenor in tertsen, discant diatonisch), Man.lade in twee delen, Bov.m. uit één stuk.

Pijpwerk: Waar niet anders vermeld origineel. Merkwaardig voor Naber is de samenstelling der Mixtuur. De pijpen van dit register zijn origineel. Klankconceptie van het geheel valt in de huidige situatie tegen.

1) Boekz 1842/II, p 505/07

2) Oost p 364, Snethlage is het die het front in Beesd vervaardigde.

3) W.de Leeuw bezocht het orgel 3 aug'77. Alle gegevens over het orgel voor de restauratie in 1986 stammen uit zijn beschrijving. Wat houtsoort ped.toetsen betreft, moet hij zich hebben vergist.

4) mededeling (med. kerkvoogd aan vO 7/8'86)

5) mededeling 5/3'87

6) "onlangs - in oktober - in gebruik genomen". Mededeling predikant Ommeren aan vO 16/10'86

7) bez. vO 5/3'87

Aanvullingen.

8/7'75 werden wij (dL/vO) niet op het orgel toegelaten, wel in de kerk. Wij schreven toen: Groot Naber-front, dat dezelfde opbouw vertoont als het Naber-orgel uit 1843 in Voorst. Orgel op oxaal, dat koor van kerk afsluit. Kas wit, goedkleur, bronskleur (de krullen onder het orgel). Onderzijde oxaal marmergeschilderd hout. Pilaren: zwarte steen.

In archief Bolt: Kladje met onduidelijke aantekeningen o.m.:

Naber 1843, 1891 Verschueren, perslabia aan B&T, Kruse/Hardorf/vdBijlaard, 1897 nw Roerquint 3 vt en Trompet

Rumpt, Rooms Katholieke Kerk H. Maria geboorte.

Voormalige orgel 1863 1) 2)

1) B

2) Gregoir p 143.

Huidige orgel.

Maarschalkerweerd? 1) Ik schat bouwjaar ca 1870, hoewel het orgel eerst in M's werkljst uit 1911 wordt genoemd. Of zijn kas en andere onderdelen nog uit 1863?

Volgens overlevering is het orgel van elders gekomen. Er zouden geen archiefgegevens zijn. 2)

M a n u a a l C-f'''		P e d a a l C-f
Prestant 8 vt	compleet af C	aangehangen
Salicionaal 8 vt	C-H gec. met Pr 8	
Viola di Gamba 8 vt	compleet af C	
Bourdon 8 vt		Nihil
Octaaf 4 vt		Ventiel
Nazard 3 vt		
Roорfluit 4 vt	12 kl.p. open conisch	
Octaaf 2 vt		

Pijp werk: Alles uit bouwtijd.

Klavatuur: Achter in het orgel (!). Zwarte plaatjes boven reg.knoppen op vrij antieke manier. Indeling reg.knoppen aan weerszijden lessenaar a.v.:

VdG	P 8
O 4	Sal
Rf 4	B 8
O 2	Naz
Nihil	Vent

Diversen: Magazijnbalg onderin orgel.

Zeer fraai neo-gothisch front (zie foto).

Staat van onderhoud matig. Veel grote pijpen functionneren nauwelijks meer.

De kerk stamt uit 1851.

1) werkljst Maarschalkerweerd, alleen die uit 1911

2) med.t.pl.

3) vO bez. 7/8'86, foto

Slijk - Ewijk (gem. Valburg), Hervormde Kerk (de enige kerk in dit dorp)

1895 G. van Druten, Hemmen¹⁰¹

Beschrijving uit 1987.

Manuaal C-f''

Prestant 8.v.t. (bas) (afwijkend reg.plaatje)

Prestant 8 vt Disc

Octaaf 4.v.t.

Salicionaal 4.v.t. (gr. oct. van Octaaf 4 vt)

Bourdon "8.v.t." (disc.) "8" weggewist en met potlood "16" eronder, hetgeen juist is

Bourdon 16 vt bas. (hout, afwijkend reg.plaatje)

Viola di Gamba 8.v.t. (gr. oct. van Hohlflöte)

Hohlflöte 8.v.t. (gr. oct. hout, kl. oct. gedekt metaal, rest met roeren)

Flut harmon 4.v.t. (niet overblazend, bas gedekt, discant conisch, was deze 3 vt?)

Doublette 2.v.t.

Trompet 8.v.t. Dis

Trompet 8.v.t. bas (metalen stevels)

Ventiel

Pedaal aangehangen C-d'

Klaviatuur: Pedaal-boventoetsen met ronde voorkanten. Reg. knoppen (met naamplaatjes op knop) zitten "om en om" als in Hien

Pijpwerk: Alles uit bouwtijd. Houten pijpen geveerd. Enkele niet beschilderde zijn van eiken. Alle open pijpen hebben expressions behalve de kleinste van Doublette en de conische van "Fl.harm."

Kas: vuren

vO 17/8'87

Beschrijving 2007

1995 Restauratie door vrijwilligers onder leiding van Nijse en Hans Kriek
twee ontbrekende pijpen van Prestant 8 vt bijgeplaatst
frontpijpen gepolijst
laderestauratie
Niet originele V.di Gamba vervangen door Cornet

Dispositie

Manuaal C-f'' *Pedaal* aangehangen C-d'

Prestant 8.v.t. BAS C en Cs gedekt hout 1995 bijgeplaatst, D-c' in front

Prestant 8 vt Disc

Octaaf 4.v.t. C-E in front

Salicionaal 4.v.t. C-H afgeleid van Octaaf 4 vt)

Bourdon 16.v.t. DIS

Bourdon 16 vt BAS C-e hout,

Cornet III (verving Viola di Gamba 8.v.t. ,gr. oct. van Hohlflöte)

Hohlflöte 8.v.t C-F hout gedekt Fs-b metaal gedekt, h-f'' 31 met roer

Flute 4.v.t C-h gedekt, vanaf c' open, cilindrisch en licht conisch door elkaar

Doublette 2.v.t.

Trompet 8.v.t. DIS metalen stevels, enkele kleine met messing banden

Trompet 8.v.t. BAS metalen stevels

Tremulant (destijds Ventiel)

Klaviatuur Aan linkerszijde. In principe alles origineel Indicatie boven klavier "G. VAN DRUTEN / ORGELMAKER / HEMMEN". Reg. knoppen (met naamplaatjes op knop) zitten "om en om" boven de lessenaar:

Trem Tr Dc F4 Corn B16dc O4 P8bs
Trbs Db2 Hf8 B16bs Sal4 P8dc

Kas vuren, compleet met dak en achterwand,

Manuaalomvang C-f''

Pedaalomvang C-d'

Windvoorziening mag.balg, schepbalgen en handpomp buiten gebruik

Winddruk 64 mm

Lade (als in Hien)

Deling B/D tussen h en c'

Toonhoogte a' =432.2 Hz bij 16, dus 434 Hz bij 18°

vO / dL 18/10'07

Spijk, Hervormde Kerk (gem. Vuren, tot voor kort in Z.Holland).

Geen orgel, el. muziekapparaat in kas voormalig orgel (ca 1915, Spiering, Dekker of i.d.). In 1972 binnenwerk verwijderd
vO waarn. 14/10'86 en med.t.pl.

Spijk, Gereformeerde Kerk (gem. Vuren, zie vorige)

Geen orgel, med.t.pl. 14/10'86

Tiel, Rooms Katholieke St Dominicuskerk

Hoofdorgel:

K en B gaven op: 1958 J. Vermeulen, Alkmaar, mech.sleepl., 2 man., vrij ped., 32 st.

Koororgel:

Pels & v.Leeuwen. Het moet zeer recent zijn, zo te zien.

M a n u a a l C-g'''

Bourdon 8 vt bas/disc

Prestant 8 vt disc

Octaaf 4 vt

Roerfluit 4 vt bas/disc

Flageolet 2 vt bas/disc

Quint 1 1/3 vt bas

Doublette II disc

P e d a a l C-f

Subbas 16 vt

Gedekt 8 vt (2 st. uit één pijpenrij)

Tremulant

Pedaalkoppel

Treden: piano en forte

Tractuur mechanisch.

Klaviatuur aan voorzijde, zwarte ondertoetsen.

Bijzonderheden: 42 eikenhouten pijpen achter orgel vormen kennelijk de pedaalunit.

Er was geen sleutel. Orgel niet bespeeld. Organist de Heer Henrich, tel. 14931 (was met vakantie)

vO 13/10'86

Tiel-Oost, Rooms Katholieke Kerk der Menswording.

B.Pels Alkmaar (naam "Pels" op orgel), ca 1955.

Unit-orgel. Alles afgeleid uit 2 pijpenrijen, door mij met p en f aangeduid.

I. C-g ^{'''}	II. C-g ^{'''}	P e d a a l C-f
Prestant 8' (C-H f, rest p)	Gedekt 8' (f)	Resultant 16' (f)(C-H: 8 en 5 1/3')
Gedekt 8' (f)	Fluit 4' (f)	Gedekt 8' (f)
Octaaf 4' (p)	Nasard 2 2/3' (f)	Fluit 4' (f)
Octaaf 2' (p)	Fluit 2' (f)	

I+II, P+I, P+II

Tractuur: Electriche unit. Verplaatsbare speeltafel, met orgel verbonden door flexibele kabel.

Front en kas: Orgelkas zonder afsluiting boven de 27 frontpijpen.

Pijpwerk: Rij f bestaat uit 10 naaldhouten pijpen, 20 metalen gedekte pijpen, 24 metalen pijpen met inwendige roeren, 24 cilindrische open pijpen. (Het aantal klopt niet. Er moeten nog 2 moeilijk zichtbare pijpen zijn.)

Van rij p staan er 27 in het front, de rest er achter.

vO bez.13/10'86

Tiel, Bejaardencentrum Westlede

Positief van W.N. de Jongh, Lisse, zeer veel gelijkend op dat in de Herv. Kerk te Culemborg (Cantorijorgel). Geen naam of jaar op orgel, ook geen reg.namen.

M a n u a l C-f"	Geen pedaal
(Holpijp 8 vt)	Intonatie veel beter dan in Culemborg
(Fluit 4 vt)	
(Prestant 2 vt)	

vO bez. 16/8'86

Tricht, Hervormde Kerk

- 1887 (4 mei, in LNO staat abusievelijk 1878). Bouw door P. Flaes (*sinds 1869 heette de firma niet meer Flaes en Brünjes*), 1887 contract ondertekend op 27/12 1886 door Flaes en 5/1'87 door het kerkbestuur¹⁰². Dispositie en andere in het contract genoemde details komen overeen met de huidige situatie, afgezien van de nu aanwezige Tremulant en windmachine:¹⁰³
- 1979 Flentrop, restauratie,
1979 (18 juli) restauratie Flentrop. Sindsdien staat het orgel onder mon.zorg. Schilder- en verguldwerk aan het orgel; door De Jongh, Waardenburg¹⁰⁴.
- 2003 Flentrop, restauratie

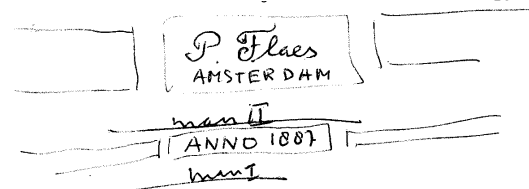
M a n u a l (1)	C-f''	N e v e n w e r k (II)	C-f''
Prestant 8'	C-e in front	Holpijp 8'	C-H hout
Bourdon 16'	C-h hout	Salicionaal 8'	C-Gs van Holpijp
Octaaf 2'		Roerfluit 4'	fs''-f'' open cilindrisch
Qwint 3'	(!)		
Octaaf 4'		P e d a a l C-c'	aangehangen
Mixtuur B 3 st.	C-h		
Cornet D 4 st.	vanaf c' op verhoogde bank	Klavieerkoppel	
		Tremolo (Nevenwerk)	
Samenstelling Mixtuur	C 2 1 1/3 1		
	Fs 2 2/3 2 1 1/3		
	fs 4 2 2/3 2		
Idem Cornet	c' 4 2 2/3 2 1 3/5		

Kas naaldhout (contract: vuren en grenen). Indeling **Frontpijpen**

stom	stom	10 stomme pijpen	F	Fs	10 stomme pijpen	stom	stom
cs	ds		Ds	E		e	d
A	G		Cs	C	D	c	Gs
						B	

Windvoorziening Magazijnbalg in de onderkas en nog werkende trapinstallatie aan de achterwand van het orgel, Winddruk 77 mm

Klaviatuur aan rechterzijde, alles origineel, reg.namen op labels boven de knoppen, reg.knoppen mooi gedraaid en met ivoren knopjes. Reg.knoppen in één rij boven de lessenaar in de volgorde der slepen.

Indeling lade Manuaal en nevenwerk op één niet-gedeelde lade, nevenwerk achteraan. Indeling voor beide werken gelijk: in het midden C-Gs, aan de zijkanten samen A-b in tertsoptelling, daartussen de rest aflopend van binnen naar buiten

Pijpwerk Grote open pijpen hebben expressions. Toonhoogte gemeten a'= 438.5 Hz bij 19° (dus 438 Hz bij 18°). Dit orgel is bijzonder goed bewaard gebleven. Alles komt (op de Tremolo en de windmachine na) geheel overeen met het contract, veel is volgens oude tradities mooi gemaakt, bijvoorbeeld de klaviatuur, registerknoppen, de bakstukken en het pedaalklavier, ook in de klank van de pestantregisters is de traditie ondanks de expressions nog te herkennen. Alle houten pijpen zijn van eiken gemaakt. het contract spreekt van wagenschot.

vO 1977 bezoek: orgelkas leeg, kerkrestauratie. Pastorie Lingedijk 162, koster Laan v. Crayenstein 31)

vO 7/8'86 bezoek was toen niet mogelijk. "Organiste bellen. Zij is druk bezet"

vO?dL 11/10'06

102 M.A. Bogaard-van Kessel *Orgel in de Ned. Herv. Kerk te Tricht in 1887 gebouwd door P. Flaes te Amsterdam*, Geldermalsen 1987.

103 Geen vermelding in StWV. Verder Ook gegevens inprogr. werkgroep orgeltochten op 28/7 1980.

104 *Tricht - Van Parochie tot Gemeente*". Hierin art. over orgel door Mevr. M.A.Boogaard van Kessel te Geldermalsen, die organiste is in

Tuil, Nederlands Hervormde Kerk

Electronisch muziekapparaat achter afschuwelijk namaakfront.

Vroeger orgel aanwezig geweest. Dit was onbruikbaar geworden (med.t.pl.)

vO bez. 14/9'86

Valburg. Gemeente. Op gem.huis, (dat in Andelst is) werd verwezen naar:

Oosterhout 2 kerken

Slijk Ewijk 1

Loenen 0

Valburg 2

Homoet 1

Herveld 2 (1 Z, 1 N)

Andelst 1

Zetten 3 (Herv., Geref, Heldringstichting)

Hemmen 1

Valburg (gem Valburg), Rooms Katholieke Kerk St. Jacobus de Meerdere.

Naamplaatje "Elbertse Soestdijk"

1965 geplaatst "Elbertse had het al in voorraad" 1) of 1964 2)

M a n u a l C-g"

Prestant 8' (C-H ontbreken)

Bourdon 8'bas/dis

Salicionaal 8'

Roerfluit 4'

Prestant 2'

Tractuur: mechanisch

Lade: chromatisch. Is die uit dezelfde tijd als het pijpwerk?

Klaviatuur: rechts opzij. reg.knoppen direct boven klavier (op harmoniummanier)

Pijpwerk: ca 1900

Front en "kas": Loze frontpijpen van zink, vrijwel open opstelling.

1) med.t.pl.

2) Kriek, die het orgel aan E. toeschrijft

3) vO 17/8'87

Varik, Rooms katholieke parochiekerk St. Petrus en Paulus.

Het orgel komt voor op de werklĳst van Maarschalkerweerd uit 1911.
Het orgel is meerdere malen verplaatst in het gebouw en staat thans in het koor.
Verder heeft het destijds oorlogsschade opgelopen.
ca 1970 restauratie door Vermeulen, Alkmaar (diens naam op orgelsleutel).
Toen kwam het orgel op de huidige plaats.

M a n u a a l C-f'''

Prestant 8 vt (frontpijpen zink, pneumatiek, vanuit de cancelen aangestuurd)
Viola di Gamba 8 vt (C-H van Bourdon, gr.p. rolbaarden)
Fluit traver 8 vt (C-H van Bourdon)
Bourdon 8 vt (Gr.oct. eiken, blauw geverfd)
Octaaf 4 vt
Octaaf 2 vt
Fluit 4 vt
Quint 3 vt (C-H ontbreken)

P e d a a l C-f, aangehangen

Tremolo

Front en kas: Het orgel staat (kijkend vanuit de kerkruijnte) aan de rechterzijde van het koor. Het moest, gezien de praktijk zo geplaatst worden, dat de organist zicht heeft op het altaar, dus met het klavier links, vanuit de kerk gezien. Daardoor moest men een nieuwe kas maken met front aan de oorspronkelijke achterkant van het orgel. Bovengenoemde reg.volgorde is natuurlijk gerekend vanaf de oorspronkelijke frontzijde.
Klaviatuur: verm. origineel: handklavier (toetsbeleg lijkt nieuw), reg.knoppen (waaronder reg.namen in zwart), ped.klavier.
Pijpwerk: Alles op frontpijpen na Maarschalkerweerd, licht materiaal, expressions.
Bijzonderheden: Zeer goed klinkend, fraai kerkgebouw van bouwmeester Tepe uit 1879, origineel kerkinterieur, op de polychromering na, die men niet heeft hersteld na de oorlogsschade. Nu gehele kerk crême geschilderd.

med.t.pl.
vO bez. 8/8'86

Velddriel Rooms Katholieke parochiekerk St. Martinus.
Electronisch muziekapparaat (vO 14/10'86)

Veldriel Kloosterkapel van religieuze gemeenschap "Kinderen van God".

Electronisch muziekapparaat (med.t.pl. 14/10'86).

De "Kinderen van God" zijn gevestigd in een groot gebouw, kennelijk een voormalig klooster.

Er zijn geen andere kerken in Veldriel.

Maasdriel is geen plaats, alleen maar de naam van een gemeente.

Vuren Hervormde Thaborkerk.

Voormalige orgel (in oude kerk):

1833, Michiel Viruly, heer van Vuren en Dalem, schenkt een kabinetorgel (geplaatst door J.Bätz) tegelijk met nog bestaande kab.orgel te Dalem. Waar het kab.orgel van Vuren is gebleven is onbekend. 1) 2)

- 1) Bz 1833 II, p 376
- 2) Oost p 229 en 364.

Huidige orgel:

1960 Gebr. Reil op orgel: "Reil - orgels Heerde" 1)
Overgeplaatst naar nieuwe kerk welke 3/11'79 in gebruik werd genomen 2).

I. C-f'''	II. C-f'''	P e d a a l	C-d'
Prestant 8	Quintadeen 8	Subbas	16
Holpyp 8	Prestant 4		
Octaaf 4	Vlakfluit 2	Man.koppel	
Mixtuur 2-3 st a)		Ped.koppel	
	Tremolo		

a) 1 1/3', quint/kwart-repetities op C,c,c',c'', verm. 3 st af c

Alles op 1 lade, niet te zien welke vooraan staat.
Klaviatuur aan voorzijde.

De oude kerk aan de dijk is nog aanwezig en doet dienst als woning.

- 1) jaar: opg. Kriek
  - 2) med.t.pl.
- vO 14/10'86

Vuren, Gereformeerde Kerk

Electronisch muziekapparaat, med.t.pl.
vO 14/9'86 en 14/10'86

Waardenburg / 1863, Hervormde Kerk

Kerk

Gepleisterde eenbeukige kruiskerk met toren in neoclassicistische vormen, gebouwd in 1862 naar ontwerp van A. M. A. Gulden, stadsarchitect van Zaltbommel. Inwendig gestuct tongewelf met cassettenbanden, rustend op eigenaardige rococo-achtige consoles. Over de kruising een kruisgewelf. Preekstoel uit 1740; gestoelte uit dezelfde tijd. (aan NIVO ontleend)

Voormalige orgel:

ca 1775 zou - naar is op te maken uit het kerkelijk archief - (ongeveer) bouwjaar zijn. Knock schrijft:

Praestant	4 v.	Mixtuur	3 ~t 4 st.
Praestant	8 v. disc.	Sexquialter	
Holpyp	8 v.	Octaaf bas	
Fluit Travers		Carillon disc.	
Fiola di Gamba		Trompet	8 v.
Fluit	4 v.	Tremulant	

Dit Werk is gemaakt door den Heer Heineman, beroemd Orgelmaker te Nymmegen.

N.B. De geëerde Leezer gelieve voor al indagtig te zyn, dat deeze Heer Heineman, en die zekere Heineman waarvan ik gewag make in de beschrijving van het Orgel te Bosum, geen een en dezelfde Persoonen zyn.

Broekhuizen (W43) geeft dezelfde dispositie met de volgende aanvullingen: Fltr en Vd zijn 8', Mxt is 3-4 st, Oct bas is 2', Trem, Ventil.¹⁰⁵

1780 kleine correcties door Houtappel en Binvignat

tot 1803 Onderhoud door Heyneman

tot 1848 onderhoud Meere

1850-59 onderhoud Stulting

1859-61 onderhoud N.A.Naber

Huidige orgel:

1863 Boekzaal¹⁰⁶: Kerk en orgel tegelijk opgeleverd 16 aug 1863, Van Puffelen genoemd, "Speeltuig, dat in liefelijkheid en kracht uitmunt". Ingespeeld door Leenhoff, organist te Zaltbommel. Het orgel was aanzienlijk goedkoper dan het kleinere wat later gebouwde orgel in Neerijnen. Te verklaren uit het feit, dat vP vrijwel alle pijpwerk en de lade van het voormalige orgel heeft gebruikt.¹⁰⁷

ca 1920 Maarschalkerweerd Nieuwe frontpijpen.

1981 Restauratie door Pels-Van Leeuwen, tremulant aangebracht, frontpijpen wijder gemaakt door ze anders aan te sluiten.

daarna P&vL Nieuw pedaalklavier, uitwisselbaar met het oude.

Dispositie (H betekent: gr.deels Heyneman, in de Prestantenfamilie ook restanten van vroegere Sesquialter en Carillon, uitvoerig zie rapport Vente), vP: Van Puffelen, M: Maarschalkerweerd)

M a n u a a l C-f'''

Prestant 8 vt	frontp M, rest H
Bourdon 16 vt	vP, C-h eiken, een vrijwel dichte schutting achter het front vormend
Wijd Gedekt 8 vt	vP, C-H idem
Octaaf 4 vt	Klein deel H
Fluit 4 vt	vP, gedekt, 12 pijpen conisch open
Octaaf 2 vt	H
Mixtuur disc/bas	H C 1 1/3 1 2/3 c 2 1 1/3 1 c' 2 2/3 2 1 1/3 1 c'' 4 2 2/3 2 1 1/3

Trompet 8 vt disc/bas H, metalen koppen en stevels, stemkrukken met inkepingen, meer Zuidelijk van klank dan bij vP's voorganger Naber

B o v e n m a n u a a l C-f'''

Prestant 4 vt	H
Holpijp 8 vt	H, geheel van metaal
Viola di Gamba 8 vt	H, C-H van Holpijp, parallellabia, heel lage ronde opsmeden
Fluit traver 8 vt disc	H, prestantmensuur
Fluit d' amour 4 vt	H, geheel gedekt
Octaaf 2 vt	H
Dulciaan 8 vt	vP, lange conus, bij kleine pijpen geen cilinder op conus, houten stevels en koppen

P e d a a l aangehangen C-h

Kopp. Bas

Kopp. Disc.

Tremulant nieuw, inliggend in het hoofdkanaal, werkt dientengevolge op het gehele orgel

¹⁰⁵ Oost p 247 (over register Carillon) noemt het jaar 1800, hetgeen niet kan, want dit is lang na het verschijnen van Knock's boek.. vd Harst noemt M. de Crane als bouwer van een (welk?) orgel in Waardenburg. Waarschijnlijk een vergissing: in het boek van Knock staat de naam van De Crane (orgel Waspik) vlak boven de dispositie van Waardenburg.

Grégoir: p 287 (supplement): Heineman Waardenburg: un orgue de 10 jeux, er zou ook iets staan op p 73 en 247 (?)

¹⁰⁶ 1863/II, p 209

¹⁰⁷ zie rapport Vente en eigen waarnemingen

- Kas:** Van naaldhout. Vóór 1980 chocoladekleurig geschilderd met goudkleur. Thans rood met veel bladgoud.
- Klaviatuur:** Aan linkerkzijde, vermoedelijk origineel, factuur als Neerijnen (zie foto's), maar alles overschilderd. Boerse registerknoppen (type Neerijnen), zwart geschilderde plank voor registertrekkers met registernamen in grote gotische letters. Enkele spellingen anders dan voor 1980: disc ipv dist, Kopp. Bas/Disc, ipv Koppel B/D. Nieuw pedaalklavier met zeer lange toetsen. Het oude (dat niet zulke korte toetsen heeft als in Neerijnen) wordt ter plaatse bewaard. Dit is op verzoek van de organist gedaan, het oude kan er zo weer voorgelegd worden¹⁰⁸). Ook inscriptie naam bouwer gerestaureerd (zelfde tekst als vroeger: "K.M. van Puffelen fecit Zaltbommel 1863").
- Windvoorziening:** Drie spaanbalgen, Nieuwe balgenkast?. Windkanalen uitvoerig met nieuw leer beplakt.
- Winddruk** 80 mm.
- Laden** Veel grote pijpen afgevoerd, een kenmerk van orgels van vP, doch minder dan bv. in Neerijnen en Herwijnen. In dit geval is duidelijk waarom: de HW-laden zijn van Heyneman. HW tertsenopstelling in tenor, disc. diatonisch overeenkomstig front, BW lade (Van Puffelen) uit één stuk diatonisch, gr.p. in 't midden.
- Pijpwerk** In de huidige registers van de prestatenfamilie zijn ook resten van Sexquialter en Carillon van H teruggevonden. Aan H toegeschreven pijpen: Vrij licht voor de bouwtijd, ook wat kleur betreft, veel met parallellabia, ergens 1/2 toon verschil geconstateerd met vP's inscriptie, verder hebben veel pijpen, de Viola di Gamba met lage ronde opsneden en, naar ik meen, ook in gedekten en prestanten. Alle pijpwerk op frontpijpen na van P of H.
- Toonhoogte** 429.1 Hz bij 13° (dus 431 bij 15°)
- Kunsthistorische aspecten** Het front van dit eerste door Karolus van Puffelen zelfstandig gebouwde orgel is een forsere en bredere versie van het front van het orgel in Buurmalsen, dat hij in 1858 tezamen met Nicolaas Naber bouwde (deel 1850-1858, 363–364). Ook hier dus drie ronde torens en sierlijke hol gewelfde tussenvelden met parallel naar buiten oplopende labiumlijnen. De torens hebben hier echter zeven pijpen, tegen Buurmalsen vijf. Ook de tussenvelden zijn breder: in Buurmalsen zeven pijpen, in Waardenburg elf. De decoratie is ten dele verwant aan die in Buurmalsen, maar kenmerkt zich door een grote transparantie en een bijna metalig karakter. De S-rank domineert. Men ziet dergelijke ranken, zoals die ook door de Nabers vaak werden gebruikt, onder in de torens. Interessanter zijn echter de S-ranken aan de pijpvoeten in de benedenvelden. Dit zijn namelijk twee door elkaar gevlochten ranken, die in een schelpachtige krul hun culminatiepunt vinden. Dezelfde figuur keert terug als omraming van de smalle scheidingslijsten tussen de etages van de velden. Een forse variant ervan vindt men dan aan de bovenzijde van de velden, een geheel andere Afsluiting dan de bladrank die in Buurmalsen op die plaats te zien is. Boven in de middentoren ziet men in het midden twee S-voluten met een scherpe hoek ongeveer in het midden, geflankeerd aan beide zijden door een naar buiten geopende C-voluit. Boven in de zijtoren zijn twee naar boven geopende bebladerde C-voluten te zien, waaruit zijwaarts ranken ontspringen. Deze bovenblindingen hebben ten dele dezelfde componenten als Buurmalsen, maar zijn anders gegroepeerd. Was het zijn afscheid van de Nabers dat Van Puffelen ertoe bracht zijn eersteling van Naber-krullen te voorzien, terwijl deze in zijn eerste twee nog tezamen met een heuse Naber gebouwde orgels ontbraken? Zij vertonen een sierlijke S-vorm met enig afhankelijk rankwerk en flankeren een lier op de middentoren. De vleugelstukken zijn sterk verwant aan die in Buurmalsen (S-ranken waaruit zich beneden een C-voluit losmaakt), maar zij zijn transparanter. De sierlijke consoles onder de toren herinneren eveneens aan Buurmalsen. Een overtuigende eersteling van Van Puffelen, dit orgel en een waardig afscheid van het Huis Naber. (aan NIVO ontleend)
- Diversen** De tremulant was vóór 1980 niet aanwezig. De nieuwe tremulant werkt goed. Organist hier en in Neerijnen is de Heer de Jong, eigenaar van een schildersbedrijf, Steenweg, Waardenburg. Hij heeft het orgel geschilderd, benevens de orgels in Zaltbommel, Ommeren en Haarlem (Bavo).
- Literatuur** en andere bronnen, voor zo ver hier in voetnoten genoemd:
- De Mixtuur, 38, 302.
 De Orgelvriend, november 1981, 4-6; febr 1992, 6, 9; juli / aug 1992, 10.
 Restauratierapporten, ter beschikking gesteld door Pels & Van Leeuwen,
 vO waarn. 9/7'75 (met dL) en 15/10'86, wo 29/1'03 (met dO)
 Broekhuizen W43

Waardenburg, Gereformeerde Gemeente

Zie Uitgave Vereniging van Organisten der Geref. Gem.

Aanvullingen, na bezoek vO 15/8'86:

Gamba 8' C-H van Holpijp

Sexquialter is af c'

Het is een unitpedaal. Verder geen transmissies geconstateerd.

Waardenburg, Gereformeerde Gemeente in Nederland

Opgebouwd door de plaatselijke organist Ben van Voorden met materiaal, aangekocht uit de Vrije Gemeente te Gouderak.

M a n u a a l C-f'''

Mixtuur 4 st disc (veel mixtuurpijpen dichtgeplakt)

Mixtuur 3 st bas

Octaaf 2

Quint 2 2/3

P e d a a l C-d' aangehangen, bovendien:

Fluit 4

Subbas 16

Prestant 4

Holpijp 8

Tremulant

.....(tongwerk 8')

Wind

Pijpwerk: XXa, echter geen geperste labia. Stemkrullen verwijderd en in plaats daarvan stemschuiven.

Het orgel heeft geen constante grootte. Er wordt voortdurend aan gewerkt. Febr'87 komt een nieuw kerkgebouw klaar, achter het gem.huis. Dan zal het orgel worden overgeplaatst.

Tuinslangen i.p.v. conducten

Klav.links, hierop schildje "H.Vermeulen / Orgelbouw / Overschie - Holland"

vO bez. 15/8'86

Waardenburg, Huisorgel Bert van Voorden (organist Ger.Gem/Ned.)

ca 1985 Assemblage door v. Voorden zelf samengesteld uit allerlei materiaal. De speeltafel is van een Leeftlangorgel uit een kerk in Gorinchem en vertoont deze dispositie (stemmen tussen haakjes niet aanwezig. Commentaar tussen haakjes: Wat zich nu op deze plaats bevindt):

I. C-g'''	II. C-g'''	P e d a a l C-f'
Quintadeen 16' (bas Q.deen, dc. hulp.)	(Bourdon 8')	(Subbas 16')
Prestant 8' (eng)	Quintadeen 8'	Zachtebas 16' (tr.Qd 16')
Holpijp 8'	Spitsgamba 8'	(Prestant 8')
Octaaf 4'	(Prestant 4')	(Gedekt 8')
Roerfluit 4' (overblazende fluit)	(Koppelfluit 4')	(Quint 5 1/3')
Quint 2 2/3'	(Octaaf 2')	(Octaaf 4')
Vlakfluit 2'	(Quintfluit 1 1/3')	(Fagot 16')
Mixtuur 1 1/3' 5 st	(Sesquialter I-II st)	(... weet ik niet meer)
(Trompet 8')	(Hobo 8')	

Tremulant, 3 norm.koppels, P+II super, ook nog II+I, rolzweller (werkt wel), zwel (werkt niet).

De Spitsgamba was onbereikbaar, maar leek op het eerste gezicht het oudste register. Ik meen me te herinneren, dat het een gewone cilindrische Gamba was.

De bas der Quintadeen 16' komt uit de Julianakerk te Dordecht.

De 2 stemmen van II staan op een klein hulpladje. De lade waar alles op kan is wel aanwezig. Om dit te kunnen plaatsen zijn bouwkundige voorzieningen nodig.

Electropneumatische sleepladen.

Krantenknipsel, ongedateerd.

vO waarn. en med. eigenaar (tel.04181-1947) 15/10'86.

Wadenoyen, Hervormde Kerk

Voormalige orgels

- 1906 ingebruikneming van een orgel van Van Druten met een fraai front¹⁰⁹
1956 Orgel afgebroken. v.Vulpen, plaatsing kab.orgel "A.van Gruisen en Zoon fecerunt Leeuwarden 1819". In de windlade A. van Gruisen en Zonen Fecit Leeuwarden 1812".
1971 Orgel in particuliere handen overgegaan. Gierveld nr 80, hij geeft disp. van 5 st. Het ging naar Piet Kee. In 2000 ging het naar Friens¹¹⁰

Geschiedenis va het huidige orgelfront Volgens vermoeden van Bart van Buitenen en de Heer Thijssse uit Kesteren in de Orgelvriend 41 nr 5 en A. Looyenga (oorspr., tekening bewaard en nagenoeg gelijk:

ca 1862 P.Maarschalkerweerd, Oorspronkelijke locatie Zeist, R.K. St Josef

Oorspronkelijke dispositie volgens de Orgelvriend 41, nr 2:

Man. I	Man II	Aangehangen pedaal
Bourdon 16'	Holpijp 8'	Klavierkoppel
Prestant 8'	Salicionaal 8'	Tremulant
Roerfluit 8'	Viola di Gamba 8'	Ventiel
Octaaf 4'	Prestant 4'	
Fluit 4'	Woudfluit 2'	
Quint 3'		
Octaaf 2'		
Mixtuur 3-4 st	Gelderma	
Trompet 8'		

1915 (tel. Looyenga) front achtergebleven in de oude St Josef. Kerk werd garage

1924 J.H. Stinkens ,binnenwerk overgeplaatst naar de nieuwe St Josefkerk te Zeist en gewijzigd.

Onbekend moment front in bezit gekomen van de firma Heyligers.

1979 Heyligers plaatst het front in Wadenoyen.

Het heiligenbeeld is verwijderd. Er zijn zinken dunwandige frontpijpen.

Het binnenwerk van het Maarschalkerweerd-orgel verhuisde in of na 1941 naar de Pauluskerk in Utrecht (Tuindorp).

Vandaar ging het in 1998 naar de Gerardus Majellakerk te Utrecht. Voor details zij verwezen naar De Orgelvriend 41, nr 2

De Orgelvriend 41, nr 2 (p ...) en nr 5 p 29 (febr en mei 1999)

Bezoek vO 8/8'86 en 29/1'03

¹⁰⁹ med. Pieter Dirksen tel. 6/2'03 en brief kort daarna.

¹¹⁰ Het historische Orgel V, 38

Wamel (gem. West Maas en Waal), Hervormde Kerk

Voormalige orgel: 1825, 8 mei "orgel doen vervaardigen", geen bouwer genoemd 1)

In 1870 werd een orgel, afkomstig uit de Ned. Herv. Kerk te Wamel, overgeplaatst naar de Ned. Herv. Kerk te Dreumel, alwaar het zich nu nog bevindt. In Dreumel heeft men uitgezocht wie de bouwer was: Gradussen te Oss. Het orgel zou (in 1986) ca 150 jaar oud zijn 2). Dit klopt (met een verschil van 11 jaar) met het Boekzaalbericht.

1) Boekzaal 1825 I, p 595

2) Ned. Herv. Kerk Dreumel z.j. (1986 door kerkeraad te D. uitgegeven)

Huidige orgel:

ca 1870 H.Knipscheer. Toeschrijving op grond van het front. 1) Het bouwjaar 1870 is in overeenstemming met bovenstaand verhaal. Het front is identiek aan dat van het Knipscheerorgel in Wichmond (1868). Het ziet er naar uit, dat K. hier lade en pijpwerk van een 18de eeuws kabinetorgel heeft gebruikt: Chromatische lade, bas en discant-verdeling, stekermechaniek, lage opsnedes, hoedanigheid Fluit 4 bas, hoewel de lade wat diep is voor een kab.orgel en de klank te sterk.

Later gewijzigd 2)

Dispositie volgens indeling registerknoppen. Correspondeert onder enige restricties ook met lade-indeling. Zie aldaar.

M a n u a a l B a s C-h	D i s c a n t c'-f'''
Prestant 4 Vt (C-g in front) a)	Prestant 8 Vt c'-gs' in front b)
Bourdon 8 Vt (hout, geheel afgevoerd)	Prestant 4 Vt b)
Fluit 4 Vtc)	Bourdon 8 Vt (geheel metaal)
Gemshoorn 2 Vt (geheel open, conisch)	Fluit 4 Vt (gedekt, c''-f''' open cilindr.)
Mixtuur 2 & 3 sterk (ca 1950) d)	Gemshoorn 2 Vt (licht conisch)
Ventiel (in tact)	Mixtuur 3 & 4 sterk (ca 1950) d)

P e d a a l C-d', aangehangen

a) vlg. dL, in mijn aantekeningen: alles afgevoerd.

b) ook binnenpijpen van tin aangetroffen, dunwandig, zwart geworden.

c) alle geveerd naaldhout, op lade geplaatst. De handvaten in de stoppen zijn van eiken.

d)	C	1 1/3	1		
	c	2	1 1/3	1	
	c'	2 2/3	2	1 1/3	1, niet goed te zien. Een eindje voorbij c' zeker 4 sterk
	g''	4	2 2/3	2	1 1/3

Lade: Sleeplade. Indeling chromatisch. Volgorde slepen als boven genoemd, echter met die restrictie, dat slepen van stemmen, die naast elkaar staan afgedrukt niet in elkaars verlengde liggen. Tussen Prestant 4 vt en Bourdon 8 vt disc is schijnbaar een open plaats, de pijpstok is afgeplakt met schapeleer maar bevat geen gaten. Er is daar geen sleep en geen rooster.

Tractuur: Stekermechaniek.

Klaviatuur: achterin orgelkas. Ordinair klavier XX met afgeschuinde voorkanten. Reg.knoppen oud, zie foto. Niet origineel pedaalklavier.

Pijpwerk: Waarschijnlijk laat XVIII op frontpijpen en Mixtuur na. Lage opsnedes. Metalen pijpen donkerkleurig, Frontpijpen ca 1870, omtrent houten pijpen Bourdon geen zekerheid. Verschuivingen hebben plaatsgevonden: Steekproef

Gemshoorn: Inscripties A B H op resp. B H c

Front en kas: Frontpijpenindeling zie dL, Kas vuren, in 1977 houtworm.

Kerk: Over-acoustisch geworden door restauratie.

1) Het orgel staat ook op een lijst, door Mevr. Rooker-Knipscheer (met behulp van anderen) samengesteld, echter met jaartal 1828.

2) vO 22/8'87, zie ook beschrijving dL 23/10'74 (met de foute datering 1828 van Mevr. R.-Kn), die o.m. nauwkeurig de plaatsing van de pijpen buiten de lade (o.m. frontpijpen) heeft genoteerd.

Wamel (gem. West Maas en Waal), Rooms Katholieke Kerk Sint Victor.

Voormalige orgel(s):

"hoogst bouwavallig oud kabinetorgel" 1)
Toeschrijving aan Smits 2) is onjuist 3)

1) Broekhuysen IV-274

2) HO jg 61, p 168

3) tel. mededeling v.d.Harst: Dit was een vergissing. Bedoeld was: Dreumel.

Huidige orgel:

ca 1905 M.Maarschalkerweerd voor blindeninstituut, Amsterdam 1) 2).

1957 overplaatsing naar Wamel, zonder de kas 1). Dit zou door Elbertse kunnen zijn gedaan: Hij heeft het orgel thans in onderhoud.

Er is geen naamplaatje.

M a n I C-g'''	M a n II C-g'''	P e d a a l C-f	
Prestant 8' (af C)	Gamba 8' (af C)	Subbas 16' (zelfst)	P + I
Roerfluit 8'	Holpijp 8'		P + II
Octaaf 4'	Fluit douce 4'		I + II
Nazard 2 2/3'			
Woudfluit 2'			
Mixtuur-Cornet 3 st. a)			

a)	C	2	1 1/3	1
	c'	2 2/3	2	1 3/5 prest.mensuur

Tractuur: pneumatisch

Opstelling, lade: Alles op één lade, waarschijnlijk pneumatische lade uit ca 1905, alles op frontpijpen na in zwelkast.

Diatonisch., gr. pijpen in het midden.

Volgorde stemmen: II 4' --> G 8', daarna I P 8' --> Mixt.

Gr. pijpen Prestant 8' in front (weinig), gr. van Gamba ergens onderin (de lade bevindt zich op ca 1.50 hoogte)

Klaviatuur: vrijstaand, eiken meubel met panelen. Mogelijk 1905. Reg.wippers zullen uit 1957 stammen.

Front en kas: Volgens vdH verdwenen 1). Er is nog wel zoiets als een kas aanwezig, zelfs eiken met panelen. Zie schets.

Kerk: Na-oorlogs.

.2 man vr.p. 10 st. kas weg

1) lijst vdH

2) Het orgel komt voor op de werkljst van Maarschalkerweerd uit 1911,

3) vO 22/8'87

Well, Hervormde Kerk. (Naam kerk onbekend)

"De kast van dit orgel is gemaakt door Evert Vos en Gijs den Teuling Ao 1980" (dit waren plaatselijke schrijnwerkers)

"Dit orgel is gemaakt door S.F.Blank en medewerkers en voor het eerst bespeelt (!).

Op 11 april 1981" (door Joh. van Rossum, vlgs med.t.pl.)

M a n u a a l C-f" (volgorde reg.kn. r/l)   P e d a a l, C-f

Prestant 8 voet (af C)

Bourdon 16 voet

Octaaf 4 voet

Holpijp 8 voet

Quint 3 voet

Spitsfluit 4 voet

Octaaf 2 voet

Mixtuur 4 st (C 1 1/3, c 2, c' 2 2/3, c" 4)   Pedaalkoppel

Trompet 8 voet bas/discant

Tremulant

Werckmeisterstemming

Loden plaatjes i.p.v./ conducten

Houten pijpen achter het front

Klank: zeer luid, Oct 4' in verhouding zacht, Holpijp wat "vet"

vO bez. 14/10'86

Weurt, RK St Andreas

1777 A.P.G.Heyneman voor onbek.k. (Over-enNederasselt?) in dat geval 1801 overgepl.)
1838,1843-47 rep.Kuerten, nw blaasb. ,kas, verm.ook lade. mechaniek,
Trompet 8' gepl., misschien ook een Cornet ouder dan 1777
Broekhuizen: 1847 Kuerten
1859 weer nw blaasb, Gradussen
ca 1895 afgebroken wegens bouw nw kerk. Orgel tot 1913 opgeslagen, hoewel kerk reeds 1897 klaar was.
1913 gepl. in huidige kerk door gebr. Smits, Reek en 7 gr.frp door zinken vervangen
1980 (30 nov.) Restaur. Verschueren.
Voor toestand na 1980 zie brochure. Vóór die tijd (19 aug. '77, foto's zo 21 aug.) noteerde ik ter plaatse:

Fluit 8 D
Prestant 8
Viola 8
Holpijp 8
Prestant 4
Fluit 4
Octaaf 2
Guint 2 2/3
Cornet 3'
Trompet 8, B
Trompet 8, D

Man C-f", Ped. C-g

Kerk. Origineel kerkinterieur nog aanwezig

Klavatuur. Niet orig. klavier aan linkerzijde. Namen op lijst oder de reg.knoppen

Pijpwerk: Grootste pijp (Holpijp achter zinken front): parallellabia

Op deze pijp: "in het jaar 1843 / den 28 January zijn / de Blaasbalgen / er nieuw bijgemaakt / en het Orgel vernieuwd / Tijdens den Wellenraar den / Heer Antonius, van , den Bosch Pastoor / in Weurt / A.A. Kuerten / orgelmaker / T Huissen / en ingewijd het / nieuwe orgel op den / tienden october 1847 / door H.E.Hageman / Z.C. organist te Neerbosch".
Achterzijde inscr. C (als "L" geschreven) Holpeip 8 voet / fecit 1777 / A.f.G. Heyneman / org. te Nijmegen.

Op deze pijp staat ook nog (achterzijde rechts van de soldeernaad): Erwarden Heer / Mijn Heer G. Heesmans / Pastoor tot Weurt / vondeirt 1804

Foto's hiervan

Samenvatting (lijst provincie) : 1777 A.F.G.Heyneman voor onbek.k. front 1847 A.A.Kuerten.1 man., aangeh.p., 9 st.
foto aanw., brochure tgv restauratie

Wijchen, Rooms Katholieke Parochiekerk St.Antonius Abt.

Voormalige orgel (voor de R.K.dorpskerk te Wijchen):

1833 5 aug. J.D.Nolting en Zoon, Emmerich, disp. bij Broekhuizen¹¹¹

1853 Kerk afgebroken. Lot orgel onbekend, mogelijk door G. Gradussen overgenomen die toezicht had bij de afbraak:

Huidige orgel:

1889 Gebr. Gradussen te "Wintzen" (voor wat toen heette R.Kath. Kerk der Eerw. Paters Franciscanen), dispositie volgens HO¹¹²

I.	II.	Pedaal
Prestant 8'	Prestant 8'	Violon 16'
Bourdon 16'	Viola di Gamba 8'	Subbas 16'
Violon 16' dc	Voix Celeste 8'	Octaaf 8'
Violon 8'	Bourdon 8'	Cello 8'
Bourdon 8'	Flûte harmonique 8'	Bombarde 16'
Prestant 4'	Violine 4'	
Roerfluit 4'	Vox humana 8'	
Octaaf 2'		
Cornet 2-4 st		
Trompet 8'		

Disp. volgens contract¹¹³ in principe gelijk, kleine afwijkingen: Cornet 2-4 st i.p.v. 2-3st, Vox Celeste i.p.v. Voix C...., Fluitharm. i.p.v. Flûte harmonique, Basson-Hautbois i.p.v. Vox humana, Octaafbas 8' i.p.v. Octaaf 8', drie normaalkoppels, Violoncel i.p.v. Cello

1958 Gebr. Vermeulen, orgel verbouwd en ingrijpend gewijzigd
orgelkas naar achteren verplaatst, achterwand verwijderd
nieuwe windvoorziening

nieuwe windladen met elektropneumatische tractuur en bijbehorende vrijstaande speeltafel
tweede manuaal als ZwW in aparte kas op orgelgalerij geplaatst
dispositie ingrijpend gewijzigd

1959 Gebr. Vermeulen nieuwe Trompet 8' HW
ZwW - Regal 4', + Kromhoorn 8'

Dispositie. De niet gedateerde stemmen moeten uit 1958 zijn.

Man I	C -g'''						
Prestant 8'	1889 C-H in front						
Gemshoorn 8' (C)	C-H in front, prest. menatuur, verder Gemsh						
Bourdon 8'	1889, C-H eiken						
Octaaf 4'	1889						
Roerfluit 4'	1889, hoogste octaaf open conisch						
Quint 2 2/3'							
Octaaf 2'	1889						
Mixtuur 4-6 st a)	C 1 1/3 1 2/3 1/2						
	c 2 1 1/3 1 2/3 1/2						
	c' 2 2/3 2 1 1/3 1 2/3 1/2						
	c'' 4 2 2/3 2 1 1/3 1 2/3						
	g'' 4 4 2 2/3 2 1 1/3 1						
	c''' 4 4 2 2/3 2 2 1 1/3						
Trompet 8'	1959						

Man II. Z w e l w e r k

Zacht Gedekt 16'	1889 ¹¹⁴ , C-h eiken
Prestant 8'	compleet vanaf C
Salicionaal 8'	1889. Ook compleet: C-H zink. Vanaf c deels uit de oorspr. Violon dc 16'
Celeste 8' (c)	1889 vanaf c, uit de oorspr. Violine 4'
Holpijp 8'	1889 C-H eiken
Prestant 4'	1889 uit de oorspr. Prestant 8' (pos)
Dwarsfluit 4'	
Nasard 2 2/3'	1889 uit de oorspr. Cornet
Nachthoorn 2'	1889 uit de oorspr. Cornet
Tertiaan 2 st	C 4/5 2/3
	c 1 3/5 1 1/3
Solo Trompet 8'	
Kromhoorn 8'	1959

¹¹¹ Broekhuizen W 60 en commentaar en De Godsdienstvrien 31 / 137 (Mxt nr 45, 589)

¹¹² *4, 8 (1 okt 1889)

¹¹³ opg. NIVO, ook de data der restauraties, windrk, toonhoogte, welke registers oud zijn, etc.

¹¹⁴ Moet wel van de Bourdon 16' (I) zijn

P e d a a l,	C-f
Violonbas 16'	1889 zink met opgeworpen labia en houten rolbaarden
Subbas 16'	C-d' uit 1889
Zacht Gedekt 16'	transmissie van Zacht Gedekt 16' (II)
Octaafbas 8'	
Gedekt 8'	gecombineerd met Subbas 16'
Koraal 4'	gecombineerd met Octaafbas 8'
Bazuin 16'	1889 (heette toen Bombarde), houten stevels en zinken bekens

P+I, P+II, I+II, P+II 4' de eerste drie ook als pistons. Bij gebruik van een piston gaat een signaallampje bij de overeenkomstige reg.wipper branden, de koppel is dan alleen uitschakelbaar via het piston

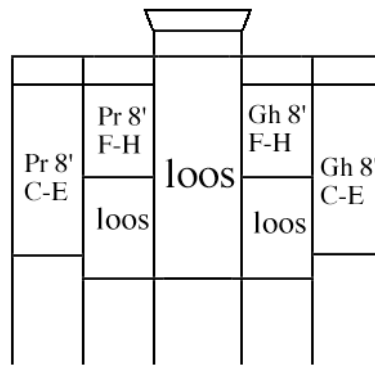
automatisch pedaal instelbaar voor Octb 8', Ged 8', Kor 4', P +I

vaste combinaties: P, MF, F, FF, Tutti en 8'

één vrije combinatie (met oplosser ook voor de vaste c.)

T.A een generale en aparte voor alle vier tongwerken (op één knopje staat nog de naam Regaal 4' i.p.v. Kromh.)

Kas en laden 1889, neo-rennaissance, eiken, fraai snijwerk (geen inscripties van belang op schildjes). Hierin Hoofdwerk (boven) en Pedaal (geheel achteraan). Zwelwerk in nieuwe kas naast het orgel (op foto niet te zien). Hierin twee laden, één voor de kleine, één voor de grote stemmen. Alle laden. chromatisch. **frontpijpen:**

Windvoorziening: vijf regulateurs (wij zagen er al twee onder het zwelwerk), geen hoofdbalg. Ook zagen wij twee windmachines. Winddruk 85 mm

Klaviatuur Vrijstaand, naamplaatje "Gebr. Vermeulen Weert". Als een of meer koppelingen via de pistons zijn geopend, gaat bij de overeenkomstige registerwipper een signaallampje branden. De koppeling kan dan alleen met de piston worden uitgeschakeld

Tractuur Electropneumatisch

Pijpwerk Gradussenpijpen met expressions. a=440 Hz

In 1977 schreef ik: De grote Gradussen-pijpen hebben geperste labia. Het is licht spul, met grove schaaftreken. De frontpijpen lijken op afstand van zink. Of is het Al.verf? Het orgel heeft hier en daar nog een fraai romantisch klankkarakter. De Mixtuur past zeer slecht in het geheel.

Wijchen, Rooms Katholieke Parochiekerk St. Everardus.

ca 1965 1) "Bernard Pels & Zoon n.v." De stemmen met '*' gemerkt spreken niet (voorbereid)

I.	II.	P e d a a l
Prestant 8'	* Baarpijp 8'	Bourdon 16'
Roerfluit 8'	Holpijp 8'	* Prestant 8'
Octaaf 4'	Prestant 4'	* Gedekt 8'
* B..fluit 4'	Roerfluit 4'	* Prestant 4'
Octaaf 2'	Gemshoorn 2'	* Fagot 16'
* Sesquialtera II	Quint 1 1/3'	* Schalmei 4'
Mixtuur VI a)	* Scherp IV	
* Trompet 8'	Dulciaan 8'	

3 norm.koppels, Tremulant (II), AP, nog meer speelhulpen?

Electrische tractuur (Rep.laden?) afst.bediening

a) C 1 1/3..., c 2..., c' 2 2/3..., c"4..

Het gekke is, dat veel enge trechtvormige tongwerkbekers in het front staan. Die kunnen niet alle van de Dulciaan zijn. De dunne klank doet vermoeden, dat Mr Bouman direct of indirect bij de bouw betrokken was

1) med.t.pl.

vO 19/8'87. De organist ist Aloysius Cremers, Ravensteyn, tel 08867-1910

Wijchen, Franciscanessen van Bennebroek "Tienakker", kloosterkapel

Orgel uit een kloosterkerk te Rotterdam. Dit klooster werd gebombardeerd, maar het orgel bleef gespaard. In de oorlog of kort daarna is het orgel overgeplaatst, na opheffing van het Rotterdamse klooster.

"Vermeulen, Alkmaar" (niet bekend of dit vóór of na de overplaatsing is aangebracht of mogelijk alleen op de speeltafel betrekking heeft).

M a n u a l C-g^m, volgorde van achteren naar voren:
Bourdon 8 (gr. pijpen, die gewoonlijk van hout zijn: hier van zink)
Prestant 4 (1 oct. zink)
Roerfluit 4
Gemshoorn 2 (geheel open conisch)

P e d a l C-f
Bourdon 8 (tr.)

Récit (bij aanzetten gaan sterke stemmen weg: 4', 2', oct.koppels)
P+I, I+I 4', I+I 16'

Geen orgelkas, geen front, geheel open opstelling, vrijstaande speeltafel ervoor, pneumatische tractuur. Pijpwerk ca 1930-'40.

vO 19/8'87

Wijchen (gem. Wijchen), Nederlands Hervormde Kerk
Geen orgel (med. ter pl. 18/8 en 19/8'87)

Wijchen (gem. Wijchen), Bejaarden centrum St. Joseph.

Geen orgel (harmonium of electronicum) mededeling pastoor Verheijen 19/8'87=

Wijchen (gem. Wijchen), Bejaarden centrum De Elsthof. Idem

Woezik (gem. Wijchen), Rooms Katholieke Kerk St. Paschalis Babylon.

1959 Gebr. Vermeulen, Weert 1). Er is geen naamplaatje of vermelding bouwjaar (mogelijk naamplaatje van naam ontdaan).

M a n I C-g'''	M a n II	P e d a a l C-f
Prestant 8	Salicionaal 8 (C)	Subbas 16 (zelfstandig)
Bourdon 8	Holpijp 8	
Octaaf 4	Prestant 4	
Mixtuur 2-3 st a)	Quint 2 2/3	
	Octaaf 2	
	Solo-Trompet 8	

Zweltschreden (buiting werking gesteld)

3 normaalkoppels

I + II 16'

II + II 16'

I + I 4' (werkt niet)

II + II 4'

Vrije comb., 4 vaste c., reg.cresc., aut.ped.

a) ongeveer:

C	1 1/3	1	
fs	2	1 1/3	1
c''	2 2/3 ...		
c'''	4 ...		

Slecht functionerend pneumatisch ding, blikkerig pijpwerk, grote pijpen van zink, geen kas, pijpengordijn, alle pijpwerk uit bouwtijd, beroerde klank.

1) lijst vdHarst

vO 19/8'87

Zaltbommel Hervormde Grote of Sint Maartenkerk.

Voor een historisch overzicht en uitvoerige beschrijving van het Wolfferts/Heyneman- orgel zij verwezen naar HO jg 83,
p 173 v.v. van mijn hand

vO

Zaltbommel Hervormde Grote of Sint Maartenkerk, Koororgel.

"Orgelmakerij Gebr. Reil Heerde - Veluwe 1984"

I. C-f'''

Holpijp 8

Fluit 4 (open)

Octaaf 2

Tremulant

2 ped.koppels

Schuifkoppel

Pedaal C-d'

Pijpwerk van I en II op één lade

Het orgel heeft enigszins het uiterlijk en de bescheiden intonatie van een kabinetorgel.

II.

Fluit 4 (gemeensch. met I)

Quintatoon 8 (C-h norm. gedekt)

Sesquialter 2 st.

(Vox humana 8 voorbereid)

vO bez 9/8'86

Zaltbommel, Nederlands Hervormde Evangelisatie

G.v.Tuyl deelde mee: Gebouw vroegere Geref. Kerk.

Het volgende komt verm. van K: Orgel Valckx & vK 1932, pneumatisch, 1 man., vrij ped. 8 st.

Zaltbommel, Gereformeerde Kerk "Het Anker"

1955, B.Pels & Zonen, Alkmaar, opus 362 1)

Toen gebouwd voor de Geref. Kerk te Wieringen (Westland)

1961 overgeplaatst naar nieuwe kerk, ombouw, front vervangen door jute.

1978 overgeplaatst naar Zaltbommel door M.C.Tiggelman, Zaltbommel. Hij maakte weer een nieuwe kas en nieuwe frontpijpen. 2)

Electropneumatische tractuur (Pels repetitieladen) 2)

I. C-g'''	II. C-g'''	P e d a a l C-f
Praestant 8' a)	Salicionaal 8' (af C)	Subbas 16', gec. met Holpijp 8'
Holpijp 8'	Roerfluit 8'	
Octaaf 4'	Ged. fluit 4'	
Mixtuur 3-4 st b)	Praestant 2'	Drie gebr. koppels en Ped.k II super
	Sesquialter 1-2 st c)	
	Schalmey 8'	Tremulant (II)

a) frontpijpen 1978

b) C 1 1/3, c 2, c' 2 2/3, c'' 4, c''' 5 1/3

c) C 2 2/3, c' 2 2/3, 1 3/5

1) naamplaatje

2) mededelingen M.C.Tiggelman 23/5'87 (tel. 13666)

.ep0 af2

"Orgelmakers Gebr. Reil Heerde Veluwe 1980"

I. C-f'''	II
Holpijp 8 bas/disk	Quintadena 8 b/d
Fluit 4 (ged.)	Fluit 4 (gemeensch. met I)
Octaaf 2	Nasard 3
	Viola di GH. 8 b/d (C-H van Quintadeen)

Pedaal C-d'	2 ped.koppels
Tremulant	
schuifkoppel	Pijpwerk van I en II op één lade

Het uiterlijk is bijna gelijk aan dat van het koororgel in de Gr.kerk ter plaatse.

vO bez. 9/8'86

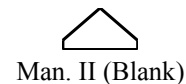
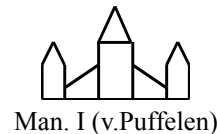
Zetten Hervormde Kerk

Er zou hier vóór 1872 een orgel van Van Druten zijn geweest, die hier in 1866 als organist is aangesteld¹¹⁵.

- 1872 7/7, K.M. van Puffelen, Zaltbommel, nieuw orgel, bespeeld door de heer Tierrij, Wageningen¹¹⁶. Het moet een fraai front hebben gehad, gezien de afbeelding¹¹⁷.
- 1944 Ernstig beschadigd door oorlogsgeweld
- 1947 Orgel provisorisch zonder kas weer opgesteld en in gebruik genomen¹¹⁸.
- 1976 15/7. Blank Nieuw orgel in nieuwe kas met gebruik van bruikbare delen van het vorige orgel: Hoofdwerkklade en pijpwerk. Hij voegde een 2de manuaal toe.

M a n u a a l I			M a n u a a l II			P e d a a l	
Prestant 8 v		fr.p. 1976	Holpijp 8 v			Bourdon 16 v	
Bourdon 16 v			Fluit 4 v ¹¹⁹				
Holpijp 8 v		.....	Quintfluit 3 v ¹²⁰			Tremulant II	
Viola di Gamba 8 v		C-H van Hp	Woudfluit 2 v			Ped.koppel	
Octaaf 4 v		enkele gr.p. 1976	Terts 1 3/5 v			Klav.koppel	
Octaaf 2 v							
Mixtuur 2-3 st						Man. C-f'''	
Trompet 8 v		bas/discant				Ped. C-f	
Mixtuur C	2	1 1/3					
c'	4	2 2/3	2				

Indeling laden:

Kas en frontpijpen nieuw

Windvoorziening in de toren.

Pijpwerk I oud op frontpijpen en grote p. van Octaaf 4 v na, II: nieuw

Klavatuur aan zijkant rechts (oorspr. links)

vO 20/8'77 ('s-morgens vóór orgeltocht Druten, Afferden, Neerbosch, Nijmegen)

¹¹⁵ Rondom de Kerk van Zetten, onder redactie van J.A. van Stralen, pres. KV, Zetten 1974 p 35. Hierin ook de verdere historische gegevens, aangevuld met wat in programma ingebruikneming van 1976 staat,.

¹¹⁶ StWV 1872, 865.

¹¹⁷ Rondom ... p 35.

¹¹⁸ Foto hiervan: Rondom ... p 38

¹¹⁹ in programma ingebruikneming Roerfluit

¹²⁰ in programma ingebruikneming Nasard

Zetten Hervormde Vluchtheuvelkerk (Heldringstichting)

Voormalige orgel:

Geen gegevens. Het is verkocht. Naar een plaats in Friesland? (med.t.pl.)

Huidige orgel:

"Leeflang 1966" (indicatie bij klaviatuur)

Man. I C-g'''	II. C-g'''	Pedaal C-f
Prestant 8 vt	Roerfluit 8 vt	Subbas 16 vt
Holpijp 8 vt	Ged. fluit 4 vt	
Octaaf 4 vt	Flageolet 2 vt (practisch prestant)	
Mixtuur 4 st a)	Sifflet 1 1/3 vt (dunne fluitklank, eng conisch?)	
	Kromhoorn 8 vt	

a) 1 1/3 vt, norm. kwint en kwart repetities op c, c', fs"

Manuaalkoppel, 2 ped.koppels (de laatste 2 als treden)

Geen transmissies.

Klaviatuur: Voor.

Front en kas: Eiken kas. Rasterwerk boven (achter) frontp. Grote frontpijpen aan weerszijden van de klaviatuur.

Opstelling: Veel (eiken)houten pijpen direct achter het front.

Ik kreeg van het binnenwerk niet veel te zien. Vermoedelijk 2 man. op één lade of 2 laden dicht bij elkaar in één kas.

Orgel op galerij

Kerk midden XIX op heuvel, ontstaan door graven vroegere gracht. Goede accoustiek.

vO 13/10'86

Zoelen, Nederlands Hervormde Kerk

Voormalig orgel:

1768 25 sept, Mattheus de Crane.

Beschrijving in de Boekzaal:

O n d e r m a n u a a l	B o v e n m a n u a a l
Prestant 8 voet	Holpijp 8 voet
Holpijp 8 voet	Vox humana 8 voet
Trompet 8 voet gehalveert	Holfluit 8 voet
Octaaf 4 voet	
Fluit 4 voet	Windafsluiting voor elk klavier
Superoctaaf 2 voet	De Clavieren bestaan uit 51 toetsen
Quint 1 1/2 voet	van C tot D
Cornet 3 st	Het pedaal van C tot D
Subbas 16	Aangehange pedaal 1)
Sesquialter 2 st	
Mixtuur 3 st	

Hess neemt (1772) een aantal gegevens uit dit Boekzaalbericht over en vermeldt de dispositie zonder Trompet 8 v. en zonder Afsluitingen. In zijn lijst op p 86 noemt hij Zoelen nog een keer. 2)

1842, 4 dec, orgel weer in gebruik genomen na werkzaamheden Naber. Het was sedert enige tijd geheel onbruikbaar, door blikseminslag beschadigd.

Aantekeningen uit kerkelijk archief overeenkomstig bovenstaande. Naam De Crane niet genoemd. 4)

- 1) Bz 1768, II, p 495/96
- 2) Hess I, p 82/83, 86
- 3) Bz 1842 II, p 791/92
- 4) zie huidige orgel aant. nr 1

Huidige orgel:

- 1895 27/12, nieuw orgel aangeboden door de Heer Völcker van Soelen 1)
1896 Huur orgel van G.A.Goldschmeding voor 6 maanden 1)
1897 L. van Dam en Zonen, Leeuwarden, 27/7 ingespeeld door de Heer Hüne, Tiel.
Dispositie genoemd in HO gelijk aan huidige op enige varianten van reg.namen of kennelijke fouten na:
Hoofd.kl.: P 8 B 16 Vn 8 Hp 8 O 4 Rf 4 QP 3 O 2 Co 4 st T 4 b/d
Bov.kl.: Sal 8 VdG 8 F dolce 8 Scet 4 F d'am 4 Nh 2
Aangeh.p., 2 afsl., Koppel, "Tremulant céleste", Ventiel 2)
1959 restauratie door Bergmeijer voor f 6400.- 3). Toen heeft verm. de uitbreiding met pedaalstem plaatsgevonden.
Maar ... Iemand vertelde mij destijds, dat Van Vulpen de ped.stem aanbracht

Bij klaviatuur: "B.F.Bergmeijer v.h. P.van Dam / orgelfabrikant / Woerden"

M a n u a a l C-g"	B o v e n m a n u a a l	
Prestant 8	Salicionaal 8 (compl. af C)	Klavier Kopp.
Bourdon 16	V.d.Gamba 8 (C-H van Fl.d.)	Ped + I
Violon 8 (af c)	Fluit dolce 8	Ped + II
Holpijp 8	Salicet 4	Afsluiting 1ste Man
Octaaf 4	Woudfluit 4	" 2de Man.
Quintprestant 3	Gemshoorn 2	Tremblant
Octaaf 2		Windlosser
Cornet 3 sterk (2 2/3, 2, 1 3/5)		Muette
Roerfluit 4 (11 p. licht conisch, open)		
Trompet 8 discant/bas (houten stevels en koppen, klassieke constructie)		

P e d a a l C-f

Subbas 16, mechanisch zonder sleep, geen transmissie.
(toevoeging vermoedelijk 1959)

Front en kas: Neo-gothisch front, misschien afgeleid van dat van het orgel in de kathedraal te Straatsburg, en zeer sterk gelijkend op dat van het orgel in Haaften, dat ook andere gelijkenissen met dit orgel heeft: Indeling lade, plaats Roerfluit,

man.omvang.

Pijpwerk: Alles op Subbas na uit bouwtijd. Metalen pijpen van betere kwaliteit dan bij v.Puffelen of late Witte (wanddikte). Alle gedekten vanaf ongeveer 4 vt ligging van eiken. Alle open pijpen op kleinste na hebben expressions.

Laden: Chromatisch in 2 delen.

Restauratieplannen: Er is een rapport van de Orgelcommissie der Ned. Herv. Kerk (21/9'84), een offerte betr. een beperkte restauratie van A.H.de Graaf, Leusden (14/6'86) en een aanbeveling van Kl. Bolt (17/6'86) 4). In deze stukken nog wat wetenswaardigheden over Van Dam orgels.

1. ongedateerd stuk met aantekeningen, ontleend aan kerkarchief, fotocopie in mijn bezit.
2. HO 1ste serie jg 12, nr 5 (jul'96)
3. Rekening Bergmeyer (fotocopie in mijn bezit)
4. alle in fotocopie in mijn bezit
5. vO bez. 8/8'86 (ca 1970 trof dL zelfde situatie aan)

Zoelmond, Hervormde Kerk.

"J.F. Witte Firma J.Bätz & Co Utrecht 1877" (bij klav.).

Ingebr.n. 11/11'77 (StWV)

"Geschenk / van / Den Heer C.J. van Rijnberck / 1877 / Zoelmond" (koperen plaatje onder orgel)

Zelfde dispositie als in Rijswijk. Notatie eenvoudiger: Viola 8, Holfluit 8, etc

Samenstelling Doublet en Cornet verm. ook 'zelfde voor zover te zien, bv. 2 2/3 als Roerfl.

Tussenstand ped.koppeltrede hier niet mogelijk.

Front niet origineel (ook vermeld in werkl. Witte). Zijkanten eiken, voorzijde vuren. (Geen f)

Den Toom (student musicologie) heeft het orgel grondig onderzocht voor zijn scriptie.

Werkl. Witte

StWV 1877, p 1309 (noemt geen bw)

vO bez. 5/8'86

Zuilichem, Hervormde Kerk

1937 (24 mrt) kwam hier een orgel van Valckx & v.Kouteren met 8 stemmen en een Subbas als pedaalstem en "front uitgevoerd in de gothische stijl der kerk en vervaardigd van eikenhout" 1)

De kerk is in de oorlog is opgeblazen, daarbij werd het orgel "gered" en in de later nieuw gebouwde kerk weer opgebouwd. 2)

Het gothische front blijkt te zijn verdwenen.

Metren

"Firma Valckx en van Kouteren & Co / Kerk- en Concertorgelfabriek / Rotterdam / Nederlandsch fabrikaat"

M a n u a a l, C-g"	P e d a a l C-f
Alle registers Bas / (Disc)	Subbas 16 (tr)
Bourdon 16	
Prestant 8	
Holpyp 8	Tremulant
Quintadena 8	4 vaste combinaties
Octaaf 4	Sup.Oct.Koppel Manuaal
Roerfluit 4	Ped.koppel + I
Mixtuur 2 st bas, 3 st disc (C 2, c' 2 2/3, c' 4)	Zwel
Woudfluit 2	

Tractuur ? (verm. electropneumatisch).

Orgel hoog geplaatst op een extra galerij boven de "gewone" galerij

Zinken front

Alles in zwelkast op frontpijpen (deel Prestant 8) na. Daaromheen een omhulsel zonder dak. waartegen de speltafel is geplaatst.

Pijpwerk lijkt homogeen uit bouwtijd. (Was haast niet te zien)

1) HO 34, p 57

2) mededeling door een oude dame die naast de kerk woont (op 14/10'86).

vO bez. 13/9'86

Voormalige orgel:

In 1914 is de kerk geïnstitueerd. Het toen geplaatste orgel is later in de kerk nog een keer verplaatst. Op het orgel stond de naam van Spiering. Blank heeft het orgel in onderhoud gehad. Het was pneumatisch.

Later zijn registers, afkomstig uit een orgel in Den Haag in dit orgel geplaatst: Woudfluit en Octaaf.

Dit orgel is gekocht door de Heer Van Wijgerden te Zuilichem, om te gebruiken in het

jeugdcentrum naast zijn woning. Daar heeft het een poosje opgesteld gestaan, maar het heeft nooit gefunctioneerd. T.g.v. een reorganisatie van dit centrum is het verkocht aan de Heer Van Soest te Aardenhout. Het schijnt dat de registers, uit Den Haag afkomstig, toen weer ergens anders zijn terecht gekomen. 1)

1) mededelingen v.Wijgerden 13/9'86.

2) Ook K gaf op zonder nadere gegevens en zonder bronvermelding: 1911

In de huidige Gereformeerde Kerk bevindt zich ipv een orgel een electronisch muziekapparaat van Heyligers. (m.t.pl.)